

CRNA GORA
MINISTARSTVO ODBRANE

IZVJEŠTAJ
O RADU I STANJU U UPRAVNIM OBLASTIMA IZ
NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA ODBRANE ZA 2019. GODINU

Podgorica, mart 2020. godine

S A D R Ž A J

S A D R Ž A J	2
UVOD	4
1. REALIZACIJA AKTIVNOSTI MINISTARSTVA ODBRANE IZ PROGRAMA RADA VLADE	5
2. STRATEŠKA I NORMATIVNA DJELATNOST I UPRAVNE AKTIVNOSTI U UPRAVNIM STVARIMA	5
2.1 Izrada strateških dokumenata	5
2.2. Izrada normativnih dokumenata	5
2.3. Upravne aktivnosti u upravnim stvarima	6
3. IMPLEMENTACIJA POLITIKE ODBRANE	6
3.1. Proces integracije Crne Gore u NATO	6
3.2. Planiranje odbrane Crne Gore	7
3.2.1. Usklađivanje nacionalnog planiranja odbrane sa Procesom planiranja odbrane u NATO	7
3.2.2. Plan odbrane Crne Gore i nacionalni sistem odgovora na krize	9
3.3. Međunarodna odbrambena saradnja	10
3.3.1. Bilateralna saradnja	10
3.3.2 Multilateralna saradnja	19
3.3.3 Bilateralna saradnja u oblasti kontrole naoružanja	24
3.4 Integritet u Ministarstvu i Vojsci	25
4. RESURSI ODBRANE	26
4.1. LJUDSKI RESURSI	26
4.1.2 RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA	27
4.1.3 Projektne aktivnosti	29
4.1.4 Statusna pitanja	30
4.1.5 Rodna ravnopravnost	31
4.1.6 Postupanje pred nadležnim organima	32
4.1.7 Organizacija, mobilizacija i vojna obaveza	32
4.2. MATERIJALNI RESURSI	33
4.2.1. Opremanje Vojske	33
4.2.2. Remont i održavanje	34
4.2.3 Prodaja naoružanja i vojne opreme	36
4.2.4 Zaštita resursa	36
4.2.5 Opšta logistika	38
4.2.6 Saradnja sa OEBS	39

4.2.7 Donacije	40
4.2.8 Saradnja sa drugim međunarodnim organizacijama	40
4.2.9 Podrška zemlje domaćina	41
4.2.10 Bilateralna saradnja u oblasti logistike	41
4.2.11 Informaciono-komunikacioni sistemi (IKS)	45
4.2.12 Standardizacija u oblasti odbrane	45
4.2.13 Plan nabavki	46
4.3. BUDŽET ZA ODBRANU	47
5. VOJSKA CRNE GORE	47
5.1. Organizaciona struktura Vojske	47
5.1.3 Transformacija Vojske	48
5.2 Učešće Vojske Crne Gore u međunarodnim misijama i operacijama	48
5.3 Angažovanje Vojske u podršci drugim institucijama	49
5.4. Obuka i vježbe	50
5.4.1 Učešće Vojske na vojnim vježbama u zemlji i inostranstvu	51
6. INSPEKCIJSKI NADZOR	52
7. VOJNO - OBAVJEŠTAJNI, KONTRA OBAVJEŠTAJNI I BEZBJEDNOSNI POSLOVI	52
8. UNUTRAŠNJA REVIZIJA	53
9. JAVNOST RADA	53
10. OCJENA RADA I STANJA U UPRAVNIM OBLASTIMA IZ NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA	55
ZAKLJUČAK	59
POPIS SKRAĆENICA	61
PRILOZI	64
Prilog br. 1	64
Prilog br. 2	65
Prilog br. 3	66
Prilog br. 4	68

UVOD

Ministarstvo odbrane (u daljem tekstu: Ministarstvo) je, u skladu sa članom 62 Zakona o državnoj upravi ("Službeni list CG", br. 38/03, 22/08, 42/11, 54/16 i 13/2018), izradilo Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima iz nadležnosti Ministarstva odbrane za 2019. godinu.

Izvještaj se sastoji iz deset poglavlja. U prvom poglavlju su dati podaci o realizaciji aktivnosti iz Programa rada Vlade Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) i Ministarstva. U drugom poglavlju dat je pregled zakonskih i podzakonskih akata koje je Ministarstvo pripremio za usvajanje i donošenje, radi unaprjeđenja normativnog okvira neophodnog za ostvarenje ustavne uloge Vojske Crne Gore (u daljem tekstu: Vojska), dosljedne realizacije misija i zadataka Vojske i integracije Crne Gore u NATO. U trećem poglavlju su definisana najvažnija pitanja politike i planiranja odbrane, proces integracije u NATO kao i dio koji se odnosi na aspekte međunarodne odbrambene saradnje. U četvrtom poglavlju prikazani su podaci o ljudskim, materijalnim i finansijskim kapacitetima Ministarstva. U petom poglavlju prikazana je organizaciona struktura i dat je pregled najvažnijih aktivnosti Vojske. U šestom poglavlju navedeni su podaci o inspekcijskom nadzoru izvršenom u oblastima borbene gotovostizaštite na radu, zaštite od požara i zaštite životne sredine. Informacije o vojno-bezbjednosnim i kontraobavještajnim poslovima predstavljene su u sedmom poglavlju, dok se u osmom nalaze podaci o unutrašnjoj reviziji. U devetom poglavlju Izvještaja obrađeno je pitanje javnosti rada Ministarstva. U poslednjem, desetom poglavlju data je ocjena stanja u 2019. godini i prioritetne aktivnosti za 2020. godinu.

Ministarstvo je, u cilju nastavka izgradnje sistema odbrane i u skladu sa definisanim prioritetima za 2019. godinu, postavilo sledeće ciljeve:

- Dalja izgradnja odbrambenih kapaciteta i sposobnosti;
- Dostizanje spremnosti Vojske za izvršavanje odbrambenih misija i zadataka;
- Usklađivanje procesa nacionalnog planiranja odbrane sa procesom planiranja odbrane u NATO, uz doslednu implementaciju obaveza preuzetih u okviru Alijanse;
- Priprema i učešće jedinica u međunarodnim misijama i operacijama;
- Izgradnja i jačanje obavještajno-bezbjednosnih kapaciteta;
- Izgradnja i jačanje kapaciteta za sajber odbranu;
- Unapređenje bilateralne i multilateralne odbrambene saradnje;
- Obuka i usavršavanje kadra;
- Jačanje inspekcijskog nadzora i unutrašnje kontrole;
- Unaprjeđenje standarda pripadnika Ministarstva i Vojske;
- Izgradnja infrastrukture za potrebe Ministarstva i Vojske;
- Usvajanje standarda odbrane i razvoj interoperabilnosti sa snagama NATO;
- Rješavanje viškova naoružanja i vojne opreme;
- Unapređenje saradnje sa medijima i nevladinim organizacijama.

1. REALIZACIJA AKTIVNOSTI MINISTARSTVA ODBRANE IZ PROGRAMA RADA VLADE

Programom rada Vlade Crne Gore za 2019. godinu planirano je ukupno osam aktivnosti iz nadležnosti Ministarstva i to: četiri u tematskom dijelu i u normativnom dijelu četiri aktivnosti. Sve aktivnosti su realizovane u cjelosti.

Pored aktivnosti predviđenih Programom rada Vlade, Ministarstvo je u 2019. godini pripremio za razmatranje i utvrđivanje, usvajanje ili prihvatanje još 103 nacrtu: jednu odluku, 59 informacija, jedan izvještaj, 18 platformi i 24 ostala materijala.

Program rada Ministarstva odbrane za 2019. godinu sadržao je 768 aktivnosti. Realizovane su 684 aktivnosti ili 89%. Nerealizovane aktivnosti su iz oblasti međunarodne saradnje i dio njih nije realizovan zbog otkazivanja istih od strane organizatora (61), a 23 aktivnosti nijesu realizovane zbog racionalizacije utroška budžetskih sredstava.

2. STRATEŠKA I NORMATIVNA DJELATNOST I UPRAVNE AKTIVNOSTI U UPRAVNIM STVARIMA

2.1 Izrada strateških dokumenata

Vlada je u martu 2019. godine utvrdila Predlog Strategije odbrane Crne Gore koju je Skupština donijela u junu 2019. godine.

Strategija odbrane je osnovni strateški dokument kojim se dugoročno uređuje i usmjerava razvoj sistema odbrane, kao i angažovanje i razvoj odbrambenih resursa u odgovoru na savremene bezbjednosne izazove, rizike i prijetnje. Strategijom su definisani: strateški odbrambeni ciljevi, strategijski koncept odbrane, sistem odbrane, misije i zadaci Vojske, vizija razvoja, načela organizacije i organizacione strukture Vojske, resursi i finansiranje odbrane. Strategija daje viziju osnovne odbrambene funkcije - zaštite nezavisnosti, suverenosti i državne teritorije Crne Gore, uz sveobuhvatan pristup i doprinos svih institucija sistema. Ona predstavlja i odraz NATO strategijskog koncepta, kao i drugih relevantnih nacionalnih, savezničkih i međunarodnih dokumenata.

Vlada je u julu 2019. godine donijela Akcioni plan za implementaciju Strategije odbrane za period do 2022. godine.

Dva zaposlena u Ministarstvu su uspješno završila Program stručnog usavršavanja u okviru Vladine mreže državnih službenika za strateško planiranje, dok je jedan oficir iz Ministarstva započeo sa pohađanjem istog programa obuke u oktobru 2019. godine. Obuka se realizuje u organizaciji Genralnog sekretarijata Vlade i Uprave za kadrove.

2.2. Izrada normativnih dokumenata

U 2019. godini Vlada je utvrdila **Predlog zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Vojski Crne Gore, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odbrani, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tajnosti podataka i Predlog zakona o vojno-obavještajnim i bezbjednosnim poslovima**, koje je pripremio Ministarstvo. Skupština je donijela **Odluku o upućivanju pripadnika**

Vojske Crne Gore u NATO misiju u Republici Irak (NATO Mission Iraq), koju je pripremilo Ministarstvo.

Na osnovu Zakona o Vojski Crne Gore, a u skladu sa Odlukom o organizacijsko-formacijskoj strukturi i veličini Vojske Crne Gore koju je donijela Vlada 2018. godine, Ministarstvo je u 2019. godini donijelo novu Formaciju Vojske Crne Gore, shodno kojoj Vojska Crne Gore (u daljem tekstu: Vojska) u miru broji 2.368 formacijskih, odnosno radnih mjesta, a u uslovima ratnog stanja broji 5.159 formacijskih mjesta. Prelazak na novu Formaciju Vojske planiran je zaključno sa I kvartalom 2020. godine. Takođe, Ministarstvo je u 2019. godini donijelo Pravilnik o poslovima metrologije u Vojski Crne Gore, Pravilnik o specijalnostima vojnih i civilnih lica u službi u Vojski Crne Gore, Pravilnik o dobrovoljnom služenju vojnog roka i Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva odbrane, koji je Vlada utvrdila u martu 2019. godine.

Vlada je u 2019. godini usvojila Koncept podrške zemlje domaćina savezničkim snagama (HNS) i sa Sjevernoatlantskim savezom potpisala Tehnički sporazum o podršci zemlje domaćina, u vezi sa ubrzanim prelaskom Snaga visoke spremnosti (VJTF), čime su regulisane nadležnosti i obaveze državnih organa u zadacima koji se odnose na oblast podrške zemlje domaćina savezničkim snagama.

Pregled svih izrađenih i donešenih zakona i pravilnika dat je u Prilogu broj 1.

2.3. Upravne aktivnosti u upravnim stvarima

U izvještajnom periodu je evidentirano ukupno 17841 podnesaka i akata, i to: 11090 u djelovodniku neklasifikovane pošte i 2210 u upisniku izdatih uvjerenja. Od toga je 2076 donijeto u roku, dok je 134 u statusu rješavanja, a od ukupno 4407 prvostepenih upravnih predmeta, 387 je riješeno u roku, 68 nakon isteka roka, a u statusu rješavanja je 467. U 2019. godini Ministarstvo je postupilo po osnovu 70 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, od čega je dozvoljen pristup po osnovu 15 zahtjeva, odbijeno je 54 zahtjeva, a po jednom zahtjevu odlučeno je obavještenjem.

3. IMPLEMENTACIJA POLITIKE ODBRANE

3.1. Proces integracije Crne Gore u NATO

Deklaracija o završetku procesa integracije Crne Gore u NATO potpisana je 23. jula u Podgorici.

Pristupna faza Crne Gore u NATO, tokom koje su realizovane sve planirane aktivnosti i zadaci iz procesa integracije, trajala je dvije godine. Nosioци ovog procesa bili su Ministarstvo i Vojska, a u istom su aktivno učestvovali i Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo javne uprave, Ministarstvo finansija i Direkcija za zaštitu tajnih podataka. Procjenu o dostignutom stepenu integrisanosti izradila je NATO Radna grupa za pristupanje i integraciju (AIWG) i Radni tim Crne Gore, a osnov za praćenje i procjenu dostignutog nivoa integrisanosti bio je stepen realizacije aktivnosti iz „Plana vojne integracije Crne Gore u NATO“, kroz koji je NATO pružao podršku. Realizacija zadataka i aktivnosti iz procesa integracije odvijala se planski u skladu sa projektovanom dinamikom. U martu 2019. godine, na prvom sastanku AIWG održanom u Podgorici, potvrđeno je da su u definisanim oblastima ispunjeni svi postavljeni ciljevi. Konstatovano je da je od ukupno sedam oblasti integracije, rad AIWG završen u sledećim oblastima: administracija, opremanje, struktura snaga, obuka i vježbe i odbrana od informatičkih prijetnji. Nakon realizovanih zadataka iz

oblasti informaciono - komunikacionih sistema (CIS) i NATO integrisanog sistema vazdušne i raketne odbrane (NATINAMDS) konstatovano je da je proces integracije Crne Gore u NATO završen.

3.2. Planiranje odbrane Crne Gore

3.2.1. Usklađivanje nacionalnog planiranja odbrane sa Procesom planiranja odbrane u NATO

Crna Gora, kao punopravna članica NATO, teži potpunoj harmonizaciji nacionalnog planiranja odbrane sa Procesom planiranja odbrane koji se vrši u NATO (NDPP). Ovo je ciklični proces od četiri godine i realizuje se kroz pet koraka, i to: političke smjernice NATO; definisanje zahtjeva za sposobnostima; dostavljanje paketa Ciljeva sposobnosti članicama NATO; pružanje pomoći članicama u implementaciji Ciljeva sposobnosti i sagledavanje rezultata.

Ministarstvo je koordinisalo između osam ministarstava i tri državne institucije izradu nacionalnih odgovora na NATO Upitnik o odbrambenom planiranju, kao dio petog koraka u NATO ciklusu procesa odbrambenog planiranja započetom 2016. godine. Dostavljeni odgovori na NATO upitnik predstavljali su polaznu osnovu za realizaciju drugih odbrambenih bilateralnih konsultacija između delegacije Crne Gore, koju je predvodio generalni direktor Direktorata za politiku i planiranje odbrane u Ministarstvu odbrane, mr Ivica Ivanović i delegacije Direktorata za politiku i planiranje odbrane NATO, koju je predvodio direktor NATO Direktorata za planiranje odbrane, gospodin Pol Severo, a koje su održane u oktobru 2019. godine u Podgorici.

Na navedenom sastanku konstatovano je da je Crna Gora napravila veliki iskorak kada je u pitanju harmonizacija nacionalnog procesa odbrambenog planiranja sa procesom odbrambenog planiranja u NATO i zaključeno je sljedeće:

- Donošenjem Strateškog pregleda odbrane i Dugoročnog plana razvoja odbrane za period 2019 - 2028 harmonizovan je nacionalni i NATO proces odbrambenog planiranja, što predstavlja izuzetan napredak. Strateškim dokumentima date su jasne smjernice za razvoj ukupnih odbrambenih sposobnosti i stvoreni su ključni preduslovi za implementaciju NATO ciljeva sposobnosti;
- Izrađeni su i usvojeni detaljni i realni planovi za opremanje i modernizaciju Vojske do 2028. godine;
- Implementacija kvantitativnih ciljeva sposobnosti teče planiranom dinamikom, a u ključnim segmentima i brže od planova. Dvije deklarirane pješadijske čete dostići će punu operativnu sposobnost 2023. godine, što je ranije od planiranog;
- Tokom 2019. godine povećan je doprinos Vojske misijama i operacijama.

Nakon multilateralnih konsultacija, koje će biti održane u prvoj polovini 2020. godine, NATO će izraditi nove Preglede odbrambenih sposobnosti svih NATO država, koji će biti usvojeni na sastanku ministara odbrane u junu 2020. godine.

Implementacija NATO ciljeva sposobnosti

Crna Gora je u junu 2017. godine prihvatila prvi NATO paket Ciljeva sposobnosti 2017, za čiju implementaciju su nadležni: Ministarstvo odbrane, Vojska Crne Gore, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo unutrašnjih poslova i Uprava za kadrove. Dosledna implementacija Ciljeva sposobnosti je ključni preduslov za razvoj

projektovanih odbrambenih sposobnosti i ispunjavanje obaveza koje proizilaze iz okvira članstva Crne Gore u NATO. Kada je u pitanju implementacija NATO ciljeva sposobnosti, prvi prioritet Ministarstva i Vojske je razvoj sposobnosti deklariranih sastava, sa težištem na nabavci 67 lakih oklopnih vozila pješadije, opremljenih adekvatnim borbenim sredstvima i sistemima, za dvije deklarirane pješadijske čete. U cilju dosljedne implementacije Ciljeva sposobnosti, pored navedenog, prioritet je dat nabavci: opreme za vođenje operacija u ekstremnim vremenskim uslovima, balističke i druge individualne opreme za deklarirane jedinice; opreme za razvoj sposobnosti za sajber odbranu; opreme za podvodno i deminiranje na kopnu; radara za nadzor vazdušnog prostora i patrolnih brodova.

Implementacija NATO smjernica o odbrambenim izdvajanjima

Donošenjem Strateškog pregleda odbrane, Dugoročnog plana razvoja odbrane 2019-2028 i Plana investiranja Crne Gore u odbranu za period 2019-2024, te jasnim definisanjem prioriteta i rokova za opremanje i modernizaciju deklariranih jedinica i implementaciju ciljeva sposobnosti, stvoreni su uslovi za doslednu implementaciju NATO smjernica o odbrambenim izdvajanjima.

Ukupna planirana izdvajanja za sistem odbrane u 2019. godini iznosila su 80,55 mil. € ili 1.67% BDP-a, dok su izdvajanja za opremanje i modernizaciju u 2019. godini iznosila 13,7 mil. € ili 17% od ukupnih izdvajanja za sistem odbrane (rast od 2,77% u odnosu na projekcije iz 2018. godine).

U skladu sa projekcijama iz Plana investiranja Crne Gore u odbranu 2019-2024, pozitivan trend rasta izdvajanja za odbranu nastaviće se do 2024. godine, kada je planirano dostizanje ciljanog procenta izdvajanja od 2% BDP za budžet odbrane i izdvajanje od najmanje 20% budžeta odbrane za opremanje i modernizaciju. Ukupna ulaganja za potrebe opremanja i modernizacije u periodu do 2024. godine procjenjuju se na oko 109,00 mil. €.

Doprinos NATO strukturama snaga

Crna Gora je nastavila da doprinosi NATO komandnoj i strukturi snaga, u skladu sa smjericama sa NATO Samita i ministarskih sastanaka, kroz angažovanje u postojećim i pripremu za angažovanje u novim aktivnostima i inicijativama Sjevernoatlantskog saveza.

Pripadnici Vojske su u 2019. godini nastavili da aktivno doprinose NATO aktivnosti „Ojačano prisustvo na Istoku“ (eFP), koje je započeto u decembru 2018. godine.

U cilju doprinosa NATO inicijativi spremnosti (NRI) Ministarstvo je opredijelilo jednu laku pješadijsku četu i Alijansi dostavilo plan dostizanja zahtijevanog nivoa spremnosti. Doprinos ovoj inicijativi biće ostvaren u saradnji sa Republikom Italijom, u okviru Koncepta okvirne nacije.

Trenutno tri oficira Vojske pokrivaju mirnodopske pozicije u komandnim strukturama NATO, dok je u planu i popuna jedne pozicije u Centru združenih vazdušnih operacija u Torehonu, Kraljevina Španija.

Jedan od prioriteta u narednom periodu je doprinos NATO strukturi snaga za brzo reagovanje. Kao najbolji okvir za tu svrhu prepoznat je štab NATO za brzo raspoređivanje snaga do nivoa korpusa u Milanu, pod kojim će jedan pješadijski vod Vojske zajedno sa italijanskim snagama, od 2021. godine biti angažovan u Snagama za brzo reagovanje (VJTF). U tom cilju, u oktobru 2019. godine je zaključen

Memorandum o pristupanju štabu NATO za brzo raspoređivanje snaga do nivoa korpusa.

Do sada je ukupno 20 kontingenata Vojske angažovano u misijama ISAF i „Odlučna podrška“ u Avganistanu, a trenutno je u misiji „Resolute Support“ raspoređen jedanaesti kontingent Vojske, u čijem je sastavu 27 pripadnika. Tokom 2019. godine, angažovana su tri kontingenta Vojske, sa ukupno 87 pripadnika.

U misiji KFOR na Kosovu angažovani su jedan oficir i jedno civilno lice.

Skupština Crne Gore je, u decembru 2019. godine, donijela odluku o upućivanju do dva pripadnika Vojske u NATO misiju u Republici Iraku, koji su planirani za angažovanje u drugoj polovini 2020. godine, u zavisnosti od razvoja bezbjednosne situacije i planova Alijanse.

Vojska je i 2019. godini pružala doprinos i misijama EU NAVFOR „Atalanta“, EU trening misiji u Maliju i UN misiji u Zapadnoj Sahari. U 2019. godini u sve tri misije angažovano je 19 pripadnika Vojske.

Do decembra 2019. godine 32,73% ukupnog broja pripadnika Vojske učestvovalo je u međunarodnim misijama i operacijama, što je u velikoj mjeri doprinijelo bržem dostizanju interoperabilnosti i razvoju sposobnosti Vojske.

3.2.2. Plan odbrane Crne Gore i nacionalni sistem odgovora na krize

Ministarstvo je u 2019. godini pružilo stručnu pomoć u ažuriranju postojećih i izradi četiri nova plana odbrane u četiri opštine i u pet privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzeća koji proizvode predmete i vrše usluge od posebnog značaja za odbranu, i to:

- Opštinama: Herceg Novi, Bijelo Polje, Bar i Kotor,
- Privrednim društvima, drugim pravnim licima i preduzetnicima, koji proizvode predmete i vrše usluge od posebnog značaja za odbranu: kompaniji "Luka Bar a.d. Bar, kompaniji "Plantaže 13. jul" Podgorica, kompaniji "Crnogorski Telekom" a.d. Podgorica, kompaniji "Meso-promet" d.o.o. Bijelo Polje i kompaniji "La Vista" d.o.o. Berane - Petnjica.

Četiri novi plana odbrane su izrađena u: kompaniji "Crnogorski telekom" a.d. Podgorica, kompaniji "Gradina company" d.o.o. Rožaje, preduzeću "Port of Adria" Bar i u Ministarstvu rada i socijalnog staranja.

U cilju unapređenja nacionalnog sistema za odgovor na krize, a skladu sa smjernicama iz Strategije nacionalne bezbjednosti i definisanim obavezama iz Akcionog plana za njenu implementaciju, ministar odbrane je u oktobru 2019. godine formirao Interresornu radnu grupu za izradu Predloga zakona o kriznom upravljanju, koji je sistemski zakon, kojim će se urediti oblast kriznog upravljanja u stanju mira, vanrednom i ratnom stanju, čime će se stvoriti neophodni uslovi za unapređenje nacionalnog sistema kriznog upravljanja, ali i za integraciju nacionalnog u NATO sistem kriznog upravljanja. Savjet za NATO je usvojio ažurirani Katalog nacionalnih odgovora na mjere Sjevernoatlantskog saveza za odgovor na krize, a ažuriranje starih i izradu novih nacionalnih odgovora je koordinisalo Ministarstvo.

Crna Gora je u maju 2019. godine po drugi put učestvovala u NATO simulacionoj vježbi upravljanja u kriznim situacijama (CMX19). Učešće na vježbi je bila prilika za provjeru kompatibilnosti nacionalnog sa NATO sistemom kriznog upravljanja. U pripremi i realizaciji vježbe sprovedena je veoma efikasna interresorna komunikacija,

u kojoj je učestvovalo osam ministarstva i državnih institucija. Na vježbi je pokazano poznavanje i razumijevanje NATO sistema odgovora na krize, pa se učešće Crne Gore u „CMX19“ može ocijeniti kao veoma uspješno.

3.3. Međunarodna odbrambena saradnja

Međunarodna odbrambena saradnja obuhvatila je aktivnosti bilateralne, multilateralne i regionalne saradnje, aktivnosti u okviru mreže vojno - diplomatskog predstavljanja i vojnog predstavljanja Crne Gore, učešća u radu međunarodnih i multinacionalnih bezbjednosnih i odbrambenih struktura kao i implementaciju obaveza koje proističu iz međunarodnih ugovora, sporazuma, konvencija, i rezolucija koje je Crna Gora potpisala.

Međunarodna odbrambena saradnja predstavljala je snažan instrument podrške ostvarivanju nacionalnih odbrambenih i bezbjednosnih interesa, kao i unapređenju odbrambenih sposobnosti tokom 2019. godine.

3.3.1. Bilateralna saradnja

Najznačajniji partneri u bilateralnoj odbrambenoj saradnji u 2019. godini bili su: Republika Albanija, Republika Austrija, Bosna i Hercegovina, Republika Bugarska, Kraljevina Danska, Republika Estonija, Republika Francuska, Republika Grčka, Kraljevina Holandija, Republika Hrvatska, Republika Italija, Država Izrael, Kanada, Republika Kosovo, Republika Letonija, Republika Litvanija, Republika Mađarska, Kraljevina Norveška, Savezna Republika Njemačka, Republika Poljska, SAD, Republika Sjeverna Makedonija, Republika Slovenija, Kraljevina Španija, Rumunija, Republika Turska, Ukrajina i Velika Britanija.

U skladu sa Zakonom o zaključivanju međunarodnih ugovora, tokom 2019. godine, potpisano je ukupno 19 dokumenata i to:

- Memorandum o saradnji u okviru Atinskog multinacionalnog strateško-pomorskog koordinacionog centra „AMSCC“;
- Aneks Protokola o saradnji između Ministarstva odbrane Republike Sjeverne Makedonije i Ministarstva odbrane Crne Gore u oblasti vojne obuke;
- Protokol o donaciji između Ministarstva nacionalne odbrane Republike Turske i Ministarstva odbrane Crne Gore;
- Implementacioni Protokol u pogledu finansijske podrške između Vlade Republike Turske i Vlade Crne Gore;
- Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Sjeverne Makedonije o razmjeni i uzajamnoj zaštiti tajnih podataka;
- Implementacioni sporazum o nabavci daljinskih upravljivih oružanih stanica kompanije „ELBIT“ između Crne Gore i Države Izrael;
- Tehnički sporazum između Vlade Crne Gore i Sjevernoatlantskog saveza u vezi sa ubrzanim prelaskom Snaga visoke spremnosti (VJTF);
- Sporazum o vojnoj-finansijskoj saradnji između Vlade Republike Turske i Vlade Crne Gore;
- Tehnički sporazum za vježbu „Zajednički izazov“;
- Tehnički sporazum između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Slovenije o logističkoj podršci prilikom učešća u NATO aktivnosti „Ojačano prisustvo na Istoku“ (eFP) u Republici Letoniji;
- Tehnički sporazum između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Slovenije o obuci i logističkoj podršci prilikom zajedničke

obuke i ocjenjivanja u Republici Sloveniji za učešće u NATO aktivnosti „Ojačano prisustvo na Istoku“ (eFP) u Republici Letoniji;

- Tehnički sporazum između Ministarstva odbrane Republike Slovenije, Ministarstva odbrane Republike Albanije, Saveznog ministarstva odbrane Republike Austrije, Ministarstva odbrane Kraljevine Belgije, Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine, Kanadskih oružanih snaga, Ministarstva odbrane Republike Hrvatske, Ministarstva odbrane Republike Češke, Ministarstva odbrane Kraljevine Danske, Ministarstva odbrane Republike Estonije, Ministarstva oružanih snaga Republike Francuske, Saveznog Ministarstva odbrane Savezne Republike Njemačke, Ministarstva odbrane Republike Mađarske, Ministarstva odbrane Republike Italije, Odsjeka za odbranu Republike Irske, Ministarstva odbrane Republike Letonije, Litvanskih oružanih snaga, Ministarstva odbrane Republike Sjeverne Makedonije, Ministarstva odbrane Crne Gore, Ministarstva nacionalne odbrane Republike Poljske, Ministarstva odbrane Kraljevine Holandije, Ministarstva nacionalne odbrane Rumunije, Ministarstva odbrane Republike Slovačke, Ministarstva odbrane Kraljevine Španije, Ministarstva odbrane Ujedinjenog Kraljevstva i Ministarstva nacionalne odbrane Republike Turske u vezi sa sprovođenjem i pružanjem podrške države domaćina tokom vježbe „Jadranski udar“ (Adriatic Strike 2019);
- Tehnički sporazum između Ministarstva odbrane Republike Albanije, Ministarstva odbrane Republike Bugarske, Ministarstva odbrane Republike Hrvatske, Saveznog Ministarstva odbrane Savezne Republike Njemačke, Ministarstva odbrane Republike Italije, Ministarstva Kosovskih snaga bezbjednosti, Ministarstva odbrane Crne Gore, Ministarstva odbrane Republike Sjeverne Makedonije, Ministarstva nacionalne odbrane Republike Poljske, Generalštaba Vojske Republike Turske, Ministarstva odbrane Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske i Ministarstva odbrane Sjedinjenih Američkih Država, u pogledu pružanja podrške države domaćina za izvođenje Vježbe „Albanski napor 19“ (Albanian Effort 19);
- Tehnički sporazum Ministarstva odbrane Republike Albanije i Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine i Ministarstva odbrane Republike Hrvatske i Ministarstva odbrane Republike Kosovo i Ministarstva odbrane Republike Sjeverne Makedonije i Ministarstva odbrane Crne Gore i Komande Oružanih Snaga Sjedinjenih Američkih Država za Evropu (USEUCOM) i NATO evroatlantskog centra za koordinaciju aktivnosti u pružanju hitnog odgovora (EADRCC) i Kancelarije za saradnju u oblasti odbrane (ODC) u Tirani, Republika Albanija, u pogledu vježbe „Zajednička reakcija 2019“ (Joint Reaction 2019);
- Pismo ponude i prihvatanja povodom nabavke 67 taktičkih lako oklopnih vozila američke kompanije OSHKOSH;
- Pismo namjere između Federalnog ministarstva odbrane Republike Austrije i Ministarstva odbrane Crne Gore o obuci i obrazovanju crnogorskih kadeta u Republici Austriji;
- Zajednička deklaracija ministara odbrane Republike Albanije, Republike Hrvatske, Republike Grčke, Republike Italije, Republike Slovenije i Crne Gore o Jadransko jonskoj inicijativi (ADRION);
- Deklaracija o završetku procesa integracije Crne Gore u NATO između Ministarstva odbrane Crne Gore i Savezničke komande za transformaciju;

- Pristupna nota između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Sjeverne Makedonije, u vezi sa učešćem na Vojnoj vježbi „Odlučan udar 2019“ (Decisive strike 2019).

Ministarstvo je u 2019. godini potpisalo 19 planova bilateralne saradnje, i to sa: Republikom Austrijom, Republikom Albanijom, Bosnom i Hercegovinom, Republikom Bugarskom, Republikom Hrvatskom, Republikom Francuskom, Republikom Grčkom, Kraljevinom Holandijom, Republikom Italijom, Republikom Kosovo, Republikom Sjevernom Makedonijom, Kraljevinom Norveškom, Saveznom Republikom Njemačkom, Republikom Poljskom, Republikom Slovenijom, Republikom Srbijom, Rumunijom, Republikom Turskom i Velikom Britanijom.

Bilateralne konsultacije u 2019. godini održane su sa predstavnicima: Republike Austrije, Republike Bugarske, Rumunije, Republike Grčke, Kraljevine Holandije, Republike Hrvatske, Republike Letonije, Republike Sjeverne Makedonije, Savezne Republike Njemačke, Rumunije, Kraljevine Španije, Republike Slovenije i Republike Turske.

Republika Albanija

Plan bilateralne saradnje sa Republikom Albanijom potpisan je u februaru i sadržao je pet aktivnosti, sa fokusom na saradnju u oblasti vazduhoplovstva, finansija i uzajamnih posjeta na nivou ministarstava.

Državni sekretar ministarstva, g-din Slobodan Filipović, prisustvovao je ceremoniji povodom obilježavanja desetogodišnjice članstva Republike Albanije u NATO, u martu u Tirani.

Dva pripadnika Vojske učestvovala su na vježbi „Albanski napor 19“ održanoj u septembru, na Vojnom poligonu „Biza“, Republika Albanija. Dokaz odlične saradnje dvije susjedne zemlje bila je i iskazana solidarnost i upućivanje humanitarne pomoći od strane Crne Gore, nakon proglašenja vanrednog stanja u Republici Albaniji uzrokovanog razornim zemljotresom u decembru.

Republika Austrija

Plan bilateralne saradnje za 2019. godinu je potpisan u novembru 2018. godine i sadržao je 22 aktivnosti, sa fokusom na saradnju u oblasti planinskog ratovanja, školovanja crnogorskih kadeta na austrijskoj vojnoj akademiji i materijalnih resursa. Uspostavljena je saradnja u domenu materijalnih resursa, na polju kodifikacije, podrške države domaćina, skladištenju municije i proceduri nabavki.

Ministarstvo odbrane Republike Austrije u kontinuitetu pruža važnu podršku u okviru inicijative Odbrambene saradnje zemalja Srednje Evrope (CEDC+).

Odličnu saradnju sa Ministarstvom odbrane Republike Austrije potvrdila je i zvanična posjeta ministra odbrane g-dina Maria Kunaseka, Crnoj Gori u aprilu.

Bosna i Hercegovina

Plan bilateralne saradnje za 2019. godinu potpisan je u aprilu i sadržao je 14 aktivnosti. Fokus je bio na saradnji u oblasti ljudskih resursa, finansijskog poslovanja, kurseva deminiranja u Bosni i Hercegovini, obuci pripadnika Vojske u učenju engleskog jezika, kao i saradnju sa Centrom za operacije podrške miru u Butmiru (PSOTC) kroz učešće na velikom broju kurseva, posebno u oblasti izgradnje integriteta.

Republika Bugarska

Dinamika dobre saradnje sa Ministarstvom odbrane Republike Bugarske potvrđena je realizacijom bilateralnih konsultacija na nivou političkih direktora, održanih u februaru, kada je potpisan i Plan bilateralne saradnje za 2019. godinu. Tokom godine, pokrenuta je i saradnja na polju školovanja naših kadeta na akademijama u Republici Bugarskoj, a svake godine se u saradnji sa bugarskom stranom realizuje podrška u podizanju nivoa kodifikacije pomoću programa BULCOD.

Kraljevina Danska

Imenovanje potpukovnika Esmera Gašanina za izaslanika odbrane Crne Gore u Kraljevini Danskoj, na nerezidentnoj osnovi i njegova nastupna posjeta koja je realizovana u junu, potvrdili su spremnost za intenziviranje saradnje u oblasti odbrane u predstojećem periodu.

Generalni direktor Direktorata za politiku i planiranje odbrane mr Ivica Ivanović sastao se u februaru sa ambasadorom Kraljevine Danske, Nj.E. Andersom Kristijanom Hogardom u Podgorici. Teme sastanka bile su informaciono-komunikaciona infrastruktura, realizacija donacija sredstava i opreme i edukacija.

Republika Estonija

Generalni direktor Direktorata za politiku i planiranje odbrane, mr Ivica Ivanović, sastao se u februaru na marginama Minhenske bezbjednosne konferencije i u septembru na marginama sastanka NATO političkih direktora u Briselu, sa političkom direktoricom Ministarstva odbrane Republike Estonije, g-đom Kadi Silde. Na sastanku je zaključeno da će i u narednom periodu dvije zemlje ostati posvećene kontroli naoružanja, razoružanja i neproliferacije oružja za masovno uništenje, kao važnog faktora evroatlantske stabilnosti.

Republika Grčka

Saradnja Crne Gore i Republike Grčke, posebno u domenu vojnog obrazovanja, vojno-vojne saradnje i saradnje u oblasti vojno-obavještajnih poslova, bila je veoma sadržajna u 2019. godini i ogledala se kroz devet zajedničkih aktivnosti. Jedna od najznačajnijih oblasti saradnje sa Republikom Grčkom je obrazovanje crnogorskih kadeta na prestižnim vojnim akademijama u Republici Grčkoj, na kojima se trenutno školuje 14 crnogorskih kadeta.

Redovne bilateralne konsultacije održane su u januaru u Podgorici. Usaglašen je i potpisan Memorandum o saradnji u okviru Atinskog multinacionalnog strateško-pomorskog koordinacionog centra (AMSCC), koji pruža značajne mogućnosti za efikasan transport ljudstva i opreme morskim i vazdušnim putem, radi blagovremenog angažovanja u multinacionalnim operacijama.

Republika Francuska

Plan bilateralne saradnje između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva vojske Republike Francuske potpisan je u martu i sadržao je šest aktivnost.

Najvažnija aktivnost u domenu saradnje sa Republikom Francuskom u 2019. godini bila je posjeta državne sekretarke Ministarstva vojske Republike Francuske, g-đe Ženevjev Darjesek, Crnoj Gori u oktobru. Tom prilikom, g-đa Darjesek sastala se sa ministrom odbrane mr Predragom Boškovićem. Generalna direktorica

Direktorata za materijalne resurse, g-đa Alma Ljuljanaj-Jovičević učestvovala je na ovogodišnjem sajmu naoružanja „Le Bourget“ koji je u junu, održan u Parizu.

Kraljevina Holandija

Plan bilateralne saradnje sa Kraljevinom Holandijom potpisan je u februaru, sa fokusom na saradnju u oblasti ljudskih resursa, podršku učenju engleskog jezika, realizaciju kurseva iz oblasti sajber bezbjednosti, orijentacionih kurseva za međunarodno štabno osoblje, kao i finansijsku podršku Ljetnjem vojnom kampu za mlade.

Ministar, mr Predrag Bošković, sastao se u junu sa odlazećim ambasadorom, g-dinom Henkom Van den Dolom, kao i sa novoimenovanim ambasadorom Kraljevine Holandije za Crnu Goru NJ.E. Bešhorom Plagom, u decembru u Podgorici.

Generalni direktor Direktorata za politiku i planiranje odbrane, mr Ivica Ivanović, sastao se u maju u Hagu sa direktorom za međunarodne poslove i operacije, g-dinom Kristoferom Junkerom. Generalni direktor Ivanović je istakao spremnost Crne Gore za pružanjem pune podrške u borbi protiv savremenih prijetnji, miru i stabilnosti, u cilju što kvalitetnijeg doprinosa kolektivnom sistemu bezbjednosti.

Republika Hrvatska

Težište saradnje u 2019. godini bilo je na obrazovanju pripadnika Ministarstva i Vojske u Republici Hrvatskoj, obuci i podizanju nivoa osposobljenosti pripadnika Vojske u okviru priprema za učešće u međunarodnoj misiji „Resolute Support“ u Avganistanu, kao i na saradnji mornarica i vazduhoplovstava dvije zemlje.

Ministar mr Predrag Bošković sastao se sa ministrom odbrane Republike Hrvatske, g-dinom Damirom Krstičevićem u aprilu u Splitu u okviru službene posjete Republici Hrvatskoj, povodom održavanja Pete jadranske vojne i vazduhoplovne izložbe i konferencije (ASDA 2019). Redovne godišnje bilateralne konsultacije održane su u aprilu u Zagrebu.

Država Izrael

Tokom 2019. godine realizovane su dvije ministarske posjete Državi Izraelu. Tokom druge posjete ministar mr Predrag Bošković je potpisao Implementacioni sporazum o nabavci daljinskih upravljivih oružanih stanica kompanije „ELBIT“, za ugradnju na lakooklopnim patrolnim vozilima.

Republika Italija

Plan bilateralne saradnje za 2019. godinu potpisan je u decembru 2018. godine i sadržao je aktivnosti iz oblasti saradnje Vazduhoplovstava i Mornarica dvije zemlje. Najvažnije realizovane posjete i sastanci tokom 2019. godine bile su: zvanična posjeta bivše ministarke odbrane Republike Italije, g-đe Elizabete Trente Crnoj Gori, u junu i učešće ministra mr Predraga Boškovića na sastanku ministara odbrane zemalja članica ADRION Inicijative. Na marginama sastanka u oktobru ministar mr Predrag Bošković se sastao sa ministrom odbrane Republike Italije, g-dinom Lorencom Gueriniem.

Kanada

Najznačajnije aktivnosti u oblasti odbrambene saradnje sa Kanadom u 2019. godini bile su sastanci sa predstavnicima Ambasade Kanade, Kanadske privredne

korporacije i kompanije Bell. U 2019. godini, na osnovu važećeg Memoranduma o razumijevanju sa Vladom Kanade, pokrenuti su pregovori o nabavci četiri multifunkcionalna laka helikoptera BELL 505.

Republika Kosovo

Plan bilateralne saradnje za 2019. godinu potpisan je u aprilu u Tirani, na marginama sastanka političkih direktora Američko-jadranske povelje.

Na marginama sastanka ministara odbrane Američko-jadranske povelje, održanom u decembru u Tirani, ministar mr Predrag Bošković, sastao se sa kosovskim kolegom Rustemom Berišom.

Predstavници Ministarstva i Vojske učestvovali su na osmoj Konferenciji o Kosovskim Snagama Bezbjednosti, u maju i oktobru u Prištini, kao i na planskoj konferenciji za Vježbu „Eagle 7“ održanoj u oktobru.

Republika Litvanija

Zamjenik ministra nacionalne odbrane Republike Litvanije, g-din Vitautas Umbrasas, posjetio je Ministarstvo u junu. Tom prilikom je imao odvojene sastanke sa državnim sekretarom Slobodanom Filipovićem i generalnim direktorom Direktorata za politiku i planiranje odbrane, mr Ivicom Ivanovićem.

Republika Letonija

Saradnja u oblasti odbrane između dva ministarstva je dodatno unaprijeđena slanjem pripadnika Vojske na NATO aktivnost „Ojačano prisustvo na Istoku“ (eFP) čime je potvrđena i spremnost Crne Gore za doprinos očuvanju mira i stabilnosti u Evropi.

Ministar, mr Predrag Bošković, boravio je u zvaničnoj posjeti Republici Letoniji u aprilu, kada se sastao sa kolegom g-dinom Artisom Pabriksom i posjetio vojnu bazu u Adažiju, gdje su u okviru Multinacionalne borbene grupe u Letoniji angažovani pripadnici Vojske.

Ministar odbrane Republike Letonije, g-din Artis Pabriks, boravio je u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori u septembru.

Načelnik Generalštaba, brigadni general Dragutin Dakić i državni sekretar, g-din Slobodan Filipović su u novembru posjetili pripadnike Vojske, koji su angažovani na NATO aktivnosti „Ojačano prisustvo na Istoku“ (eFP) u Republici Letoniji.

Generalni direktor Direktorata za politiku i planiranje odbrane, mr Ivica Ivanović, boravio je u radnoj posjeti Republici Letoniji u januaru i tom prilikom se susreo sa političkim direktorom Ministarstva odbrane Republike Letonije, g-dinom Janisom Karlsbergsom.

Republika Sjeverna Makedonija

Plan bilateralne saradnje za 2019. godinu potpisan je u aprilu u Skoplju, a sadržao je 19 aktivnosti. Sastavni dio istog bio je i Akcioni plan za prenošenje iskustava na putu do članstva Crne Gore u NATO Ministarstvu odbrane Republike Sjeverne Makedonije. Plan je sadržao 12 aktivnosti iz oblasti vazduhoplovstva, ekspertske razgovore u oblasti prava, komunikacijsko-informacionih sistema, sajber bezbjednosti, oblasti operacija, odbrambenog planiranja, opremanja i modernizacije,

oblasti finansija, obuka, vježbi i vojnog obrazovanja, oblasti logistike i ekspertске razgovore iz oblasti specijalnih snaga.

Ministar mr Predrag Bošković, sastao se sa ministarkom odbrane Republike Sjeverne Makedonije, g-đom Radmilom Šekerinskom Jankovskom, tokom Zajedničke sjednice vlada dvije zemlje, održane u maju u Podgorici. Tom prilikom je potpisan Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Sjeverne Makedonije o razmjeni i uzajamnoj zaštiti tajnih podataka.

Ministar mr Predrag Bošković je učestvovao na Danu visokih zvanica u okviru realizacije vježbe „Odlučan udar“ (Decisive strike), održanom u julu.

Državni sekretar, g-din Slobodan Filipović i državni sekretar Ministarstva odbrane Republike Sjeverne Makedonije, g-din Dragan Nikolić susreli su se tri puta tokom 2019. godine, i to jednom u Crnoj Gori i dva puta u Republici Sjevernoj Makedoniji. Generalni direktor Direktorata za politiku i planiranje odbrane, mr Ivica Ivanović i generalni direktor Direktorata za ljudske resurse, g-din Mihailo Volkov, boravili su u posjeti Ministarstvu odbrane Sjeverne Republike Makedonije, u aprilu u okviru bilateralnih konsultacija dva ministarstva.

Republika Mađarska

Ministar mr Predrag Bošković se sastao sa ministrom vanjskih poslova i trgovine Republike Mađarske, g-dinom Piterom Sijartom, na marginama Varšavskog bezbjednosnog foruma, u oktobru.

Na nivou političkih direktora, realizovani su sastanci generalnog direktora Direktorata za politiku i planiranje odbrane, mr Ivice Ivanovića, i generalnog direktora za bezbjednosnu politiku i kontrolu naoružanja u Ministarstvu vanjskih poslova i trgovine Republike Mađarske, g-dinom Istvanom Baloghom, kao i sa zamjenikom državnog sekretara za odbrambenu politiku u Ministarstvu odbrane Republike Mađarske, dr Nimetom Gergelijem i državnim sekretarom za bezbjednosnu politiku u Ministarstvu vanjskih poslova i trgovine Republike Mađarske, dr Peterom Andrašem Starajem, u maju.

Kraljevina Norveška

Plan bilateralne saradnje za 2019. godinu potpisan je u januaru i sadržao je sedam aktivnosti. Saradnja je bila bazirana na implementaciji projekata koji se odnose na upravljanje integritetom u sektoru odbrane, izradu i prevođenje strateških dokumenata, usavršavanje engleskog jezika i na projekat za izgradnju Balkanske medicinske namjenske jedinice (BMTF).

Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Kraljevine Norveške potpisali su Sporazum o donaciji u februaru. Na osnovu Sporazuma Ministarstvo odbrane Kraljevine Norveške je finansiralo prevođenje ključnih politika i strategijskih dokumenata u oblasti odbrane na engleski jezik, u visini od 12 000€ u februaru.

Savezna Republika Njemačka

Plan bilateralne saradnje sa Saveznom Republikom Njemačkom potpisan je u aprilu 2019. godine i sadržao je 19 aktivnosti. Realizovani su sljedeći ekspertski sastanci: sastanak političkih direktora u junu; bilateralne konsultacije u oktobru u Berlinu i štabni razgovori u novembru u Podgorici. Tokom navedenih sastanaka definisani su modaliteti saradnje sa Saveznom Republikom Njemačkom za 2020. godinu, sa

fokusom na saradnju na polju ljudskih resursa, kodifikacije, sajber odbrane, odnosa sa javnošću, aktivnosti na polju razmjene iskustava u oblasti projekata Evropske unije: „Stalne strukturisane saradnje (PESCO)“ i „Zajedničke bezbjednosne i odbrambene saradnje (CSDP)“. Definisane su posjete na najvišim nivoima ali i otvorene mogućnosti novog načina školovanja i obuke naših kadeta u Saveznoj Republici Njemačkoj.

Potpukovnik Esmer Gašanin stupio je na dužnost izaslanika odbrane Crne Gore u Saveznoj Republici Njemačkoj, na rezidentnoj osnovi, sa sjedištem u Berlinu u oktobru 2018. godine.

Republika Poljska

Plan bilateralne saradnje za 2019. godinu sadržao je tri aktivnosti u Crnoj Gori i jednu u Republici Poljskoj. Ministar mr Predrag Bošković učestvovao je u oktobru na Bezbjednosnom forumu u Varšavi, u svojstvu govornika na panelu „NATO nakon 70 godina - Budućnost Alijanse“. Forum je organizovan od strane Fondacije „Kasimir Pulaski“ u saradnji sa Ministarstvom vanjskih poslova Republike Poljske, NATO, Nacionalnim Bezbjednosnim Biroom Predsjednika Republike Poljske, Evropskom unijom i Savjetom Evrope.

Rumunija

Generalni direktor Direktorata za politiku i planiranje odbrane, mr Ivica Ivanović sastao se u februaru u Bukureštu sa brigadnim generalom Vasilom Bukurom i tom prilikom potpisan je Plan bilateralne saradnje za 2019. godinu. On je imao i odvojeni bilateralni susret sa državnim sekretarom Ministarstva nacionalne odbrane Rumunije, g-dinom Nikolaeom Nastom.

Sjedinjene Američke Države

U 2019. godini, fokus bilateralne odbrambene saradnje sa Sjedinjenim Američkim Državama bio je u domenima modernizacije i opremanja Vojske. Ministarska posjeta realizovana je u martu 2019. godine u Saveznoj državi Mejn, dok su osme bilateralne političke konsultacije održane u maju ove godine.

Potpisano je Pismo ponude i prihvatanja povodom nabavke 67 taktičkih lako oklopnih vozila američke kompanije „Oshkosh“.

Sjedinjene Američke Države su donirale dva čamca (P-5.8 protiv-minska), a organizovan je i niz ekspertske posjete povodom nabavke četiri nova patrolna čamca i radarskog sistema.

Predstavници Ministarstva su aktivno učestvovali na sastancima Globalne koalicije za borbu protiv Islamske države (ISIS) na teritoriji Sirije, koji su održani u Vašingtonu i Rigi.

Ministar mr Predrag Bošković se u oktobru sastao sa g-dinom Majklom Karpenterom, direktorom „Penn Biden“ Centra za diplomatiju i globalno djelovanje, g-dinom Džonom Garamendijem, članom Predstavničkog doma SAD-a, dok se u novembru na marginama međunarodnog sajma vazduhoplovstva „Dubai Airshow 2019“ sastao sa pomoćnikom sekretara odbrane za vojsku Sjedinjenih Američkih Država, g-dinom Brusom D. Džetijem. Ministar se susreo i sa sekretarom za odbranu SAD, g-dinom Markom Esperom na marginama posljednjeg NATO Ministarskog sastanka u Briselu. Generalni direktor Direktorata za politiku i planiranje odbrane, mr

Ivica Ivanović sastao se sa zamjenicom pomoćnika sekretara za odbranu SAD-a, g-đom Lorom Kuper, u septembru.

Republika Slovenija

Ministarstvo je nastavilo intenzivnu saradnju sa Ministarstvom odbrane Republike Slovenije i tokom 2019. godine

Najvažnije realizovane aktivnosti bile su: zvanična posjeta ministra odbrane Republike Slovenije, g-dina Karla Erjavca Crnoj Gori, u septembru; posjeta državnog sekretara, g-dina Slobodana Filipovića, Ministarstvu odbrane Republike Slovenije u martu; bilateralne konsultacije generalnog direktora Direktorata za politiku i planiranje odbrane, mr Ivica Ivanovića, sa g-dinom Alešom Mišmašem u aprilu; štabni razgovori predstavnika dvije vojske u Ljubljani, u aprilu; vježba „Adriatic Strike“ u Republici Sloveniji, u junu i vježba „Common Challenge“, u septembru u Crnoj Gori.

U planu je ponovno otvaranje vojno-diplomatskog predstavništva Crne Gore u Ljubljani, kao i akreditovanje vojno-diplomatskog predstavnika Republike Slovenije u Crnoj Gori.

Kraljevina Španija

Ministarstvo je održalo prve ekspertske razgovore sa predstavnicima Ministarstva odbrane Kraljevine Španije, u decembru u Madridu. Otvorena je mogućnost saradnje na polju obrazovanja crnogorskih kadeta u Kraljevini Španiji, saradnje na polju jednakosti žena u mirovnim misijama, kao i na polju nabavki i opremanja, nakon kojih su održane i bilateralne konsultacije na nivou političkih direktora, u novembru i tokom istih usaglašen prvi plan bilateralne saradnje sa Kraljevinom Španijom.

Realizovana je i posjeta generalne direktorice za materijalne resurse, g-đe Alme Ljuljanaj - Jovičević Ministarstvu odbrane Kraljevine Španije, u cilju uspostavljanja saradnje na polju nabavke i opremanja.

Republika Turska

Plan bilateralne saradnje za 2019. godinu sa Republikom Turskom sadržao je devet aktivnosti. Intenzivna i sadržajna saradnja potvrđena je i realizovanim sastancima i posjetama na najvišem nivou.

Ministar mr Predrag Bošković, sastao se sa ministrom nacionalne odbrane Republike Turske, g-dinom Hulusijem Akarom tokom zvanične posjete Republici Turskoj u oktobru; na marginama NATO sastanka na nivou ministara odbrane u feruaru u Briselu i na marginama 14. Međunarodnog sajma vojne industrije, u martu u Istanbulu. Tokom poslednjeg susreta, ministar Bošković sastao se i sa predstavnicima turske kompanije za proizvodnju vojnih vozila „BMC“, kao i sa predstavnicima Privredne agencije Ministarstva nacionalne odbrane Republike Turske (ASFAT).

Načelnik Generalštaba, brigadni general Dragutin Dakić je u oktobru boravio u posjeti Oružanim snagama Republike Turske, gdje je imao sastanak sa načelnikom Generalštaba Oružanih snaga Republike Turske, generalom Jašarom Gulerom. U novembru je održan Vojni dijalog sa predstavnicima Generalštaba Oružanih snaga Republike Turske.

Tokom zvanične posjete ministra mr Predraga Boškovića Republici Turskoj u oktobru, potpisani su sljedeći sporazumi:

- Protokol o donaciji između Ministarstva nacionalne odbrane Republike Turske i Ministarstva odbrane Crne Gore, kojim je predviđena donacija 15 pušaka "MPT-76 i 15" pušaka "MPT-55" Ministarstvu;
- Implementacioni Protokol u pogledu finansijske podrške između Vlade Republike Turske i Vlade Crne Gore koji se odnosi na pohađanje kurseva u centrima za obuku Ministarstva odbrane i Oružanih snaga Republike Turske;
- Sporazum o vojno-finansijskoj saradnji između Vlade Republike Turske i Vlade Crne Gore, koji se odnosi na nabavku opreme.

Ukrajina

Ministar za pitanja privremeno okupiranih teritorija i interno raseljenih lica Ukrajine, g-din Vadim Černiš, boravio je u januaru u posjeti Crnoj Gori i tom prilikom se sastao sa ministrom mr Predragom Boškovićem. Sagovornici su ocijenili da su saradnja i razmjena iskustava u oblastima borbe protiv sajber odbrane i hibridnih prijetnji, kao i evropskih i evroatlanskih integracija značajne za obje zemlje.

Velika Britanija

Fokus saradnje bila je podrška jačanju ljudskih resursa, kroz različite obuke i školovanja na prestižnim vojnim akademijama i u Centrima za obuku, obuku iz engleskog jezika, doprinosu procesu demilitarizacije kroz MONDEM projekat i NATO Povjerilački fond, saradnji vojno-obavještajnih službi, razvoju kapaciteta u oblasti odnosa sa javnošću, kao i sajber odbrani i jačanju integriteta.

U Crnoj Gori je u junu organizovan dolet borbenih aviona Velike Britanije. Tom prilikom državni sekretar, g-din Slobodan Filipović se sastao sa zamjenikom predsjedavajućeg Doma lordova i državnim sekretarom za odbranu, lordom Ričardom Pen Kurzonom. Bilateralne konsultacije političkih direktora su održane u decembru u Londonu.

Predstavnici Ministarstva održali su tokom 2019. godine redovne sastanke sa ambasadoricom Alison Kemp i izaslanicima odbrane, potpukovnikom Edvardom Melotom i potpukovnikom Kristoferom Mejkokom, koji je preuzeo dužnost u novembru.

Pripadnici Vojske su pohađali prestižni Kraljevski koledž za odbrambene studije, Inicijalnu pomorsku obuku i Inicijalnu oficirsku obuku.

3.3.2 Multilateralna saradnja

Proces saradnje ministara odbrane zemalja jugoistočne Evrope - SEDM

Predstavnici Ministarstva su učestvovali na nizu konferencija, sastanaka i obuka koji su realizovani u okviru Procesa saradnje ministara odbrane zemalja jugoistočne Evrope (SEDM inicijativa).

Državni sekretar ministarstva, g-din Slobodan Filipović, je učestvovao na Sastanku ministara odbrane Jugoistočne Evrope, koji je održan u oktobru u Bukureštu.

Takođe, predstavnici Ministarstva su učestvovali i na redovnim sastancima Upravnog odbora SEDM procesa (PMSC/CC), koji su održani u martu u Hanji, Republika Grčka, kao i u septembru u Tirani, Republika Albanija.

Centar za bezbjednosnu saradnju – RACVIAC

U skladu sa programom rada Centra za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC) za 2019. godinu, predstavnici Ministarstva učestvovali su na radionicama i obukama iz oblasti kontrole naoružanja, suzbijanja oružja za masovno uništenje, reforme sektora bezbjednosti, jačanja integriteta u sektoru odbrane, upravljanja ljudskim resursima, promovisanja rodne ravnopravnosti i jačanja sajber bezbjednosti.

Crna Gora je u maju bila domaćin regionalne radionice o jačanju integriteta i sprječavanju korupcije u sektoru bezbjednosti, čiji je cilj bio jačanje institucionalnog integriteta i razmjena iskustava o najboljim praksama iz ove oblasti.

Osim navedenog, Crna Gora je u oktobru 2019. godine preuzela jednogodišnje predsjedavanje Multinacionalnom savjetodavnom grupom (MAG) Centra za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC), sa fokusom na uspješnu implementaciju aktivnosti koje se tiču promovisanja evropske i evroatlantske perspektive regiona, kao i unapređenja regionalnih odbrambenih kapaciteta.

Američko-jadranska povelja (A-5)

U okviru albanskog predsjedavanja Američko-jadranskom poveljom (A-5) tokom 2019. godine, realizovani su sljedeći sastanci: sastanak ministara odbrane država članica A-5, u Tirani, u decembru; sastanci političkih direktora ministarstava vanjskih poslova i odbrane Američko-jadranske povelje (A-5), u aprilu i u novembru u Tirani; 23. Konferencija načelnika generalštabova država članica i posmatrača (A-5), 25. i 26. septembra u Draču.

Balkanska medicinska namjenska jedinica (BMTF)

Vlada je u septembru usvojila Memorandum o razumijevanju o funkcionisanju Balkanske medicinske namjenske jedinice.

Ministarstvo je u 2019. godini učestvovalo u Balkanskoj medicinskoj namjenskoj jedinici (BMTF). Ministarstvo ima svoje predstavnike i u Stalnoj organizaciji i Upravnom odboru BMTF, koji redovno prisustvuju sastancima, obukama i medicinskim konferencijama.

Balkanska medicinska namjenska jedinica dostigla je punu operativnu sposobnost na vježbi „Hrabri ratnik”, koja je održana u Rumuniji u aprilu, na kojoj su u sastavu BMTF jedinica učestvovali i pripadnici Vojske.

Minhenska bezbjednosna konferencija

Ministar mr Predrag Bošković, učestvovao je u februaru na 55. Minhenskoj bezbjednosnoj konferenciji, u delegaciji koju je predvodio predsjednik Crne Gore, g-din Milo Đukanović.

Tokom trajanja konferencije, ministar mr Predrag Bošković, je imao bilateralne sastanke sa ministrom odbrane Republike Finske dr Jusi Ninistom, zamjenikom premijera i ministrom odbrane Republike Hrvatske, g-dinom Damirom Krstičevićem, ministarkom odbrane Savezne Republike Njemačke, g-đom Ursulom von der Lejen, ministrom za investicije i spoljne ekonomske odnose i nacionalnim savjetnikom za bezbjednost Republike Unije Mjanmar, g-dinom U Thaung Tunom, predsjednikom Arapske Republike Egipat, g-dinom Al Sisi Abdel Fatahom, članom Odbora vanjskih poslova parlamentarne grupe Hrišćansko-demokratska unija/Hrišćansko-socijalna unija, g-dinom Kristijanom Šmitom.

Generalni direktor Direktorata za politiku odbrane, mr Ivica Ivanović, se na marginama Konferencije sastao sa podsekretarom za politiku odbrane Ministarstva odbrane Republike Estonije, g-dinom Kadi Silkeom.

Sastanci sa ambasadorima i vojnim izaslanicima u 2019. godini

Sastanci sa ambasadorima:

- Republika Albanija, Nj. E. Ridi Kurtezi;
- Republika Italija, Nj.E. Luka Zelioli;
- Republika Slovenija, Nj.E. Gregor Presker;
- Republika Mađarska, Nj.E. Jozef Nedjesi;
- Kraljevina Holandija, Nj.E. Henk Van den Dol;
- Kraljevina Holandija, Nj.E. Gilles Arnout Beschoor Plug;
- Republika Sjeverna Makedonija, Nj.E. Mihailo Trpkoski;
- Velika Britanija, Nj.E. Alison Kemp;
- Kraljevina Danska, Nj.E. Anders Kristijan Hogard;
- Sjedinjene Američke Države, Nj.E. Džudi Rajzing Rajnke;
- Republika Turska, Nj.E. Songul Ozan.

Sastanci sa izaslanicima odbrane:

- Republika Albanija, pukovnik Eduart Bala;
- Republika Sjeverna Makedonija, pukovnik Donče Kuzmanov;
- Republika Turska, pukovnik Serhat Galip i pukovnik Šakir Cumhur Somer;
- Republika Italija, pukovnik Čiro Forte;
- Republika Mađarska, g-din Pal Fejes;
- Republika Slovačka, potpukovnik Ivan Ulični;
- Republika Francuska, pukovnik Fabris Duda;
- Velika Britanija, potpukovnik Edvard Melot i potpukovnik Kristofer Mejkok;
- Država Japan, pukovnik Mineo Jamaguči.

Godišnji brifing vojno-diplomatskih predstavnika

Godišnji brifing vojno-diplomatskih predstavnika, akreditovanih u Crnoj Gori, održan je u maju u Podgorici i na istom su prisustvovali izaslanici odbrane: Republike Albanije, Republike Austrije, Češke Republike, Republike Grčke, Gruzije, Kraljevine Holandije, Republike Italije, Države Japana, Kanade, Kraljevine Norveške, Republike Poljske, Rumunije, Republike Bjelorusije, Ruske Federacije, Sjedinjenih Američkih Država, Republike Slovačke, Republike Slovenije, Republike Turske i Velike Britanije.

Inicijativa za odbrambenu saradnju (DECI)

Osma konferencija načelnika generalštabova u okviru Inicijative za odbrambenu saradnju (DECI) održana je u Podgorici u oktobru, a na istoj su učestvovali predstavnici oružanih snaga: Republike Albanije, Republike Austrije, Republike Hrvatske, Republike Mađarske, Republike Italije, Republike Slovenije i Crne Gore. Konferenciju je otvorio ministar mr Predrag Bošković. Na pomenutoj konferenciji zaključeno je da DECI inicijativa doprinosi promociji i jačanju bezbjednosti zemalja regiona. Otvorena je mogućnost za organizovanje regionalne multinacionalne vježbe u cilju jačanja interoperabilnosti oružanih snaga zemalja DECI inicijative i davanja konkretnih odgovora na krizne situacije. Prepoznata je potreba da se revidiraju i

redefinišu strateški ciljevi DECI inicijative, te da se promovišu u okviru međunarodnih organizacija.

Saradnja sa NATO

Ministar mr Predrag Bošković je učestvovao na sastancima Sjevernoatlantskog savjeta (NAC) na nivou ministara odbrane, koji se održavaju tri puta godišnje. Na sastancima je raspravljano o temama vezanim za dalje jačanje politike odbrane i odvratanja, ravnomjernoj raspodjeli tereta među saveznicama, jačanju spremnosti savezničkih snaga, kao i o projektovanju stabilnosti van granica Alijanse. Pored navedenog, u decembru 2019. godine, ministar mr Predrag Bošković bio je u delegaciji Crne Gore koja je po drugi put od punopravnog članstva učestvovala na Samitu Alijanse. Ovogodišnji Samit održan je u Londonu, a crnogorsku delegaciju predvodio je predsjednik Vlade Crne Gore, g-din Duško Marković.

Ministarstvo je finansijski podržalo pojedine Povjerilačke fondove i tom prilikom izdvojeno je 30 000€ za Povjerilački fond za Gruziju, 20 000€ za fond NATO Odjeljenja za javnu diplomatiju, namijenjenih aktivnostima koje u fokusu imaju Zapadni Balkan, dok je 10 000€ opredijeljeno za podršku aktivnostima NATO Kancelarije za žene, mir i bezbjednost.

U cilju unapređenja sopstvenih odbrambenih kapaciteta i sposobnosti, Crna Gora se opredijelila da postane "sponzorska nacija" kroz članstvo Ministarstva u NATO Centru izvrsnosti za kooperativnu sajber odbranu u Talinu, Republika Estonija. U avgustu 2019. godine, započet je proces potpisivanja Note od strane svih zemalja članica Centra u Talinu. Proces je u toku i nakon što Nota bude potpisana od strane svih zemalja članica, Crna Gora će i zvanično postati "sponzorska nacija" Centra.

Realizacija međunarodnih sporazuma o kontroli naoružanja

Težišne aktivnosti Ministarstva u realizaciji međunarodnih sporazuma o kontroli naoružanja u toku 2019. godine su se odnosile na sprovođenje obaveza iz Bečkog dokumenta 2011 (BD 2011), Sporazuma o podregionalnoj kontroli naoružanja (SPKN-Dayton), održavanju funkcionalnosti i praćenja OEBS komunikacione mreže, kao i implementaciji ostalih Konvencija UN i međunarodnih sporazuma.

Implementacija "Bečkog dokumenta 2011"

Odsjek za kontrolu naoružanja - Verifikacioni centar je uspješno realizovao sve planirane aktivnosti za 2019. godinu koje proističu iz BD 2011, kao što su: razmjena vojnih informacija, prihvati i sprovođenje inspeksijskih aktivnosti (inspekcije specifičnog područja i evaluacije) u Crnoj Gori i inostranstvu i učešće na relevantnim sastancima po BD 2011.

Sprovođenje inspekcija

Pasivne kvote:

Crna Gora je u toku 2019. godine prihvatila i realizovala jednu inspekciju Specifičnog područja od strane Švajcarske u novembru. Specifično područje je obuhvatalo skoro cijelu teritoriju Crne Gore i sve jedinice prijavljene u godišnjoj informaciji o vojnim snagama formacijama i jedinicama. Aktivnost je protekla u skladu sa sporazumom, a svi nacionalni učesnici su prikazali profesionalan odnos i na transparentan način predstavili jedinice i lokacije u skladu sa BD 2011.

U decembru, Crna Gora je prihvatila evaluacijsku posjetu od strane Ruske Federacije. Evaluacijska posjeta realizovana je u pješadijskom bataljonu Vojske u kasarni „Milovan Šaranović“ u Danilovgradu i kasarni "13. jul" u Nikšiću. Aktivnost je protekla u skladu sa sporazumom, prilikom čega je prezentovano glavno naoružanje i oprema. Nakon sumiranja rezultata posjete utvrđeno je da se broj naoružanja slaže sa godišnjom informacijom i da Crna Gora u potpunosti poštuje odredbe BD 2011.

Crna Gora je, na osnovu bilateralnog sporazuma sa Saveznom Republikom Njemačkom u oblasti kontrole naoružanja, realizovala evaluacijsku posjetu Vazduhoplovstvu, u julu. U skladu sa sporazumom, predstavljeni su podaci i informacije o jedinici, potrebnim kapacitetima, aktivnostima i misijama. Jedinica je prikazala, preko statičkih displeja i redovnih rutinskih aktivnosti potrebne informacije i detalje zahtijevane po BD 2011. Prilikom posjete predstavljeni su i novi helikopteri tipa "Bell 412" i taktičko tehnički podaci i karakteristike.

Aktivne kvote:

Crna Gora je, u skladu sa usaglašenim inspekcijskim režimom na završnom sastanku NATO Verifikacionog koordinacionog komiteta (VCC) u Briselu u aprilu, realizovala jednu aktivnu inspekciju Specifičnog područja na teritoriji Republike Moldavije u ulozi vodeće nacije. Inspekcijski tim Crne Gore su sačinjavala dva člana Verifikacionog centra i predstavnici Velike Britanije i Savezne Republike Njemačke, kao gosti inspektori. Težište u sprovođenju inspekcije i definisanju Specifičnog područja je dato na sjeverno-istočni i centralni dio teritorije, koji je obuhvatao glavne jedinice, kako kopnene tako i vazdušne komponente, kao i poligon za obuku "Balti". Ministarstvo je uputilo predstavnike Generalštaba i Ministarstva, na aktivnosti koje su realizovane u skladu sa BD 2011, po sljedećem:

- jednog predstavnika, kao gosta inspektora, u inspekcijskom timu Savezne Republike Njemačke, koji je u februaru realizovao inspekciju na teritoriji Republike Azerbejdžana;
- jednog predstavnika, kao gosta inspektora, u inspekcijskom timu Republike Slovačke, koji je u februaru realizovao inspekciju na teritoriji Bosne i Hercegovine;
- jednog učesnika u inspekcijskom timu Republike Hrvatske, koji je u junu realizovao inspekciju na teritoriji Republike Sjeverne Makedonije;
- šefa Odsjeka za kontrolu naoružanja u inspekcijskom timu Velike Britanije, koji je u julu realizovao inspekciju na teritoriji Tadžikistana.

Crna Gora je po prvi put učestvovala u inspekcijskim aktivnostima na teritorijama zemalja Srednjeg istoka i bivšeg Sovjetskog bloka.

Posjete avio bazama i vojnim instalacijama

Dva predstavnika iz Vojno-diplomatskog predstavništva u Beču i Briselu boravila su u posjeti Avio bazi i Vojnoj instalaciji u zemljama Beneluksa, u Republici Austriji i Švajcarskoj u maju i u septembru 2019. godine.

Razmjena informacija

U skladu sa obavezama koje proizilaze iz BD 2011, uspješno i pravovremeno su distribuirane i razmijenjene sljedeće informacije:

- Godišnja vojna informacija po Bečkom dokumentu 2011 (AEMI);
- Godišnji kalendar i ograničavajuće odredbe;

- Informacija o planiranju odbrane i budžetu;
- Informacija o kontaktima.

Dodatno je razmijenjena i Globalna vojna informacija (GEMI).

Ministarstvo i Verifikacioni centar su, uz pomoć Stalne misije Crne Gore pri NATO, aktivno pratili i učestvovali u radu NATO Centra za kontrolu naoružanja i razoružanja (ACDC) i ujedno i VCC, u cilju koordinacije i sprovođenja aktivnosti sa NATO partnerskim zemljama po pitanju poslova kontrole naoružanja. Finalni sastanak je održan u Briselu, gdje su koordinisane aktivnosti za 2020. godinu.

Godišnji sastanak načelnika Verifikacionih centara održan je u decembru 2019. godine u sjedištu OEBS u Beču, u cilju analize implementacije BD 2011 i pronalaženja adekvatnih rješenja i modaliteta za unapređenje implementacije dokumenta.

3.3.3 Bilateralna saradnja u oblasti kontrole naoružanja

U skladu sa postojećim pismom namjere o saradnji verifikacionih centara Crne Gore i Savezne Republike Njemačke, ekspertske konsultacije i bilateralni sastanci načelnika verifikacionih centara održani su tokom sastanaka šefova i zajedničkih aktivnosti u sjedištu OEBS.

Implementacija „Sporazuma o podregionalnoj kontroli naoružanja za mir u Bosni i Hercegovini“ (SPKN - Dayton)

Inspeksijski režim, sastanci strana i razmjena Godišnje vojne informacije sa Bosnom i Hercegovinom, Republikom Hrvatskom, Republikom Srbijom po SPKN-Dayton u potpunosti su realizovani.

Crna Gora je sprovela jednu inspekciju prijavljene lokacije na teritoriji Republike Srbije i realizovala prihvrat jedne inspekcije prijavljene lokacije od strane Republike Srbije, u skladu sa Godišnjim inspeksijskim režimom.

Tokom godine realizovana su po dva sastanka Stalne radne grupe (SRG) i Podregionalne konsultativne komisije (PRKK).

Komunikacijska mreža OEBS-a, razmjena informacija

Krajnja korisnička stanica OEBS komunikacione mreže za Crnu Goru, koja se nalazi u Odsjeku za kontrolu naoružanja Verifikacionog centra, pravovremeno je odgovorila na svaki dostavljeni format i informaciju i u samom je vrhu po stabilnosti funkcionisanja mreže u OEBS-u, sa odzivom od 99%. Crna Gora je član Komunikacione grupe i Borda za kontrolu konfiguracije komunikacione mreže OEBS.

U skladu sa odlukom Komunikacione grupe OEBS, izvršena je obnova korisničkih programa i aplikacija (INA 5.7 i SYSMAN) koje se koriste u razmjeni notifikacija, obavještenja i informacija preko komunikacione mreže OEBS.

Implementacija ostalih obaveza prema Ujedinjenim Nacijama i OEBS-u

Odsjek za kontrolu naoružanja je učestvovao u ispunjavanju niza obaveza koje proizilaze iz UN i OEBS dokumenata, a u nadležnosti su Ministarstva. Ovo se odnosi na dostavljanje godišnjih izvještaja po pitanju potpisanih konvencija i sporazuma vezanih za pitanja kontrole naoružanja i mjera jačanja povjerenja i bezbjednosti, a odnose se na sledeće:

- Zbirni Godišnji izvještaj po Konvenciji o konvencionalnom naoružanju (CCW);
- Godišnji izvještaj po Otavskoj Konvenciji o zabrani upotrebe, skladištenja, proizvodnje i prometa protivpješadijskih mina i o njihovom uništavanju;
- OEBS Upitnik o protivpješadijskim minama;
- Godišnji izvještaj o Konvenciji o biološkom oružju (BWC);
- Izvještaj po OEBS Kodeksu ponašanja u političko-vojnim aspektima bezbjednosti za pitanja iz nadležnosti Ministarstva;
- Godišnji izvještaj o transferu malog i lakog naoružanja (SALW) kao i konvencionalnog naoružanja (CAT);
- Godišnji izvještaj po pitanju prometa i trgovine sa naoružanjem (ATT);
- Godišnji izvještaj o kasetnoj municiji (CCM);
- Godišnji izvještaj o registru i posjedovanju konvencionalnog naoružanja (UNROCA).

Realizovane su sve obaveze i redovno dostavljeni i drugi izvještaji, u skladu sa ostalim potpisanim konvencijama i međunarodnim sporazumima, čiji je nacionalni nosilac Ministarstvo, odnosno Odsjek za kontrolu naoružanja, kao što su:

- Konvencija o zabrani određenih vrsta konvencionalnog naoružanja (CCW);
- Haški kodeks ponašanja (HCOC);
- Informacije vezane za skladištenje naoružanja i opreme, realizaciju trgovine naoružanjem, kao i informacije o promjenama u godišnjim informacijama o naoružanju i vojnoj opremi po svim sporazumima i dokumentima.

UN, OEBS i mirovne misije

Ministar mr Predrag Bošković, je boravio u zvaničnoj posjeti Ujedinjenim nacijama u Njujorku, SAD, u martu 2019. godine. Tom prilikom on se sastao sa Generalnim sekretarom UN, g-dinom Antoniom Guterešom, podsekretarom UN za mirovne operacije, g-dinom Žan Pjerom Lakroa, zamjenikom Generalnog sekretara Odjeljenja za terensku podršku UN, g-dinom Atulom Kareom i podsekretarkom za pitanje razoružanja, g-đom Izumi Nakamitsu. U okviru ove posjete Ujedinjenim nacijama, ministar je učestvovao i na Sastanku ministara odbrane zemalja članica UN na temu mirovnih operacija. Ministar je takođe imao i susret sa generalnim sekretarom OEBS, g-dinom Tomasom Gremingerom, u oktobru, na marginama Bezbjednosnog foruma u Varšavi i sa Specijalnom predstavnicom Generalnog sekretara NATO-a za žene, mir i bezbjednost, g-đom Kler Hatčinson, u novembru u Podgorici.

Generalni direktor Direktorata za politiku i planiranje odbrane, mr Ivica Ivanović učestvovao je na pripremnom sastanku za sastanak ministara odbrane zemalja članica Ujedinjenih nacija na temu mirovnih operacija, koji je realizovan u januaru u Hagu, Kraljevina Holandija. Direktor Ivanović se takođe sastao i sa Specijalnom predstavnicom Generalnog sekretara NATO-a za žene, mir i bezbjednost, g-đom Kler Hatčinson, u julu u Podgorici, a učestvovao je i na Simpozijumu u Budimpešti u oktobru, povodom obilježavanja 25 godina od usvajanja dokumenta „Kodeks ponašanja u političko-vojnim aspektima bezbjednosti“. Dokument je preveden i dvojezično publikovan, a organizovana je i obuka zaposlenih u Ministarstvu i Vojsci o značaju implementacije Kodeksa.

3.4 Integritet u Ministarstvu i Vojsci

Najznačajniji zadaci na polju integriteta u 2019. godini bili su: identifikovanje oblasti rizika, predlaganje mjera za unapređenje integriteta u sektoru odbrane i praćenje

realizacije mjera. Izrađen je Izvještaj o realizaciji mjera iz Akcionog plana za sprovođenje Plana integriteta za 2018. godinu i Akcioni plan za sprovođenje Plana integriteta za 2019. godinu.

Ministarstvo je dostavilo odgovore na godišnji upitnik međunarodnog časopisa „Transparency International“ (TI) o indeksu percepcije korupcije u sektoru odbrane u Crnoj Gori.

Izrađen je Predlog protokola o saradnji u oblasti izgradnje integriteta u sektoru odbrane između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Kraljevine Norveške, kroz aktivnosti sa Centrom za integritet u sektoru odbrane Kraljevine Norveške (CIDS). Crna Gora je bila domaćin regionalne konferencije povodom početka implementacije norveškog projekta "Izgradnja integriteta na Zapadnom Balkanu", 15. maja u Budvi.

U saradnji sa Centrom za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC) i Regionalnom antikorupcijskom inicijativom (RAI) organizovana je regionalna radionica na temu zaštite zviždača u sektoru odbrane i bezbjednosti u maju 2019. godine u Podgorici.

Sačinjen je predlog projekta „Integritet u javnoj upravi“, koji će biti realizovan u vidu dvodnevne konferencije, a u okviru predsjedavanja Crne Gore Centralno-evropskom inicijativom tokom 2020. godine.

Ministarstvo je organizovalo obuke koje su imale za cilj jačanje i izgradnju kapaciteta za izgradnju integriteta, borbe protiv korupcije, dobrog upravljanja, javnih nabavki i izradi internih procedura za funkcionisanje sistema odbrane. Obuke su realizovane u saradnji sa: NATO, CIDS, RACVIAC i Upravom za kadrove.

U saradnji sa CIDS-om organizovana je četvorodnevna obuka za sticanje trenerskih vještina za 16 lica, predstavnika organizacionih jedinica Ministarstva, koji će u svom budućem radu vršiti obuke zaposlenih u Ministarstvu i Vojsci.

Realizovan je i četvorodnevni kurs „Jačanje integriteta za više službenike“ u septembru 2019. godine, u saradnji sa Britanskom ambasadam u Podgorici za 19 lica zaposlenih u Ministarstvu i Vojsci.

Zaposleni u Ministarstvu i Vojsci su popunili „Upitnik o utvrđivanju stepena rizika od korupcije za radna mjesta“. Dobijeni odgovori će služiti za izradu riziko mape radnih mjesta koja su podložna riziku od korupcije. Isti se koristi i za prepoznavanje potreba za daljim obukama i usavršavanjem na temu borbe protiv korupcije i jačanja integriteta zaposlenih u Ministarstvu i Vojsci.

4. RESURSI ODBRANE

4.1. LJUDSKI RESURSI

Vlada je u martu 2019. godini utvrdila novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva odbrane. U odnosu na prethodnu sistematizaciju, kojom je utvrđen 251 izvršilac, novim Pravilnikom su predviđena radna mjesta za 239 izvršilaca, ne uključujući Obavještajno-bezbjednosni direktorat i Generalštab Vojske, čime je ukupan broj smanjen za 12 izvršioca.

Novim Pravilnikom, u okviru Direktorata za politiku i planiranje odbrane, organizovana je Direkcija za integritet a u okviru Direkcije za multilateralne poslove i mirovne misije formiran je Odsjek za UN, OEBS i mirovne misije.

Stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odbrani, 15. avgusta 2019. godine, u Ministarstvu je formiran Obavještajno-bezbjednosni direktorat.

U okviru aktivnosti koje su planirane i sprovedene u cilju poboljšanja pojedinih radnih i kadrovskih procesa donešen je Akcioni plan za implementaciju Strategije upravljanja ljudskim resursima u Ministarstvu i Vojsci u 2019. godini, kao i sledeći dokumenti:

- Preporuke za privlačenje kadrova za potrebe Vojske, koja sadrži i tabelarni prikaz prijedloga preporuka kojim se objedinjuje proces privlačenja kadrova;
- Analiza privremene spriječenosti za rad u Ministarstvu i Vojsci i uporedna analiza za 2017. i 2018. godinu;
- Pojedinačni planovi upravljanja ljudskim resursima za 2019. godinu i to:
 - Plan kretanja kadra u Ministarstvu i Vojsci,
 - Plan promotivnih aktivnosti na privlačenju kadrova za potrebe Vojske;
 - Plan usavršavanja lica u službi u Vojsci;
 - Plan obrazovanja kadeta i stipendiranja studenata;
 - Plan personalne podrške zaposlenima u Ministarstvu i Vojsci;
 - Plan aktivnosti na implementaciji politike rodne ravnopravnosti i Rezolucije 1325 SBUN;
 - Plan obaveza u oblasti ljudskih resursa iz okvira nacionalnih, strateških i međunarodnih dokumenata.

Stručno osposobljavanje lica sa stečenim visokim obrazovanjem

Ministarstvo je dalo doprinos u realizaciji Programa stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem za ukupno šest korisnika, u periodu od januara do oktobra 2019. godine.

4.1.2 RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA

Obrazovanje i usavršavanje kadra

U Ministarstvu se planski i kontinuirano vrši izučavanje stranih jezika sa težištem na: engleskom, francuskom i italijanskom. Poseban značaj daje se učenju engleskog jezika, jer je jedan od preduslova za dostizanje zahtijevanog nivoa interoperabilnosti za rad u međunarodnom okruženju.

Obuka iz engleskog jezika je realizovana kroz kratke specijalističke i intenzivne kurseve, za 85 polaznika u zemlji i 22 polaznika u inostranstvu. Proces formiranja nacionalnog STANAG 6001 test tima je u toku i planirano je da nacionalni STANAG tim otpočne sa samostalnim testiranjem 2020. godine. Test tim Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, koji je do sada vršio testiranje zaposlenih u Ministarstvu i Vojsci će i tokom 2020. godine, uporedo sa našim timom, vršiti testiranje u Crnoj Gori. Predstavnik britanskog STANAG tima održao je radionicu sa budućim članovima našeg test tima u Centru za obuku u Danilovgradu od 09. do 13. decembra 2019. godine.

Test tim Oružanih snaga Bosne i Hercegovine je u 2019. godini, testirao ukupno 81 lice zaposleno u Ministarstvu i Vojsci, u cilju verifikacije njihovog nivoa poznavanja engleskog jezika po NATO standardu STANAG 6001. Pored toga, izvršena je provjera znanja engleskog jezika po programu za provjeru znanja engleskog jezika

Ministarstva odbrane SAD (ALCPT) za 263 lica u Ministarstvu i Vojsci, radi učešća u misijama, karijernim školovanjima i na stručnim usavršavanjima.

Usavršavanje profesionalnih vojnih lica

Zaposleni u Ministarstvu i Vojsci su pohađali različite programe usavršavanja i obuke na prestižnim vojnim školama i institucijama zemalja partnera u inostranstvu: usavršavanje operativno-strategijskog nivoa (četiri oficira); usavršavanje komandno-štabnog nivoa (šest oficira); podoficirsko usavršavanje na Podoficirskoj akademiji (tri podoficira); oficirski karijerni kursevi (16 oficira); oficirski karijerni kursevi u Velikoj Britaniji (devet oficira) i ostali kursevi i obuke za oficire (jedan oficir).

Obuka profesionalnih vojnih lica

Obuka u inostranstvu realizovana je kroz: kurseve (72 lica), vježbe (51 lice), specijalističke obuke (67 lica), seminare (sedam lica), radionice (pet lica) i ostale aktivnosti (simpozijumi, konferencije, sastanci i sajmovi - 23 lica). Obuka u zemlji realizovana je kroz: kurseve (134 lica), specijalističke obuke (183 lica), seminare (šest lica) i radionice (tri lica).

Obuka civilnih lica

Obuka u inostranstvu realizovana je kroz: specijalističke obuke, kurseve izučavanja jezika i specijalističke kurseve, za ukupno šest lica. Obuka u zemlji je realizovana kroz kurseve, seminare i specijalističku obuku za dva lica.

Obrazovanje kadeta za potrebe Vojske

Ministarstvo je u 2019. godini uputilo ukupno deset kadeta (šest muškaraca i četiri žene) na obrazovanje u vojnim akademijama u Republici Grčkoj, Republici Austriji, Republici Sjevernoj Makedoniji, Republici Hrvatskoj i Republici Turskoj.

U toku 2019. godine zaključen je ugovor o stipendiranju, sa devet studenata na fakultetima u zemlji i inostranstvu.

Trenutno se na inostranim vojnim akademijama obrazuje 34 kadeta, od kojih: u Republici Grčkoj 14, u Republici Sjevernoj Makedoniji 10, u Republici Hrvatskoj šest kadeta u Republici Italiji tri i u Republici Austriji jedan, što je u skladu sa projektovanim podmlađivanjem kadra i potrebama Vojske.

U toku 2019. godine, 12 kadeta je završilo vojne akademije: u Republici Grčkoj pet kadeta, u Republici Sjevernoj Makedoniji četiri kadeta, u Sjedinjenim Američkim Državama dva kadeta i u Republici Hrvatskoj jedan kadet, nakon čega su primljeni u profesionalnu vojnu službu u Vojsci.

Stručno usavršavanje državnih službenika i namještenika

Ukupno 27 državnih službenika i namještenika pohađali su različite vrste usavršavanja u inostranstvu i to: kurseve 11 lica, konferencije tri lica, obuke jedno lice, radionice pet lica, seminare tri lica i ostale aktivnosti četiri lica.

Na aktivnosti stručnog usavršavanja u zemlji je upućeno 105 lica i to na: kurseve 10 lica, obuke 60 lica, radionice 10 lica, seminare 18 lica i ostale aktivnosti sedam lica.

4.1.3 Projektne aktivnosti

Ljetnji vojni kamp za mlade 2019

Ministarstvo je u martu objavilo javni poziv učenicima/učenicama trećih i četvrtih razreda srednjih škola za učešće na Ljetnjem vojnom kampu za mlade 2019.

Ljetnji vojni kamp za mlade 2019 je realizovan u periodu od juna do jula 2019. godine, u jedinicama Vojske u Pljevljima, Kolašinu, Tivtu i Danilovgradu. Na Kampu je učestvovao 41 srednjoškolac iz Crne Gore i sedam polaznika iz Republike Sjeverne Makedonije.

U okviru Plana pripremni aktivnosti za realizaciju ovog projekta, obezbijedena je donacija Kraljevine Holandije za nabavku opreme, dok je za najbolje učesnike obezbijedena posjeta Vojnoj akademiji "General Mihailo Apostolski", u Skoplju.

Praktična nastava

Sporazum o obavljanju praktične nastave u Ministarstvu i jedinicama Vojske potpisan je sa osam srednjih škola, sa ciljem približavanja Vojske mladima. Sporazumi su potpisani sa: Srednjom ekonomskom školom "Mirko Vešović" iz Podgorice; Školom za srednje više i stručno obrazovanje "Sergije Stanić" iz Podgorice; Srednjom stručnom školom "Ivan Uskoković" iz Podgorice, Srednjom građevinsko-geodetskom školom "Inženjer Marko Radević" iz Podgorice, Stručnom medicinskom školom iz Podgorice, Umjetničkom školom za muziku i balet "Vasa Pavić" iz Podgorice; Srednjom elektrotehničkom školom "Vasa Aligrudić" i Srednjom stručnom školom iz Bara.

Prezentacija vojnog poziva - „Budi dio nas“

Ministarstvo je u svrhu popularizacije Vojske organizovalo promocije vojnog poziva u devet crnogorskih opština: Beranama, Bijelom Polju, Tivtu, Baru, Nikšiću, Pljevljima, Mojkovcu, Kolašinu i Herceg Novom.

Tom prilikom građani su imali mogućnost da vide dio naoružanja i opreme Vojske, kao i da se informišu o projektima za mlade, rodnoj ravnopravnosti, mogućnostima zaposlenja i karijernog usavršavanja, dobrovoljnom vojnom roku i vojnim akademijama.

Početkom decembra 2019. godine, u Tržnom centru "Delta City", u Podgorici, organizovana je promocija projekta "Budi dio nas".

Sajam nauke na vojnom aerodromu "Knjaz Danilo"

U saradnji sa Ministarstvom prosvjete početkom novembra, na vojnom aerodromu "Knjaz Danilo" realizovana je aktivnost "Vojska Crne Gore i mladi". U projektu su učestvovala sljedeće stručne škole iz Podgorice: Srednja građevinsko-geodetska škola "Inženjer Marko Radević", Srednja stručna škola "Ivan Uskoković", Srednja stručna škola "Spasoje Raspopović", Srednja elektrotehnička škola "Vaso Aligrudić", Srednja medicinska škola i Umjetnička škola za muziku i balet "Vasa Pavić".

Učenici su pokazali visok stepen zainteresovanosti za rad pripadnika Vojske, a upoznati su i sa zanimanjima koja su zastupljena u jedinicama.

Građanski sat sa predstavnicima Ministarstva odbrane

Pripadnici Ministarstva su u periodu od maja do oktobra, u saradnji sa lokalnim samoupravama, održali prezentacije u skoro svim crnogorskim opštinama.

Građanski sat je osmišljen kao aktivnost kroz koju su građani imali priliku da, u neposrednoj komunikaciji sa predstavnicima Ministarstva, pitaju i da se informišu o dobrovoljnom služenju vojnog roka, zapošljavanju, projektima za mlade, rodnoj ravnopravnosti i obrazovanju na inostranim vojnim akademijama.

Web aplikacija

U cilju razvijanja saradnje učenika srednjih škola i Vojske, te neposrednog informisanja mladih o karijeri u Vojsci, vojnom pozivu, ulozi i značaju Vojske, Ministarstvo i Srednja elektrotehnička škola "Vaso Aligrudić" su zaključili sporazum o izradi web aplikacije za potrebe Ministarstva. Učenici ove škole su, u sklopu redovne nastave, izradili web aplikaciju „budivojnik.me“, koja je puštena u funkciju u oktobru. Aplikacija se sastoji od sljedećih cjelina: stipendiranje, vojne akademije, dobrovoljno služenje vojnog roka, posao, projekti za mlade, oglasi i aktuelnosti/aktivnosti.

Posjeta srednjim školama i panel diskusija

Ministarstvo je u februaru i martu promovisalo Vojsku i vojni poziv u 41 srednjoj školi u skoro svim crnogorskim opštinama, gdje se o mogućnostima vojnog poziva i projektima, namijenjenih mladima, informisalo preko 3000 učenika.

U saradnji sa Studentskim parlamentom Univerziteta Crne Gore i Unijom srednjoškolaca u februaru je organizovana panel diskusija "Mogućnosti za mlade u Vojsci Crne Gore". Diskusiji je prisustvovalo oko 200 studenata i srednjoškolaca.

Konkursi za izbor eseja i likovnih radova

Ministarstvo je raspisalo u oktobru Konkurs za izbor najboljih eseja učenika III i IV razreda srednjih škola na temu "Vojska Crne Gore - čuvar crnogorskog identiteta", kao i Konkurs za izbor najboljih likovnih radova učenika osnovnih škola na temu "Vojnik na zadatku". Prva tri učenika na oba konkursa su dobila vrijedne nagrade.

Saradnja sa nevladinim organizacijama

Na osnovu Sektorske analize Ministarstva za utvrđivanje prijedloga prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz državnog budžeta u 2019. godini, Ministarstvo je u martu objavilo javni konkurs "Uloga i značaj Vojske Crne Gore - Vojska Crne Gore - tvoj izbor". Odlukom komisije sredstva su dodijeljena sljedećim organizacijama: NVO "Centar kreativnih vještina"; NVO "Sociološki centar Crne Gore"; NVO "Unija srednjoškolaca Crne Gore"; NVO "Centar za multimedijalnu produkciju" i NVO "Centar za razvoj volonterizma kod mladih".

4.1.4 Statusna pitanja

U Ministarstvu je tokom 2019. godine u radni odnos primljeno 10 državnih službenika i namještenika. U službu u Vojsci primljeno je 166 lica, i to: 26 oficira, osam podoficira, 127 vojnika po ugovoru i pet civilnih lica.

U istom periodu radni odnos, odnosno služba, prestala je za 135 lica.

U Ministarstvu je radni odnos prestao za šest državnih službenika i namještenika, dok je u Vojsci služba prestala za 129 lica, od čega za: 26 oficira, 51 podoficira, 48 vojnika po ugovoru i četiri civilna lica.

Rješavanje o pravima i obavezama iz službeničkog odnosa i odnosa u službi u Vojsci

U toku 2019. godine izrađena su pojedinačna pravna akta, koja se odnose na odlučivanje o pravima i obavezama državnih službenika i namještenika, kao i lica u službi u Vojsci, i to: odluke Savjeta za odbranu i bezbjednost (199); postavljenje podoficira (25); raspoređivanje civilnih lica (10); zarade, dodaci na zaradu i umanjeње zarade (1977); korišćenje godišnjih odmora (232); naknada štete zbog neiskorišćenog godišnjeg odmora (59); naknada dijela troškova zakupa stana (227); naknada dijela troškova prevoza (948); jednokratna novčana pomoć zbog smrti ili bolesti (147); novčane naknade lica u misijama i izmjene rješenja (141); umanjeње zarade zbog izrečene disciplinske mjere (8); redovno i vanredno unapređenje podoficira (43); odobrenja za dopunski rad (13); određivanje vršioca dužnosti i zarade po osnovu vršenja druge dužnosti (56); isplata sredstava na ime kolektivnog osiguranja zbog posledica povrede (59); plaćeno odsustvo zbog zaključenja braka (dva); prekovremeni rad (53); prestanak službe (135); razrješenje od dužnosti (125); otpremnina (92); prijem lica u službi u Vojsci u svojstvu oficira (26); aneksi ugovora o službi u Vojsci (349); odluka o proizvođenju vojnika po ugovoru u oficire (dva); odluka o proizvođenju vojnika po ugovoru u podoficira (jedan); odluka o proizvođenju podoficira u oficira (tri); odluka o proizvođenju civilnog lica u oficira (jedan); odluka o proizvođenju civilnog lica u podoficira (šest); promjena specijalnosti (1687); formiranje komisija i radnih timova (10); roditeljsko odsustvo (četiri); stipendija za djecu preminulih oficira (26); stipendija za školovanje lica u službi (363); staž osiguranja sa uvećanim trajanjem (45); udaljenje od dužnosti (jedan); uplata doprinosa za Fond za penzijsko invalidsko osiguranje (17); novčane naknade vojno diplomatskih predstavnika (20) i ostala rješenja za državne službenike i namještenike (1208).

Stambena pitanja

Tokom godine, u dijelu stručno-administrativnih poslova iz oblasti stambenih pitanja, donijeto je: 46 rješenja o dodjeli stanova; četiri saglasnosti za prenos prava zakupa; 50 ugovora o zakupu stana i jedan ugovor o zakupu garažnog mjesta; sedam akata je po zahtjevima Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa Crne Gore. U evidenciji zakupaca stanova na kraju 2019. godine nalazi se 157 zakupaca, dok se u evidenciji zakupaca garažnih mjesta nalaze 73 zakupca.

4.1.5 Rodna ravnopravnost

Budžetom Ministarstva za 2019. godinu obezbijedena su finansijska sredstva iz oblasti politike rodne ravnopravnosti i Rezolucije Savjeta bezbjednosti 1325 u visini od 3.000,00€ za realizaciju brojnih aktivnosti iz oblasti rodne ravnopravnosti.

U Komunikacionoj strategiji "Crna Gora članica NATO" za period do 2020. godine, jedan od prioriteta je implementacija Rezolucije 1325 SBUN - Žene, mir i bezbjednost, koja podrazumijeva jačanje i promovisanje rodne ravnopravnosti i sprovođenje rodne politike.

Ministarstvo je bilo nosilac aktivnosti za izradu drugog četvorogodišnjeg Akcionog plana za primjenu Rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1325 - Žene, mir i bezbjednost u Crnoj Gori. Akcioni plan je obuhvatio i razradio tri strateška cilja za primjenu Rezolucije 1325 SBUN i njoj pratećih rezolucija, i to: povećanje učešća žena u odlučivanju i mirovnim procesima, zaštita žena i djevojaka u konfliktnim zonama i uključivanje rodne perspektive i rodnog obrazovanja u mirovnim operacijama.

Ministarstvo je, zajedno sa Ministarstvom odbrane Republike Sjeverne Makedonije i Ministarstvom odbrane Republike Srbije, podržalo regionalni projekat u oblasti rodne ravnopravnosti "Jačanje regionalne saradnje u uključivanju rodne perspektive u reformi sektora bezbjednosti na Zapadnom Balkanu". Projekat traje od septembra 2019. do septembra 2021. godine, a ciljevi su: osnaživanje kapaciteta mehanizama za rodnu ravnopravnost; jačanje institucionalnih kapaciteta za prikupljanje i analizu rodno osjetljive statistike pri kreiranju politika koje se tiču ljudskih resursa; podizanje institucionalnih kapaciteta u sprečavanju i reagovanju na rodno zasnovanu diskriminaciju, seksualno uznemiravanje i zlostavljanje; podizanje rodne svijesti zaposlenih u ministarstvima odbrane i oružanim snagama i uključivanje rodne komponente u vojno obrazovanje i obuke.

U Ministarstvu su zaposlene 94 žene. U Vojsci je zaposleno 197 žena, odnosno 11,49% žena, od čega su 43 profesionalne vojnike po ugovoru, 25 su podoficirke, 24 su oficirke i 105 su civilna lica. Na inostranim vojnim akademijama se školuje devet kadetkinja. Do sada je devet žena učestvovalo u mirovnoj misiji u Avganistanu. Na nivou Ministarstva i Vojske ima 15,01% žena.

4.1.6 Postupanje pred nadležnim organima

U 2019. godini podnijeto je 190 tužbenih zahtjeva od strane 267 lica. Od ukupnog broja podnijetih tužbenih zahtjeva: tri su odbijena, 22 su usvojena, dva su djelimično usvojena, jedan je povučen, a ostali su i dalje u toku. U odnosu na broj podnijetih tužbi, njih devet se odnosi na tužbe podnijete Upravnom sudu Crne Gore.

Pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova podnijeto je 370 prijedloga. Od toga je 36 usvojeno, a 31 obustavljen, dok je za ostale prijedloge postupak u toku.

Postupano je po zahtjevima Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa, nadležnog Osnovnog suda i Upravnog suda i po ovim osnovama ukupno je sačinjeno 1388 akata.

Pred Komisijom za žalbe izjavljena je 21 žalba, od kojih je riješeno 15 (11 je odbijeno, četiri usvojeno), dok je po preostalih šest žalbi postupak u toku.

Izjavljene su i četiri žalbe na rješenja Vojno-disciplinske komisije, od kojih su dvije riješene, a postupak po preostale dvije žalbe je u toku.

4.1.7 Organizacija, mobilizacija i vojna obaveza

Ministarstvo je tokom 2019. godine pripremio i realizovalo novu unutrašnju organizaciju i sistematizaciju Ministarstva i donijelo novu Formaciju Vojske.

U sklopu pripremnih aktivnosti za izradu Formacije Vojske, Ministarstvo je donijelo Pravilnik o specijalnostima vojnih i civilnih lica u službi u Vojsci kojim su definisane specijalnosti za vršenje odgovarajućih poslova u Vojsci i zahtjevi za određivanje istih, kao i Osnovne kriterijume za određivanje formacijskih elemenata oficira i podoficira u Ministarstvu i Vojsci.

Započeto je sa sprovođenjem dobrovoljnog služenja vojnog roka. Vojni obveznici koji su na osnovu javnog oglasa izabrani za dobrovoljno služenje vojnog roka, upućeni su u Centar za obuku gdje su se osposobljavali za vršenje dužnosti u jedinicama Vojske. Tokom 2019. godine osposobljeno je 60 vojnih obveznika, koje će Ministarstvo, u okviru svojih nadležnosti i potreba, rasporediti u ratne jedinice Vojske.

Takođe, Ministarstvo je vršilo poslove vođenja evidencije rezervnog sastava za potrebe jedinica Vojske, vođenja jedinične i matične kartoteke vojnih obveznika koji su upisani u vojnu evidenciju, kao i pružanja pomoći građanima u ostvarivanju prava, koja se izvode iz regulisane vojne obaveze.

4.2. MATERIJALNI RESURSI

Najznačajnije aktivnosti koje se odnose na materijalno zbrinjavanje i razvoj logistike, bile su: nabavka 67 lako oklopnih patrolnih vozila sa odgovarajućim borbenim sredstvima i sistemima za potrebe deklariranih jedinica Vojske, opremanje jedinica Vojske drugom savremenom opremom, učešće u pripremi i sprovođenje javnih nabavki u skladu sa planovima, rješavanje viškova naoružanja i vojne opreme, opremanje jedinica novom uniformom na osnovu sporazuma sa Privrednom agencijom Ministarstva nacionalne odbrane Republike Turske „ASFAT“, održavanje zahtijevanog nivoa ispravnosti vojne tehnike i opreme, učešće u međunarodnim aktivnostima, sa težištem na dostizanju NATO Ciljeva sposobnosti, izradu Koncepta Podrške zemlje domaćina (HNS) i zaključivanje međunarodnih sporazuma iz oblasti logistike i HNS.

4.2.1. Opremanje Vojske

U 2019. godini, težište opremanja bilo je usmjereno na opremanje deklariranih jedinica.

U cilju implementacije NATO Ciljeva sposobnosti, zaključen je ugovor o nabavci 67 lako oklopnih patrolnih vozila sa odgovarajućim borbenim sistemima, kroz Program inostranih vojnih prodaja (FMS) Vlade SAD. Vrijednost nabavke vozila iznosi 36.165.106 \$, a vrijednost nabavke daljinski upravljivih oružnih stanica i drugih borbenih sredstava i sistema iznosi 31.766.527 €.

Pokrenuti su pregovori o nabavci četiri laka helikoptera tipa Bell 505 posredstvom Kanadske komercijalne korporacije (CCC), na osnovu važećeg Memoranduma o razumijevanju sa Vladom Kanade.

U cilju opremanja Vojske novim vojnim motornim vozilima i građevinskim/inženjerskim mašinama izvršena je nabavka: 22 terenska vozila za prevoz ljudstva i lakšeg tereta, jedne autocistjerne za vodu, jedne autocistjerne za gorivo, dva putnička vozila, jednog sanitetskog vozila, jednog kombi vozila vrijednosti 1.220.581,89 €.

Nabavljeni su čamci za brze vode, alpinistička, logorska i druga planinska oprema u vrijednosti od 268.644,68 €.

Na osnovu Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene Ministarstvo je izdalo 130 saglasnosti za: uvoz, izvoz, vršenje brokerskih usluga, izvoz i uvoz tehničke pomoći kontrolisanom robom.

Preko NATO Agencije za nabavke i podršku (NSPA) pokrenuta je procedura za ustupanje 3D radara velikog dometa za nadzor vazdušnog prostora. Instalacija radara se očekuje tokom 2021. godine.

4.2.2. Remont i održavanje

Održavanje UbS

Remont i održavanje sredstava naoružanja i vojne opreme vršeni su planiranom dinamikom, u skladu sa raspoloživim finansijskim sredstvima, po sledećem:

- Nakon proglašenja objekta „Sasovići“ neperspektivnim izvršeno je dislociranje ubojnih sredstava u perspektivne vojne objekte „Brezovik“, „Taraš“ i „Nova Lokacija“;
- Izvršeno je preuzimanje 341 uzorka baruta i raketnih goriva smještenih u 350 kontejnera, od strane Ministarstva odbrane Republike Srbije. Uzorci su za potrebe Ministarstva odbrane Republike Srbije čuvani u vojnom objektu „Sasovići“. Pored toga, 26 uzoraka baruta, koji su vlasništvo Vojske, dislocirani su u vojni objekat „Brezovik“;
- Na osnovu Ugovora o pružanju usluge demontaže i vađenja bojnih glava iz krilatih raketa P20 i P21/22, izvršeno je odvajanje 58 komada bojnih glava;
- Izvršen je remont tri haubice;
- Izvršeno je kontrolno ispitivanje manevarske municije 7,62x39 mm za automatsku pušku M68 i manevarske municije 7,62x54 mm za mitraljez M84. Na osnovu dobijenih rezultata, rok upotrebe manevarske municije produžen je do februara 2020. godine;
- Realizovana je obuka „Teorijski osnovni kurs iz oblasti municije“. Obuku je pohađalo osam pripadnika Ministarstva i Vojske, a predavači su bili eksperti iz austrijskog Ministarstva odbrane;
- Donijete su odluke da se objekti 52 i 55 B, koji se nalaze na vojnom objektu „Taraš“, namijene za laboratoriju za praćenje stabilnosti baruta i za skladištenje uzoraka, u cilju stvaranja sopstvenih kapaciteta za ispitivanje stabilnosti baruta. Njihova rekonstrukcija je planirana za 2020. godinu. Takođe, od strane Federalnog ministarstva odbrane Republike Austrije najavljeno je ustupanje mobilnih laboratorija za ispitivanje stabilnosti baruta "QPAK" i "QPAK+". Ustupanje će se realizovati početkom 2020. godine.

Opravka i servisiranje motornih vozila i drugih tehničkih sredstava

U toku 2019. godine vršeni su opravke i servisiranje motornih vozila, inženjerskih mašina, specijalnih vozila (dizalice, cistjerne) i drugih tehničkih sredstava iz domena višeg stepena održavanja, prema ugovorima sa sljedećim kompanijama:

- AD "Osmanagić CO" doo Nikšić i „Autoremont Osmanagić“ Podgorica, u vrijednosti od 48.000,00 € (I nivo - pružanje usluga tekućeg održavanja teretnih, terenskih i putničkih motornih vozila marke Opel i drugih vozila i srodnih tehničkih sredstava);
- AD "Osmanagić CO" doo Nikšić i „Autoremont Osmanagić“ Podgorica, u vrijednosti od 20.000,00 € (pružanje usluga remonta vozila iz viših nivoa održavanja, II i III nivo i limarsko - farbarskih radova za teretna i terenska vozila vojnog programa i drugih motornih vozila);
- „Efel - Motors“ doo Cetinje, u vrijednosti od 47.000,00 € (pružanje usluga održavanja i servisiranja vozila marke Toyota i radne mehanizacije);

- „Efel - Motors“ doo Cetinje, u vrijednosti od 41.000,00 € (nabavka pneumatika za putnička i terenska vozila);
- „Ljetopis automotive“ doo Podgorica, u vrijednosti od 12.000,00 € (održavanje i servisiranje terenskih, putničkih i drugih vozila marke Mercedes);
- „Sincommerce“ doo Podgorica, u vrijednosti od 85.000,00 € (pružanje usluga isporuke rezervnih djelova za teretna motorna vozila, specijalna motorna vozila, autobuse i traktore, viljuškare, prikolice i rezervnih djelova za nadgradnje specijalnih vozila);
- „Montex hidromont“ doo Nikšić, u vrijednosti od 13.000,00 € (održavanje nadgradnji na specijalnim motornim vozilima);
- „Vujačić company“ doo Podgorica, u vrijednosti od 57.000,00 € (nabavka pneumatika za teretna motorna vozila, za vojna motorna vozila TAM 110 T7 i 150 T11, borbeno vozilo policije M86A i Mercedes-Benz G - Class 280 CDI LAPV 5.4, 4x4, poluprikolice, prikolice, radnu mehanizaciju i inženjerske mašine).

Remont i održavanje sredstava Mornarice

- Završena je konverzija raketne topovnjače RTOP-405 u patrolni brod P-105 „Durmitor“. Tokom 2019. godine za III fazu konverzije utrošeno je 589.979,06 €. Ukupni troškovi konverzije topovnjače RTOP-405 u patrolni brod P-105 iznosili su 1.040.985,06 €;
- U toku je postupak javne nabavke potrošnog materijala, opreme za vez brodova, boje i rezervnih djelova za plovne objekte u iznosu od 50.000,00 €;
- U toku je postupak javne nabavke opreme za podvodna dejstva u iznosu od 280.000,00 €;
- Za postupak javne nabavke usluge tekućeg održavanja plovnih objekata planirano je 130.000,00 €. Ugovorene su usluge u vrijednosti 104.813,63 €, a u toku je postupak za ugovaranje preostale vrijednosti od 25.186,37 €.

Pored toga realizovane su sljedeće nabavke:

- Sredstava za realizaciju probnih vožnji plovila, vrijednosti 3.000,00 €;
- Usluge opravke senzora na vojnim objektima, vrijednosti 15.000,00 €;
- Usluge opravke sistema upravljanja vazduhom i redovni servis vanbrodskih motora „Mercury 225“, vrijednosti 5.000,00 €;
- Potrošnog materijala za potrebe međunarodne vježbe "Adrion Cax/Livex 2019", u vrijednosti od 3.000,00 €.

Neutralizacija viškova ubojnih sredstava

U 2019. godini uništeno je ukupno 320,68 t viškova ubojnih sredstava. Viškovi ubojnih sredstava u izvještajnom periodu rješavani su kroz dva programa: NATO Fond povjerenja i Međunarodni povjerilački fond (ITF).

U okviru NATO fonda povjerenja planirano je da se neutrališe ukupno 459,48t ubojnih sredstava. Do sada je u okviru ovog programa ukupno neutralisano 432,12t ubojnih sredstava, od kojih je u izvještajnom periodu uništeno 302,80t. Očekuje se rješavanje preostale količine od 27,36t početkom 2020. godine, čime će ovaj program biti zvanično završen.

U januaru je na osnovu sprovedene tenderske procedure za odabir najpovoljnijeg ponuđača od strane Međunarodnog povjerilačkog fonda (ITF) izabrano privredno društvo „Poliex“ AD Berane, sa kojim je zaključen ugovor za neutralizaciju 74,24t

viškova ubojnih sredstava Ministarstva. U izvještajnom periodu je uništeno 17,88t ubojnih sredstava. Realizacija ugovora je u toku.

U februaru su završeni radovi na izradi ograde oko unutrašnjeg dijela skladišta UbS Brezovik, u okviru MONDEM programa, u kojem je ukupno neutralisano 1.805,32t ubojnih sredstava i 825 komada raznog zastarjelog naoružanja.

4.2.3 Prodaja naoružanja i vojne opreme

Ministarstvo je sprovelo dva postupka prodaje viškova naoružanja i vojne opreme Kopnene Vojske, Mornarice i Vazduhoplovstva.

Kroz prvi postupak su ponuđene 54 stavke viškova naoružanja i vojne opreme, početne vrijednosti 6.762.916,56 €. U navedenom postupku prodaje prodato je 15 stavki viškova naoružanja i vojne opreme što čini 14.014 komada naoružanja i drugih borbenih sredstava i 2,5t municije, vrijednosti 1.635.419 €.

U drugom postupku bilo je ponuđeno 38 stavki viškova naoružanja i vojne opreme, početne vrijednosti 4.072.497,36 €. U navedenom postupku prodata su 23 komada naoružanja, vrijednosti 92.000 €.

Takođe, Ministarstvo je sprovelo postupak prodaje suvišnih plovniha objekata, opreme i rezervnih djelova od plovniha objekata i radioničke opreme. Na prodaju je bilo ponuđeno 26 stavki plovniha objekata, opreme i rezervnih djelova od plovniha objekata i radioničke opreme. Prodati su dizel generator vrijednosti 740 € i jahta „Jadranka“ vrijednosti 51.000 € (Prilog broj 2).

U toku 2019. godine od strane komisionara i kupaca, po ranije zaključenim ugovorima, preuzeto je 78,22t ubojnih sredstava i 2.410 komada naoružanja.

4.2.4 Zaštita resursa

U toku izvještajnog perioda, Odjeljenje za inspekcijski nadzor je izvršilo povratni inspekcijski nadzor u oblasti zaštite i zdravlja na radu, zaštite životne sredine i zaštite od požara u Direktoratu za materijalne resurse i u skladištima ubojnih sredstava Vojske. Tokom povratnog nadzora nijesu utvrđeni elementi koji ugrožavaju stanje zaštite i zdravlja na radu, zaštite životne sredine i zaštite od požara u Ministarstvu i Vojsci.

Zaštita i zdravlje na radu

U toku je izrada Pravilnika o zaštiti i zdravlju na radu u Vojsci Crne Gore, kojim će se obezbijediti potreban nivo zaštite i zdravlja na radu svih zaposlenih.

U cilju stvaranja bezbjednih uslova života i rada u objektima Ministarstva i Vojske, svi subjekti u kontinuitetu su realizovali neophodne mjere i aktivnosti za dovođenje stanja na zahtijevani nivo. Jedinice Vojske, su kroz odgovarajuća naređenja za sve prepoznate izvore opasnosti, realizovale potrebne mjere za smanjenje njihovog uticaja.

Ministarstvo i Generalštab Vojske su svojim aktivnostima u kontinuitetu uticali na poboljšanje nivoa znanja i tehničke opremljenosti subjekata zaštite, kao i na razvijanje efikasnog sistema informisanja o svim prisutnim opasnostima i rizicima, u cilju stvaranja boljih uslova za efikasnu zaštitu života i zdravlja svojih pripadnika, materijalnih dobara i očuvanja životne sredine. Komande jedinica Vojske su u skladu sa svojim nadležnostima u rukovođenju i komandovanju organizovale posebne mjere

zaštite na svim radnim mjestima sa visokim rizikom u procesu rada i vršile redovne kontrole njihovog sprovođenja.

Sanitarni, sistematski i specijalistički pregledi su ugovoreni i realizovali su se po predviđenoj dinamici. Realizovana je usluga preventivne medicine, vakcinacija zaposlenih i ispitivanje ronilačkih medija. U cilju potpune i kvalitetne medicinske zaštite pripadnika Vojske, u toku godine je vršena nabavka nedostajuće medicinske opreme i aparata.

Zaštita od požara

U skladu sa postojećim propisima iz oblasti zaštite od požara, Generalštab Vojske i jedinice Vojske imaju ažurne planove protivpožarne zaštite za sve vojne objekte i propisane standardne operativne procedure za organe unutrašnje službe u slučaju požara.

U cilju preventivnog djelovanja i adekvatne pripreme za ljetnju sezonu, na nivou kasarni su formirane jedinice privremenog karaktera koje su zadejstvovane u ljetnjem periodu.

Planskim rješavanjem viškova ubojnih sredstava značajno je poboljšana pirotehnička bezbjednost svih skladišta u odnosu na prethodne godine. Posebno se vodilo računa da sva lakozapaljiva i ubojna sredstva budu pravilno uskladištena, da nema sredstava koja se čuvaju van namjenskih objekata, da se eksplozivne materije čuvaju u propisanoj ambalaži i da su uskladištene na način predviđen tehničkim propisima. Na ovaj način smanjena je mogućnost nastanka požara sa dalekosežnim posljedicama i eksplozija zapaljivih para i gasova na najmanju moguću mjeru.

Zaštita životne sredine

Ministarstvo i Vojska poseban značaj pridaju svim aspektima zaštite životne sredine, s obzirom na njenu važnost na nacionalnom nivou.

Predlog pravilnika zaštite životne sredine u Vojsci Crne Gore pripremljen je i prosljeđen na proceduru donošenja.

Identifikovane su sve materije u posjedu Ministarstva koje čine otpad visokog rizika. Na osnovu klasifikacije njihove toksičnosti preduzimane su neophodne mjere i aktivnosti kako bi se izbjegle akcidentne situacije, te tako da u izvještajnom periodu nije bilo akcidentnih situacija.

Kroz realizaciju Ugovora o prodaji dotrajalih sredstava i proizvoda razne namjene i sekundarnih sirovina dobijenih od viška vojnih telekomunikacionih uređaja i sistema, zaključenog sa „Štit Company” doo Nikšić, riješene su velike količine (934.148,20 kg) raznih dotrajalih sredstava i materijala, koji mogu imati negativan uticaj na životnu sredinu. Preostale količine ovih sredstava i materijala u jedinicama Vojske će biti rješavane na sličan način u narednom periodu.

Preko Agencije za zaštitu životne sredine pokrenuta je procedura za uklanjanje postojećeg materijala za pjeskarenje grit brodova iz skladišta Pristan, u okviru odgovarajućeg državnog projekta koji se realizuje u Brodogradilištu Bijela.

Korišćenje poligona na Sinjajevini

Preduzete su neophodne mjere za praćenje uticaja na životnu sredinu svih vojnih aktivnosti na planini Sinjajevini. To podrazumijeva snimanje početnog (nultog) stanja

životne sredine, koje će dati precizne podatke o svim parametrima prije početka bilo kakvih vojnih aktivnosti. Nakon izvršenih godišnjih gađanja biće ispitivani isti parametri kako bi se utvrdila eventualna odstupanja od nultog stanja.

Projekti iz oblasti zaštite životne sredine

Crna Gora kao ekološka država ima potrebu da intenzivira razvojne projekte orjentisane ka unapređenju ekološke svjesnosti i obnovljivih izvora energije. U tom smislu, Ministarstvo i Vojska traže načine da se aktivnije uključe u ovaj proces, koji je u velikoj mjeri pokrenut na državnom nivou i u civilnom društvu.

Pripremljena su tri predloga projekata za razvojnu podršku Republike Bugarske Crnoj Gori. Projekti se odnose na sljedeće aktivnosti: izrada studije uticaja aktivnosti u vojnim bazama i streljštima na zemljište i druge aspekte životne sredine; remedijacija tla prema Studiji uticaja aktivnosti u vojnim bazama i streljštima na zemljište i druge aspekte životne sredine i neutralizacija štetnih hemijsko-biološko radiološko nuklearnih odbrambenih materija (HBRNO) i sredstava koja se koriste u Vojsci.

4.2.5 Opšta logistika

Nabavka usluga

U 2019. godini je potpisan Ugovor o zakupu prostora za postavljanje samouslužnih aparata za tople i hladne napitke i konditorske proizvode u objektima Ministarstva i Vojske. Vrijednost Ugovora sa firmom BEL doo Podgorica za 32 instalirana aparata na mjesečnom nivou iznosi 842,88 €.

Nabavka uniforme i druge odjeće

Na osnovu ugovora o nabavci uniforme za potrebe Ministarstva i Vojske potpisanog sa Vladom Republike Turske, izvršena je nabavka nedostajućih dijelova vježbovno-terenske uniforme (VTU-18) ukupne vrijednosti 647.211,20 €.

Ministarstvo je za nabavku novih uniformi opredijelilo 5,3 mil. € za period od 2018. do 2022. godine.

Ministarstvo je formiralo radnu grupu za pripremu idejnog rješenja znaka Vojske, znaka Generalštaba i jedinica Vojske, zastava Vojske i jedinica Vojske, rangovnih zastava, činova i vojnih uniformi, znakova vidova, rodova, službi i znakova usavršavanja i vremena provedenog u službi u Vojsci. Radna grupa je predložila dizajn nove službene i svečane uniforme, kao i svih znakova i oznaka (insignija) Ministarstva, Generalštaba i jedinica Vojske. Predlog novih insignija i novih službenih i svečanih uniformi je predstavljen javnosti na Cetinju, u decembru. Nova službena i svečana uniforma je boljeg kvaliteta i modernog dizajna i ima detalje iz tradicionalne crnogorske uniforme.

Takođe, u 2019. godini je nabavljena i oprema za boravak u ekstremno hladnim uslovima ukupne vrijednosti 184.405,82 €.

Međunarodne aktivnosti po logistici

Tokom godine nastavljeno je učešće na redovnim sastancima NATO komiteta; učešće na aktivnostima Borda direktora Multinacionalnog koordinacionog logističkog centra (MLCC): pripremne aktivnosti za buduće projekte u oblasti sigurnog

skladištenja UbS. Osim toga, Ministarstvo je postalo član Komiteta nacionalnih teritorijalnih komandanta (NTCC).

NATO aktivnosti po logistici

Saradnja sa NATO Agencijom za nabavke i podršku (NSPA) odvija se u tri pravca: kroz realizaciju NATO Fonda povjerenja za uništavanje viškova ubojnih sredstava u Mornarici, kroz učešće u radu NATO Grupe za podršku po pitanju municije, kroz učešće u NATO projektima Pametne odbrane i priključenje NATO inicijativi Odlučujuće municije za kopnenu vojsku (LBDM).

Učešće na sastancima NATO tijela

Tokom godine, predstavnici Ministarstva učestvovali su na sastancima NATO konferencije nacionalnih Direktora za naoružanje (CNAD), Logističkog komiteta (LC), kao i drugih komiteta i radnih grupa.

4.2.6 Saradnja sa OEBS

Završetkom radova na ogradi oko tehničkog dijela skladišta UbS u Brezoviku, zvanično je okončan MONDEM program. U skladu s tim, kao i sa „Master dokumentom za naoružanje i ubojna sredstva“ koji je izrađen krajem 2018. godine, Ministarstvo je intenziviralo aktivnosti na pripremi budućih post-MONDEM projekata u saradnji sa OEBS i drugim međunarodnim subjektima.

Kao jedan od početnih koraka, organizovan je radni sastanak za izradu koncepata budućih projekata za jačanje kapaciteta Crne Gore za upravljanje zalihama naoružanja i municije. Razrađeni su potencijalni projekti i napravljen je dinamički plan sastanaka i aktivnosti koji treba da dovedu do realizacije svih projekata u narednom dvogodišnjem periodu. Kao nastavak ovog procesa, predstavnici Ministarstva izvršili su prezentaciju dosadašnjih pripremnih aktivnosti za post MONDEM projekte sa OEBS, u sjedištu ove organizacije u Beču, Republika Austrija. Kao rezultat ovih pripremnih aktivnosti Ministarstvo je dostavilo OEBS-u zvaničan zahtjev za pomoć u oblasti sigurnog skladištenja naoružanja i municije, koji je obuhvatio procjenu potrebne pomoći po pitanju uništavanja preostalih viškova ubojnih sredstava, rekonstrukcije skladišta naoružanja i UbS, formiranja nacionalnih kapaciteta za testiranje stabilnosti UbS, obuke stručnih lica u ovoj oblasti i drugih pitanja.

Sa predstavnicima OEBS je održan niz sastanaka u cilju usaglašavanja detalja programa pomoći našoj zemlji u oblasti sigurnog skladištenja municije i naoružanja. Prema dosadašnjoj dinamici, usvajanje Programa na nivou OEBS planirano je u drugom kvartalu 2020. godine, a početak radova na rekonstrukciji skladišta u Brezoviku krajem 2020. godine.

U saradnji sa Ministarstvom odbrane Republike Austrije, u aprilu 2019. godine započeta je obuka stručnih lica iz oblasti praćenja životnog ciklusa ubojnih sredstava. Do sada su održani osnovni teorijski i praktični kursevi iz ove oblasti u Republici Austriji i Crnoj Gori za ukupno osam predstavnika Ministarstva i Vojske, a planiran je nastavak obuke u narednoj godini.

4.2.7 Donacije

Donacije Sjedinjenih Američkih Država

Ambasada SAD je u saradnji sa Komandom snaga SAD u Evropi (USEUCOM) donirala dva EOD čamca sa pratećom opremom, radi pružanja pomoći u izgradnji kapaciteta Tima za uklanjanje neeksploziviranih sredstava (EOD) Pomorskog odreda Mornarice i obuci ljudstva, a u svrhu protivminskog pretraživanja morskog dna i hidrografskih istraživanja. Radi se o borbenim diverzantskim čamcima sa automatskim naduvavanjem oznake „P 5.8“, čija vrijednost sa dodatnom opremom iznosi 73.565,40 \$. Isporuka čamaca realizovana je u prvom kvartalu 2019. godine.

Program stranog vojnog finansiranja (FMF) je program koji SAD sprovode sa velikim brojem zemalja, sa ciljem doniranja razne vrste opreme. U toku 2019. godine vršena je realizacija predmeta iz prethodnih fiskalnih godina. Ovaj proces je još uvijek u toku.

Ukupna vrijednost HBRNO opreme iznosi 424.064,75 \$ i ona je u potpunosti obuhvaćena donacijom, dok je ukupna vrijednost balističke opreme 698.690,00 \$, od kojih je 243.842,00 \$ obuhvaćeno donacijom.

U okviru Programa inostranih vojnih prodaja (FMS) donirana je vrijednost od 2.155.914,00 \$ za angažovanje dva sajber eksperta, koji će u periodu od dvije godine biti na raspolaganju Ministarstvu.

U okviru Programa 333 pokrenut je proces donacije tri brza patrolna čamca sa pratećom opremom za potrebe Mornarice Vojske, čija ukupna vrijednost prelazi 14 miliona američkih dolara. Ova donacija će se realizovati u toku 2020. i 2021. godine.

Donacije Republike Turske

Na osnovu Sporazuma o vojnoj finansijskoj saradnji između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske, potpisanog u oktobru, Republika Turska će u narednom petogodišnjem periodu donirati sredstva iz proizvodnog programa turskih kompanija za potrebe Vojske, u ukupnoj vrijednosti od oko 15,5 mil. €.

U toku 2019. godine započeta je realizacija Protokola o donaciji između Ministarstva nacionalne odbrane Republike Turske i Ministarstva odbrane Crne Gore za 15 pušaka MPT-76 i 15 komada MPT-55, potpisanog u oktobru, u ukupnoj vrijednosti od 38.477 €. Isporuka pušaka očekuje se u prvom kvartalu 2020. godine.

4.2.8 Saradnja sa drugim međunarodnim organizacijama

Ujedinjene Nacije

Crna Gora je prepoznata u međunarodnim okvirima kao država koja je ostvarila brojne uspjehe na polju rješavanja viškova municije i podizanja nivoa sigurnog skladištenja municije i naoružanja, i u 2019. godini je postala jedna od 20 zemalja članica UN Grupe vladinih eksperata za pitanja municije.

Multinacionalni koordinacioni logistički centar

Tokom ove godine Ministarstvo je bilo domaćin redovnog sastanka Borda Direktora Multinacionalnog koordinacionog logističkog centra (MLCC), koji je nadležan za NATO logističku edukaciju i vježbe.

Sastanci nacionalnih direktora za naoružanje

U novembru 2019. godine održan je sastanak nacionalnih direktora za naoružanje i logistiku (ALCM) u Beču, Republika Austrija. Ovi sastanci okupljaju najodgovornije rukovodioce ministarstava odbrane zemalja regiona i Republike Austrije, koji su nadležni za oblast naoružanja, municije i logistike. Održavaju se svake godine i omogućavaju razmjenu znanja, iskustava i unapređenje saradnje zemalja regiona u ovoj oblasti.

4.2.9 Podrška zemlje domaćina

Vlada je u 2019. godini usvojila Koncept podrške zemlje domaćina savezničkim snagama i sa Sjevernoatlantskim savezom potpisala Tehnički sporazum o podršci zemlje domaćina, u vezi sa ubrzanim prelaskom Snaga visoke spremnosti (VJTF), koji predstavljaju dva važna dokumenta koji regulišu nadležnosti i obaveze državnih organa u zadacima koji se odnose na oblast podrške zemlje domaćina savezničkim snagama (HNS). Direktor za materijalne resurse će u narednom periodu koordinisati zajedničku izradu Kataloga sposobnosti. On će sadržati sve relevantne podatke o infrastrukturi i uslugama, koji će biti na raspolaganju savezničkim i partnerskim snagama.

Komiteta nacionalnih teritorijalnih komandanata

Potpisivanjem Memoranduma o razumijevanju, Crna Gora je na sastanku u junu pristupila međunarodnoj organizaciji za koordinaciju podrške zemlje domaćina pod nazivom Komitet nacionalnih teritorijalnih komandanata (NTCC), koja sada ima 30 članova. Ova organizacija omogućava razmjenu informacija o pitanjima od zajedničkog interesa u vezi sa HNS.

4.2.10 Bilateralna saradnja u oblasti logistike

Bilateralna saradnja u oblasti logistike je bila obimna i raznovrsna. Najvažnije aktivnosti su bile:

- Sastanci sa predstavnicima Federalnog ministarstva odbrane Republike Austrije po pitanju usaglašavanja plana i vrste obuke u oblasti skladištenja municije i naoružanja;
- Posjete državnoj agenciji „ASFAT“ iz Ankare, Republika Turska u vezi sa izradom uniformi;
- Obilazak skladišnih kapaciteta i laboratorije za održavanje municije u Bosni i Hercegovini;
- Posjeta Vojnom institutu za tehnologiju naoružanja Republike Poljske;
- Posjeta Sektoru za nabavke Federalnog ministarstva odbrane Republike Austrije;
- Posjeta brodogradilištima u Republici Grčkoj, Kraljevini Španiji i Republici Hrvatskoj, u cilju sagledavanja mogućnosti održavanja sredstava Mornarice;
- Posjeta delegacije Oružanih snaga Republike Hrvatske Ministarstvu na temu HNS i kontrole kretanja.

Logistička podrška jedinica u međunarodnim misijama

Logistička podrška snagama koje se angažuju van teritorije Crne Gore u međunarodnim misijama i vježbama u izvještajnom periodu bila je obezbijeđena putem bilateralnih aranžmana koji se sklapaju sa vodećim nacijama.

Investicioni radovi

Realizacijom investicionih radova poboljšani su ukupni uslovi za život i rad zaposlenih u Ministarstvu i pripadnika Vojske.

Najznačajnije aktivnosti koje su realizovane tokom 2019. godini bile su:

- Završeni su radovi na adaptaciji službenih stanova kojima raspolaže Ministarstvo. Vrijednost radova je oko 112.157 €.
- Završeni su radovi na izgradnji ograde oko magacina municije u skladištu „Brezovik“ u opštini Nikšić. Vrijednost radova iznosila je 180.000 €.
- Završeni su radovi na rekonstrukciji objekta kuhinje u kasarni „Milovan Šaranović“ u Danilovgradu. Vrijednost radova iznosila je 295.000 €.
- Završeni su radovi na rekonstrukciji objekta KN-8 u kasarni „13. jul“ u Nikšiću. Vrijednost radova iznosila je 210.000 €.
- Urađen je glavni projekat za izgradnju hangara za vazduhoplove na vojnom aerodromu „Knjaz Danilo“ u Podgorici. Vrijednost projekta iznosila je 180.000€.
- Završeni su radovi na remontu i servisiranju termotehničkih instalacija. Vrijednost radova iznosila je 19.983 €.
- Završeni su radovi na ispitivanju gromobranskih instalacija na magacinima municije i minsko eksplozivnih sredstava. Vrijednost radova iznosila je 18.000€.
- Završena je izrada i revizija glavnog projekta za rekonstrukciju objekata KN-18, KN-19, KN-20 i KN-21 u kasarni „Marko Miljanov Popović“ u Podgorici. Vrijednost projekta iznosila je 128.008 €.
- Urađen je i revidiran glavni projekat izgradnje nacrtu objekta Ministarstva. U toku je postupak za izbor privrednog društva za izvođenje radova. Vrijednost projekta iznosila je 75.000 €.
- Urađen je i revidiran glavni projekat za izgradnju sportske balon sale u kasarni „13. jul“ u Nikšiću. U toku je postupak za izbor privrednog društva za izvođenje radova. Vrijednost projekta iznosila je 400.000 €.
- U toku su radovi na rekonstrukciji objekata KN-18 i KN-19 u kasarni „Marko Miljanov Popović“ u Podgorici. Vrijednost radova iznosila je 3.970,291,19 €. Rok realizacije ugovora je jul 2020. godine.
- U toku su radovi na izgradnji trafostanice u vojnom skladištu „Brezovik“ u opštini Nikšić. Vrijednost radova iznosila je 63.620 €.
- Urađeni su urbanističko tehnički uslovi, projektni zadatak i Odluka za izradu glavnog projekta za rekonstrukciju, objekta radionice i hangara za skladištenje vozila u kasarni „13. jul“ u Nikšiću, objekta KN-2 u kasarni „Breza“ u Kolašinu, ograde, objekta Komande i prijavnice sa objektom za obezbjeđenje kasarne „Miljan Vukov Vešović“ u Andrijevi. U toku je postupak za izbor privrednog društva za izradu tehničke dokumentacije.
- U toku je izrada glavnog projekta za izgradnju objekta Generalštaba u kasarni „Marko Miljanov Popović“ u Podgorici. Vrijednost radova je oko 5.600.000 €.
- U toku je izrada glavnog projekta za izgradnju radara na vojnoj lokaciji Bjelasica. Vrijednost ovog projekta je 2.000.000 €.

Imovinsko-pravni i geodetski poslovi

U 2019. godini najznačajnije aktivnosti u oblasti imovinsko-pravnih i geodetskih poslova su:

- Izvršen je popis nepokretnosti koje koriste Ministarstvo i Vojska (vojne lokacije, stanovi, poslovni prostori, podrumi, garažna mjesta).

- Zaključeno je 12 ugovora o otkupu stanova.
- Pokrenut je postupak za uknjižbu osam nepokretnosti kod Uprave za nekretnine.
- Izvršeno je prikupljanje i dostavljanje podataka i informacija za potrebe Zaštitnika imovinsko - pravnih interesa, Uprave za imovinu Crne Gore i Ministarstva finansija.
- Dato je 40 mišljenja na nacrt planske dokumentacije.
- Priprema i izrada odgovora po zahtjevima fizičkih i pravnih lica, kao i izradu izvještaja i informacija.

Raspolažanja nepokretnostima

Ministarstvo raspolaže sa 93 lokacije na kojima se nalazi 902 objekta visokogradnje, sa pratećim instalacijama vodovoda, kanalizacije, rasvjete i trafostanica, 208 stanova, 75 garažnih mjesta, 34 poslovna prostora i 67 podruma.

Za funkcionisanje Ministarstva i Vojske potrebno je 27 lokacija.

Završen je postupak pribavljanja zemljišta za izgradnju kasarne „Miljan Vukov Vešović“ u Andrijevi, ukupne površine 45.079 m², od čega je od fizičkih lica izvršena eksproprijacija od 44.008 m² (za ovo zemljište je isplaćeno 220.035,00 €), a 1.071 m² je dobijeno od Opštine Andrijevice.

U postupku po javnom pozivu za prodaju 17 poslovnih prostora u Podgorici, Nikšiću, Tivtu i Danilovgradu, koji je Ministarstvo objavilo krajem 2018. godine, u izvještajnom periodu prodata su tri poslovna prostora u opštini Tivat. Ukupna vrijednost prodatih poslovnih prostora u 2019. godini iznosila je 109.520,00 €.

Ministarstvo je sprovelo postupak kako bi se lokacija bivše kasarne Masline u Podgorici, površine oko 33 hektara, opredijelila za potrebe Ministarstva i Vojske. Po važećem planskom dokumentu na navedenoj lokaciji predviđeni su gradski sadržaji, tako da je Ministarstvo održivog razvoja i turizma, kao nadležni organ, ugovorilo izradu izmjene Prostorno urbanističkog plana Podgorice, čime će se stvoriti uslovi da se ovaj prostor opredijeli za potrebe odbrane.

Dio prostora na planini Sinjajevina, koji se nalazi u opštinama Mojkovac, Kolašin i Šavnik, opredijeljen je kao vježbovni strelišni poligon za potrebe Vojske. Ovaj postupak je u toku.

Prihodi od zakupa nepokretnosti

U skladu sa zaključcima Vlade, određeni broj poslovnih prostora i bivših vojnih lokacija izdaju se u zakup. U zakup se izdaje 10 poslovnih prostora, od čega u Podgorici sedam, u Danilovgradu jedan, u Nikšiću jedan i u Tivtu jedan.

U zakup se izdaju i sljedeći vojni objekti i zemljište:

- Objekat KN-49 i stajanka za avione na vojnom aerodromu „Knjaz Danilo“ u Podgorici - kompaniji „Montenegro Airlines“;
- Dio objekta "Veliki Štuoc" na Durmitoru - kompaniji „Crnogorski Telekom“;
- Objekat SČV "Durmitor" - kompaniji „Telenor“;
- Vojni kompleks "Dizdarica" - Javnom preduzeću „Čistoća" Herceg Novi;
- Lokacija „Vrsuta“ - Kontrola leta „SMATSA“, d.o.o.;
- Dio vojnog zemljišta na vojnom aerodromu „Knjaz Danilo“ u Podgorici - kompaniji „Adriatic Properties“ d.o.o. Budva.

Od zakupa poslovnih prostora, objekata, zemljišta i otkupa stanova, u 2019. godini ostvareni su prihodi u ukupnom iznosu od 478.944,77€.

Detalji su dati u tabeli:

Red. br.	OPIS PRIHODA	Naplaćeno 01.01- 06.12.2019.
1	Prihodi od zakupa poslovnih prostora, račun Ministarstva finansija br. 832-52007-55	21.086,40 €
2	Prihodi od zakupa vojnih objekata i zemljišta, račun Ministarstva finansija br. 832-5207-55	16.711,42 €
3	Prihodi od zakupa vojnih objekata, račun Ministarstva odbrane 832-213-43	335.438,57 €
4	Prihodi od otkupa stanova, račun Ministarstva finansija br. 832-215-37	105.708,38 €
UKUPNO NAPLAĆENI PRIHODI		478.944,77 €

Stambena izgradnja

U cilju rješavanja stambenih pitanja zaposlenih u Ministarstvu i Vojsci u 2019. godini je pokrenut značajan broj aktivnosti.

Za rješavanje stambenih potreba zaposlenih u Ministarstvu i Vojsci opredijeljeno je 400.000,00 €, koja su uplaćena Stambenoj zadruzi „Odbrana“ 27. decembra 2019. godine. Stambena zadruga „Odbrana“ ugovorila je radove na izgradnji stambenog objekta na lokaciji Rsojevica u opštini Danilovgrad, na kojoj je predviđena izgradnja 68 stambenih jedinica. Radovi su u toku, a planirani rok završetka objekta je maj 2020. godine.

Za izgradnju stambenih objekata za kolektivno stanovanje sa 420 stambenih jedinica, na dvije urbanističke parcele „Zagorič 3 i 4 Zona 2“, na lokaciji „Zagorič pored pruge“, od Sekretarijata za planiranje prostora i zaštite životne sredine Glavnog grada Podgorica, pribavljena je urbanističko tehnička dokumentacija, čime su se stvorili uslovi da se pokrene postupak izgradnje stambenih objekata na ovoj lokaciji.

U zahvatu Detaljnog urbanističkog plana „Servisno skladišna zona uz željezničku prugu Stari aerodrom“ u Podgorici, stekli su se uslovi da se nakon definisanja modaliteta izgradnje, može izgraditi stambeni objekat sa 146 stambenih jedinica, sa odgovarajućim brojem poslovnih garažnih mjesta i poslovnih prostora.

U opštini Bar, nakon završetka postupka restitucije, stvoriće se uslovi da se, u skladu sa Lokalnom studijom lokacije „Popovići“, izgrade dva stambeno-poslovna objekta sa ukupno 100 stambenih jedinica.

Ministarstvo je pokrenulo postupak za stvaranje uslova za izgradnju stambenih objekata i u opštinama Nikšić i Pljevlja. U toku je postupak da Opština Nikšić ustupi Ministarstvu jednu urbanističku parcelu za izgradnju stanova za pripadnike Vojske. Takođe u cilju poravnania sa Opštinom Pljevlja, planirano je da se na lokaciji Mali logor, Ministarstvo oslobodi plaćanja naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta radi izgradnje stambeno poslovnog objekta.

4.2.11 Informaciono-komunikacioni sistemi (IKS)

Organizacija informaciono-komunikacionih sistema (IKS) u Ministarstvu i Vojsci u 2019. godini, realizovana je planski i u skladu sa smjernicama iz strateških dokumenata. Nastavljena je modernizacija informaciono-komunikacionih sistema Ministarstva i Vojske, kroz unapređenje postojećih i implementaciju novih sistema, i to kroz:

- nastavak digitalizacije stacionarnog sistema radio-relejnih veza "Backbone";
- nabavku sistema za upravljanje situacijom na bojištu (BMS);
- opremanje jedinica Vojske digitalnim radio uređajima TETRA;
- implementiranje novog kadrovskog informacionog sistema;
- značajno unapređenje serverske infrastrukture i sistema napredne zaštite, što je poboljšalo bezbjednost, dostupnost podataka i redovne poslovne procese;
- nabavku mrežne opreme u cilju unapređenja postojećih veza.

Kao i prethodne godine, fokus je bio na punoj implementaciji nove mreže za internu komunikaciju, koja zadovoljava bezbjednosne standarde i primjenu preventivnih mjera zaštite IKS.

Proces komandovanja i kontrole sprovodi se osloncem na stacionarni i pokretni dio IKS. Nastavljena je IK podrška implementaciji sistema u Mornaričkom operativnom centru (MOC). U Vazduhoplovno - operativnom centru obezbijeđena je IK podrška za implementaciju Crne Gore u NATO sistem „NATINAMDS“ i obezbjeđenje prijema radarske slike vazdušnog prostora (RAP).

Sajber bezbjednost

U skladu sa nacionalnim i partnerskim ciljevima, primarni cilj je bio formiranje organizacionih jedinica za sajber odbranu i odgovore na kompjuterske incidente u Ministarstvu i Vojsci. U Ministarstvu je formiran Odsjek za sajber odbranu i odgovore na kompjuterske incidente (CD/CIRT). U okviru Ministarstva uspostavljen je Bezbjednosno operativni centar (SOC), koji predstavlja centralnu tačku praćenja i zaštite sajber prostora Ministarstva i Vojske. U vezi sa navedenim, izvršena je nabavka i implementacija savremenih sistema zaštite i monitoringa, koji obezbjeđuju adekvatnu zaštitu informaciono-komunikacionog sistema. Takođe, razvoj sajber kapaciteta je bio usmjeren na intenzivnom trening programu za zaposlene, gdje su zaposleni u CD/CIRT-u prošli nekoliko specijalizovanih obuka, samostalno i u saradnji sa nacionalnim i međunarodnim partnerima.

U dijelu saradnje na nacionalnom nivou, ostvarena je međuinstitucionalna saradnja, koja se ogledala kroz djelovanje u Savjetu za informacionu bezbjednost, zajedničko djelovanje na polju odgovora na sajber incidente i jačanju sajber kapaciteta, učešće na interesornim seminarima i obukama, koji su organizovani od strane državnih organa i međunarodnih partnera.

4.2.12 Standardizacija u oblasti odbrane

Ministarstvo je iniciralo, organizovalo, administriralo i pratilo aktivnosti procesa standardizacije i izvještavalo NATO o potvrđivanju i implementaciji NATO standarda.

Izrađena su 67 Nacionalna odgovora o potvrđivanju NATO standarda i objavljena u bazi NATO Kancelarije za standardizaciju (NSO). Ukupno je, do sada, objavljeno 160 Nacionalnih odgovora o potvrđivanju NATO standarda.

Prioriteti za ratifikaciju i implementaciju NATO standarda se određuju na osnovu paketa NATO Ciljeva sposobnosti i smjernica iz Strategijskog pregleda odbrane.

Kodifikacija u oblasti odbrane

Poslovi kodifikacije obuhvataju: vođenje kataloga kodifikovanih pokretnih stvari; dodjeljivanje koda Sjevernoatlantskog saveza (NCAGE code) privrednim subjektima; upravne i stručne poslove vezane za razvoj kataloga kodifikovanih pokretnih stvari; upravne i stručne poslove vezane za razvoj kodifikacionog sistema za praćenje odbrane i kodifikaciju pokretnih stvari u skladu sa NATO Sistemom kodifikacije (NCS).

Crnoj Gori je u 2019. godini dodijeljeno 71 NATO kodova za privredne i državne entitete (NCAGE), od čega: 19 privrednim društvima, 40 nevladinim organizacijama, četiri organima državne uprave, a osam ostalim subjektima, dok su za 24 NCAGE koda promijenjeni podaci. Kodifikovano je 17 novih proizvoda od četiri crnogorska proizvođača i tim proizvodima je dodijeljen NATO skladišni broj (NSN). Vojska je upisana kao korisnik 157 proizvoda sa stranim NSN brojem. Za 20 proizvoda proizvedenih u Crnoj Gori sa dodijeljenim NSN brojem pristigao je inostrani zahtjev za upis korisnika.

Tokom 2019. godine ispunjavane su i obaveze proistekle iz članstva u NATO Sistem kodifikacije. Ažurirani su i prosljeđeni na objavljivanje podaci za Publikaciju za podršku u kodifikaciji (CodSP web), koji se odnose na Crnu Goru i njene obaveze. Ažurirano je 28 (od ukupno 100) CodSP tabela.

Obezbjeđenje kvaliteta u oblasti odbrane

Izmjenama i dopunama Zakona o odbrani iz 2019. godine definisano je da obezbjeđenje kvaliteta u oblasti odbrane predstavlja postupak kojim se utvrđuje ispunjenost standarda i/ili tehničkih zahtjeva, koji se odnose na proizvode, usluge i upravljanje sistemom kvaliteta isporučioća proizvoda ili usluga.

Donošenje Pravilnika o obezbjeđenju kvaliteta, kojim će se detaljnije definisati način vršenja poslova obezbjeđenja kvaliteta u oblasti odbrane, se očekuje u toku 2020. godine, čime se postiže krajnji cilj - sredstva i oprema nabavljena za potrebe Vojske će ispuniti propisane uslove.

Usvojen je Pravilnik o metrologiji u Vojsci Crne Gore, kojim su definisane nadležnosti i odgovornosti u vršenju poslova metrologije u Vojsci.

Formirana je Interresorna radna grupa za izradu Zakona o proizvodnji naoružanja i vojne opreme u čijem sastavu su i predstavnici Ministarstva ekonomije, Ministarstva vanjskih poslova i Ministarstva unutrašnjih poslova. Ovim Zakonom će se urediti planiranje, modernizacija, razvoj proizvodnje i remonta naoružanja i vojne opreme, izdavanje dozvole za proizvodnju i ovlašćenja nadležnih organa, planiranje mjera bezbjednosti, obezbjeđenja i zaštite u proizvodnji naoružanja i vojne opreme, ocjenjivanje usaglašenosti sa standardima i tehničkim propisima naoružanja i vojne opreme i druga pitanja od značaja za modernizaciju, proizvodnju i remont naoružanja i vojne opreme.

4.2.13 Plan nabavki

Plan nabavki za 2019. godinu donešen je 31. januara 2019. godine i njegova procijenjena vrijednost iznosila je 14.127.370,00 €, od čega je iz budžeta efp

Ministarstva opredijeljeno 9.544.370,00 €, a iz sopstvenih prihoda Ministarstva 4.583.000,00 €. Planom je predviđeno sprovođenje 85 postupaka od kojih su dva ustupljena Upravi za imovinu (nabavka tehničkih ulja i masti i drugih tečnosti i osiguranje zaposlenih). Navedeni plan u toku 2019. godine imao je tri izmjene, nakon kojih je ukupan broj predmeta nabavki iznosio 86, procijenjene vrijednosti od 13.871.050,00 €. Za sada je sprovedeno ili se nalazi u fazama sprovođenja 80 predmeta nabavki što procentualno iznosi 93%, dok će ostali predmeti biti sprovedeni nakon dobijanja saglasnosti Ministarstva finansija za izmjenu III Plana javnih nabavki za 2019. godinu. Na osnovu Plana nabavki male vrijednosti za 2019. godinu, planirano je sprovođenje postupaka procijenje vrijednosti 838.392,71€. Za sada je pokrenuto 112 postupaka male vrijednosti.

Planom nabavki izuzetih od primjene Zakona o javnim nabavkama planirano je sprovođenje postupaka procijenjene vrijednosti 3.946.000,00€, na osnovu kojih je ugovoreno 3.386.509,40 €.

4.3. BUDŽET ZA ODBRANU

Zakonom o budžetu za 2019. godinu za finansiranje Ministarstva odobrena su sredstva u ukupnom iznosu od 53.661.776,38 €, od čega sredstva iz opštih prihoda u iznosu od 48.661.776,38 € i sredstva iz sopstvenih prihoda do iznosa njihovog ostvarenja odnosno 5.000.000,00 €.

Budžetom za 2019. godinu nastavlja se trend uvećavanja izdvajanja za odbranu iz prethodnih godina. Nabavkom višenamjenskih helikoptera i sklapanjem ugovora za nabavku lako oklopnih vozila učinjen je značajan iskorak na polju opremanja i modernizacije, a novi projekti, definisani Dugoročnim planom razvoja i Planom investiranja u odbranu, garant su značajnih ulaganja za opremanje u narednom periodu.

Srednjoročne makroekonomske projekcije za period 2019-2022 i utvrđeni limiti potrošnje za odbranu potvrda su održivog finansiranja i spremnosti Vlade za dostizanje ciljnog izdvajanja od 2% BDP od 2024. godine. Dostizanje ovakvog nivoa izdvajanja i njegovo zadržavanje omogućiće nastavak reformi u sistemu odbrane, dalju modernizaciju i opremanje i dostizanje potrebnog nivoa interoperabilnosti.

5. VOJSKA CRNE GORE

5.1. Organizaciona struktura Vojske

Odlukom Vlade Crne Gore o organizacijsko-formacijskoj strukturi i veličini Vojske iz 2017. godine, propisano je 1950 formacijskih mjesta i to: 299 oficira, 778 podoficira, 605 vojnika po ugovoru i 268 civilnih lica.

Popuna Vojske u 2019. godini bila je 1714 lica i to: 243 oficira, 680 podoficira, 551 vojnik po ugovoru i 240 civilna lica, što iznosi 87,9%.

Vlada je donijela Odluku o novoj organizacijsko-formacijskoj strukturi i brojnoj veličini Vojske Crne Gore 2018. godine i njom se utvrđuje mirnodopska i ratna organizacijsko-formacijska struktura i veličina Vojske. Vojska u miru broji 2.368 formacijskih, odnosno radnih mjesta, a u uslovima ratnog stanja broji 5.159 formacijskih mjesta.

U skladu sa navedenom Odlukom Ministarstvo je u 2019. godini donijelo novu mirnodopsku i ratnu Formaciju Vojske Crne Gore. Prelazak na novu mirnodopsku Formaciju Vojske Crne Gore planiran je 01. marta 2020. godine.

5.1.3 Transformacija Vojske

Na osnovu Zakona o Vojsci, a u skladu sa Vladinom Odlukom o organizacijsko-formacijskoj strukturi i veličini Vojske Crne Gore iz 2018.godine, Ministarstvo je u 2019. godini donijelo Formaciju Vojske Crne Gore, a Generalštab je izradio Dinamički plan za transformaciju Vojske Crne Gore. Planirano je da se transformacija Vojske završi do početka marta 2020. godine.

5.2 Učešće Vojske Crne Gore u međunarodnim misijama i operacijama

Crna Gora pruža aktivan doprinos izgradnji i očuvanju mira na regionalnom i globalnom nivou, prvenstveno kroz učešće u misijama i operacijama vođenim od strane NATO, EU i UN. Pripadnici Vojske su bili angažovani u šest međunarodnih misija, operacija i aktivnosti. Angažovanjem ukupno 131 pripadnika Vojske u međunarodnim misijama i operacijama u 2019. godini, Vojska je prepoznata kao pouzdan partner.

Angažovanje Vojske u misiji "Resolute Support" ("Odlučna podrška")

U misiji "Resolute Support", tokom 2019. godine, angažovana su tri kontingenta Vojske, sa ukupno 87 pripadnika. Od septembra je u misiji angažovan XI kontingent, koji broji 27 pripadnika koji su raspoređeni u vojnoj bazi „Marmal” u Mazari Šarifu i u komandi misije u Kabulu. Tokom 2019. godine, u misiju su bila upućena tri kontingenta Vojske.

Do sada je ukupno 20 kontingenata Vojske bilo angažovano u misijama u „ISAF” i „Resolute Support” u Avganistanu sa 525 pripadnika, što predstavlja 29,76% od ukupnog brojnog stanja Vojske. Dvije delegacije Ministarstva i Vojske posjetile su pripadnike crnogorskog kontingenta u misiji "Resolute Support".

Operacija „EU NAVFOR - ATALANTA“

Pomorske snage EU NAVFOR u operaciji "ATALANTA" imaju zadatak da štite trgovačke brodove koji dopremaju hranu Somaliji, podržavaju misiju Afričke Unije "AMISOM", te preventivno djeluju na piratske aktivnosti u teritorijalnim vodama Somalije.

Do 2019. godine u misiji EU NAVFOR „Atalanta” učestvovalo je ukupno 59 pripadnika Vojske, dok je tokom 2019. godine, u ovoj operaciji učestvovalo ukupno 15 pripadnika Vojske, i to: jedan oficir u Komandi operacije "ATALANTA" u Nortvudu; jedan oficir na italijanskom ratnom brodu "Marceglia"; jedan podoficir na španskom ratnom brodu "Navarra" i 12 pripadnika Vojske u sastavu AVPD tima, na trgovačkom brodu „Juist”.

Misija „EUTM” u Republici Mali

Pripadnici Vojske učestvuju u misiji EU za obuku oružanih snaga Republike Mali u Africi (EUTM) od maja 2014. godine, sa po jednim oficirom. Oficir se angažuje na dužnost vođe instruktorskog logističkog tima, koji vrši obuku pripadnika Oružanih snaga Republike Mali, u trajanju od šest mjeseci. Smjene pripadnika Vojske na dužnosti u misiji izvršene su u februaru i avgustu, dok se prva smjena u 2020. godini

očekuje sredinom februara. U ovoj misiji do sada je učestvovalo 11 oficira, dok su u 2019. godini angažovana tri oficira.

Misija UN "MINURSO" u Zapadnoj Sahari

U misiji UN MINURSO u Zapadnoj Sahari naši pripadnici su angažovani u sastavu timova vojnih posmatrača UN, koji realizuju patrole radi sagledavanja situacije, kontrole poštovanja mirovnog sporazuma i izvještavanja nadležnih tijela UN, u rotaciji od 12 mjeseci. U ovoj misiji do sada je učestvovalo pet oficira Vojske, dok je tokom 2019. godine, bio angažovan jedan oficir, na dužnosti posmatrača Ujedinjenih nacija, koji je završio angažman u misiji u decembru.

Angažovanje Vojske u operaciji „KFOR”

U toku 2019. godine, u ovoj operaciji učestvovala su dva oficira, na dužnosti zamjenika načelnika odsjeka za inženjerske planove i operacije u Komandi operacije u Bazi "Film City" u Prištini. Smjena oficira Vojske na ovoj dužnosti je izvršena u oktobru, dok je rotacija na mjestu koje pokriva civilno lice planirana u martu/aprilu naredne godine. Jedna rotacija traje 12 mjeseci.

Angažovanje Vojske u NATO aktivnosti „Ojačano prisustvo na Istoku“ (eFP) u Letoniji

U toku 2019. godine, u NATO aktivnosti „eFP“ angažovana su ukupno tri kontingenta sa ukupno 24 pripadnika Vojske. Prvi kontingent od decembra 2018. do juna 2019. godine (pješađijsko izviđačko odjeljenje - šest vojnika, dva podoficira i jedan oficir), drugi kontingent, od juna 2019. do decembra 2019. godine (inženjersko odjeljenje - četiri vojnika, pet podoficira i jedan oficir) i treći kontingent, koji je započeo angažovanje u decembru 2019. godine (tim artiljerijskih izviđača - tri vojnika, jedan podoficir i jedan oficir). Oni su angažovani na dužnosti u sklopu kontingenta Republike Slovenije, u "eFP" Borbenoj grupi Letonija, kojom komanduje Kanada. Ministarstvo je potpisalo Tehnički aranžman o logističkoj podršci učešća na NATO aktivnosti „Ojačano prisustvo na Istoku“ (eFP) u Letoniji sa Ministarstvom odbrane Republike Slovenije, u cilju regulisanja logističke podrške prilikom zajedničkog učešća na aktivnosti. Temelj "eFP" čine četiri rotacione borbene grupe, jačine bataljona, koje djeluju u saradnji i koordinaciji sa nacionalnim odbrambenim snagama zemalja na čijoj se teritoriji angažuju. Bobene grupe su stalno stacionirane na teritoriji zemlje domaćina. Nacije - nosioci su: Kanada, Savezna Republika Njemačka, Velika Britanija i Sjedinjene Američke Države. Bobene grupe su stacionirane u: Republici Letoniji, Republici Litvaniji, Republici Estoniji i Republici Poljskoj.

Tokom 2019. godine nije bilo ugrožavanja bezbjednosti pripadnika Vojske koji su angažovani u međunarodnim misijama i operacijama.

5.3 Angažovanje Vojske u podršci drugim institucijama

Vojska je u 2019. godini nastavila da svojim kapacitetima i sposobnostima pruža podršku drugim institucijama i stanovništvu. Najzahtjevniji zadatak Vojske je bilo angažovanje pripadnika tokom zaštite državne granice od nezakonitih migracija. Savjet za odbranu i bezbjednost je, u skladu sa Ustavom Crne Gore i Zakonom o odbrani, donio odluku da se Vojska angažuje na zadacima zaštite državne granice od nezakonitih migracija. Angažovanje je realizovano u mješovitim patrolama sa pripadnicima Uprave policije, radi intenzivnije kontrole ilegalnih prelazaka državne granice u zoni Graničnog prelaza „Božaj“.

Međusobne obaveze i način izvršenja zadatka regulisani su „Tehničkim sporazumom o realizaciji aktivnosti zaštite državne granice od nezakonitih migracija“, sklopljenim sa Ministarstvom unutrašnjih poslova. Odluka o angažovanju važila je do kraja 2019. godine. Na realizaciji ovog zadatka angažovana su ukupno 272 pripadnika Vojske, u 900 mješovitih patrola. Tokom angažmana zabilježena su 742 pokušaja ilegalnog prelaska granice, od strane ukupno 2992 lica.

Pripadnici Mornarice su na zahtjev Uprave pomorske sigurnosti u 2019. godini ukupno angažovani četiri puta: dva puta tokom akcije sprječavanja širenja naftne i uljne mrlje u akvatoriji tivatskog zaliva, jednom u akvatoriji Lepetana i jednom u sprječavanju zagađenja mora usljed požara na jahti u Porto Montenegro u Tivtu.

Pripadnici Vojske bili su angažovani u tri akcije traganja i spašavanja na kopnu i moru, kao i na pružanju pomoći u otklanjanju posljedica sniježnih padavina. Dežurna ekipa Vazduhoplovstva bila je angažovana je na zahtjev AD „Aerodromi Crne Gore“, za čišćenje snijega na poletnoj - sletnoj stazi.

Pripadnici Vojske su učestvovali na 10 aktivnosti u zemlji i devet aktivnosti u inostranstvu, iz oblasti podrške civilnim institucijama u kriznim situacijama i civilno-vojne saradnje.

Pripadnici Vojske bili su u pripravnosti da pruže pomoć civilnim institucijama i stanovništvu u zaštiti od požara, angažovanjem ljudstva, opreme i tehnike. Redovno je vršeno uvježbavanje i kontrola snaga za ovaj zadatak ali nije bilo angažovanja po ovom osnovu.

Aktivnosti Vojske iz oblasti civilno-vojne saradnje

Vojska je u 2019. godini realizovala brojne aktivnosti iz oblasti civilno - vojne saradnje.

Na osnovu ugovora o poslovno - tehničkoj saradnji, Vojska je izvodila inženjerske radove na proboju, nasipanju, proširenju i rekonstrukciji puteva na teritoriji opština: Podgorica (37 km), Cetinje (9,5 km), Danilovgrad (4 km), Žabljak (14 km), Mojkovac (29 km), Kolašin (35 km) i Bijelo Polje (23 km). Izvođeni su i inženjerski radovi na sanaciji posljedica vremenskih nepogoda u opštinama: Podgorica, Nikšić, Danilovgrad, Mojkovac i Kolašin.

Pored gore navedenog, pripadnici Vojske su pružali pomoć u realizaciji aktivnosti: Državnog protokola, stranih ambasada, opštinskih aktivnosti, predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola i fakulteta, Uprave policije, Uprave pomorske sigurnosti, Službe zaštite i spašavanja, Zavoda za transfuziju krvi, Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju, Crnogorskog narodnog pozorišta, KIC „Budo Tomović“, Agencije MINA, dnevnog lista „Pobjeda“, Saveza radio amatera Crne Gore, Saveza izviđača Crne Gore, Dječijeg doma „Mladost“ iz Bijele, Crnogorskog olimpijskog komiteta, Streljačkog saveza Crne Gore, Lovačkog saveza Crne Gore, Kluba vojnih planinara „Kapetan“, Udruženja vojnih penzionera Crne Gore i drugih sportskih saveza, društava i klubova.

5.4. Obuka i vježbe

U Vojsci je obuka planirana, organizovana i realizovana na osnovu Doktrine obuke Vojske, Uputstva za upravljanje obukom, Instrukcije za obuku Vojske za 2019. godinu, Smjernica za obuku jedinica Vojske za 2019. godinu, planova bilateralne vojne saradnje i naređenja Generalštaba Vojske.

Težišni zadaci bili su razvijanje i održavanje sposobnosti za realizaciju misija Vojske definisanih Strategijom odbrane: odbrana Crne Gore; učešće u međunarodnim misijama i operacijama i podrška civilnim institucijama u kriznim situacijama.

Vojska je realizovala i druge aktivnosti koje su se odnosile na: opšte-vojno osposobljavanje i stručno-specijalističko usavršavanje i izučavanje stranih jezika, prvenstveno engleskog, u zemlji i inostranstvu. S tim u vezi, u Centru za obuku realizovano je: dobrovoljno služenje vojnog roka (60 vojnika), dva ciklusa Osnovne obuke vojnika (104 vojnika) i dva ciklusa Osnovnog podoficirskog kursa (93 vojnika).

Učešćem pripadnika Vojske na sportskim takmičenjima i manifestacijama u zemlji i inostranstvu dat je doprinos unapređenju sportske saradnje. Ekipe Vojske je osvojila drugo mjesto na Futsal kupu održanom u Republici Sjevernoj Makedoniji u avgustu. Pripadnici Vojske su učestvovali i na više međunarodnih takmičenja u atletici i streljaštvu, gdje su ostvarili zapažene rezultate.

Nedostatak poligona za obuku predstavljao je glavni problem u realizaciji svih vidova obuke. Problem su predstavljali i opterećenost Strelišta „Danilovgrad“ u Kasarni „Milovan Šaranović“, kao i zastarjelost uređaja i sistema za obuku.

Vlada je u 2019. godini donijela Odluku o formiranju poligona za potrebe Vojske na lokaciji Sinjajevina, čime će se doprinijeti da Vojska znatno poboljša uslove i kvalitet nivoa obučenosti. Poligon će omogućiti češću realizaciju zajedničke obuke i vježbi sa ostalim članicama NATO i partnerskim zemljama, kao i smanjenje troškova po osnovu upućivanja naših pripadnika na vježbovne aktivnosti u inostranstvu.

5.4.1 Učešće Vojske na vojnim vježbama u zemlji i inostranstvu

Vojne vježbe u zemlji

Vojska je u Crnoj Gori planirala i realizovala niz vježbi na svim nivoima komandovanja. Kroz planiranje i realizaciju vježbi razvijana je saradnja kopnenih, vazduhoplovnih, mornaričkih snaga i snaga za podršku.

Najznačajnija vježba u Crnoj Gori bila je vježba „Zajednički izazov 2019“ (Common Challenge 19), koja je izvedena u septembru, u opštini Kolašin. Pored 170 pripadnika Vojske na vježbi je učestvovalo i 85 pripadnika oružanih snaga Republike Austrije, Republike Italije, Republike Slovenije, Republike Sjeverne Makedonije i predstavnika NATO Centra izvrsnosti (COE) za planinsko ratovanje iz Republike Slovenije, kao i četiri posmatrača iz Nacionalne garde američke Savezne države Mejn. Cilj vježbe je bio unapređenje sposobnosti pripadnika i sastava planinskih jedinica, za buduće angažovanje u međunarodnim misijama odgovora na krizu i podrške miru pod mandatom Ujedinjenih Nacija. U okviru svečanog zatvaranja vježbe, otvoren je Regionalni centar za planinsko ratovanje u Kolašinu.

Vojne vježbe u inostranstvu

Pripadnici Vojske su tokom 2019. godine učestvovali na 16 međunarodnih vježbi u organizaciji NATO i partnerskih zemalja.

Učešće na vježbama značajno je doprinijelo unapređenju interoperabilnosti i sposobnosti štabnih elemenata i jedinica Vojske za rad u sastavu međunarodnih snaga.

Tokom vježbi, pored borbenih sposobnosti, uvježbavane su i provjeravane sposobnosti podrške civilnim institucijama u kriznim situacijama.

Najznačajnije međunarodne vježbe bile su: "Brzi odgovor 2019" (Immediate Response 2019) i "Odlučan napad 2019" (Decisive Strike 19). Fokus vježbi bio je na pripremi multinacionalnog, regionalnog i zajedničkog odgovora na krizne situacije u regionu kao i upotrebe kopnenih elemenata od angažovanja timova za specijalne operacije do izvršenja artiljerijskih gađanja različitih kalibara. Na ovim vježbama je učestvovalo 97 pripadnika Vojske.

6. INSPEKCIJSKI NADZOR

Planom inspekcijskog nadzora za 2019. godinu planirano je ukupno 29 inspekcijskih nadzora i tri unutrašnje kontrole, od čega je realizovano 28 inspekcijskih nadzora i jedna unutrašnja kontrola. Inspekcijski nadzor u oblasti borbene spremnosti, aktivnosti komandi jedinica Vojske u izgradnji borbene spremnosti, priprema i ocjenjivanja deklariranih snaga nije realizovan. Dvije unutrašnje kontrole nad obavljanjem vojno-obavještajnih, kontraobavještajnih i bezbjednosnih poslova nijesu realizovane.

Neposrednim uvidom sagledano je stvarno stanje u pogledu primjene propisa u oblasti odbrane i naložene su mjere u cilju otklanjanja utvrđenih nedostataka i unapređivanja stanja u kontrolisanim oblastima. Ukupno je naloženo 59 mjera i to: 10 mjera Generalštabu, 24 mjere jedinicama Vojske, devet mjera organima lokalne samouprave i privrednim društvima i 16 mjera organizacionim jedinicama Ministarstva.

Odjeljenje za inspekcijski nadzor je realizovalo tri aktivnosti s ciljem razmjene iskustava u oblasti inspekcijskog nadzora i unutrašnje kontrole, sa delegacijama Inspektorata za odbranu: Republike Slovenije, Republike Hrvatske i Kraljevine Norveške.

Kvalitetnom realizacijom inspekcijskih nadzora i unutrašnjih kontrola dat je dodatni doprinos transparentnom, pravilnom, ekonomičnom, efikasnom i efektivnom upravljanju i ostvarivanju postavljenih ciljeva.

7. VOJNO - OBAVJEŠTAJNI, KONTRA OBAVJEŠTAJNI I BEZBJEDNOSNI POSLOVI

Postizanje nacionalnih bezbjednosnih ciljeva zahtijeva stalan razvoj i održavanje sposobnosti obavještajno bezbjednosnog sektora. Obavještajno bezbjednosni direktorat, koji je sistematizovan u toku godine, intenzivno je radio na razvijanju i implementaciji vojno - obavještajnih sposobnosti, u skladu sa nacionalnim interesima i strateškim prioritetima, uz kontinuirano praćenje i analizu različitih bezbjednosnih fenomena.

Aktivnosti su realizovane na osnovu smjernica za planiranje, razvoj i realizaciju vojno - obavještajnih, kontraobavještajnih i bezbjednosnih poslova na svim nivoima, uz obezbjeđenje planskog, sistematskog i koordinisanog djelovanja svih pripadnika.

Obavještajni poslovi od značaja za odbranu su prvenstveno bili usmjereni na praćenje regionalnih i globalnih procesa koji su uglavnom bili vojnog, vojno-političkog i vojno - ekonomskog karaktera, koji bi mogli imati negativnog uticaja na Ministarstvo i Vojsku ili saveze i organizacije čiji je Crna Gora član.

Kako je proces evropskih i evroatlantskih integracija Crne Gore uslovio pojačano interesovanje određenih stranih subjekata za različite sfere crnogorskog društva,

uključujući i oblast odbrane, kontraobavještajni poslovi su u najvećoj mjeri bili vezani za kontraobavještajnu zaštitu pripadnika i infrastrukture Ministarstva i Vojske, u zemlji i inostranstvu.

Osnovni zadaci su se odnosili na bezbjednost i zaštitu zaposlenih u Ministarstvu i Vojsci, pripadnika Vojske angažovanih u međunarodnim misijama i operacijama, zaštitu objekata, materijalnih sredstava i vojne opreme, prostorija u kojima se čuvaju dokumenti označeni različitim stepenima tajnosti, kao i bezbjednost informacija. U 2019. godini ukupno je izvršeno 2.112 bezbjednosnih provjera po raznim osnovama.

Nastavilo se sa analitičkom obradom i procjenom prikupljenih podataka, u cilju kontinuiranog i sistematičnog tretiranja različitih bezbjednosnih pojava, kao i davanja adekvatnih i pravovremenih procjena. Obrađeno je i analitički tretirano više od 800 različitih predmeta.

Uspostavljena je saradnja sa vojno - obavještajnim i bezbjednosnim strukturama partnerskih NATO država i država u regionu. Održano je 25 sastanaka na bilateralnom i multilateralnom nivou. Takođe, nastavljena je i intenzivna saradnja sa organima i institucijama na nacionalnom nivou.

Predlogom zakona o vojno - obavještajnim i bezbjednosnim poslovima, koji je urađen u skladu sa smjernicama iz strateških dokumenata iz oblasti nacionalne bezbjednosti i odbrane, a koji je Vlada utvrdila u decembru 2019. godine, na potpun i jedinstven način se pravno uređuje oblast vojno - obavještajnih i bezbjednosnih poslova. Donošenjem ovog zakona stvoriće se uslovi za izradu podzakonskih akata, kojima će se dodatno unaprijediti predmetna oblast.

Pripadnici Direktorata su učestvovali na 18 različitih edukativnih programa. Takođe, u kontinuitetu se sprovodila nadogradnja IT segmenta, kako bi se postigli zadovoljavajući rezultati u pogledu zaštite, upravljanja, razmjene i čuvanja podataka i informacija.

8. UNUTRAŠNJA REVIZIJA

Odjeljenje za unutrašnju reviziju obavlja poslove unutrašnje revizije u Ministarstvu i jedinicama Vojske, kao i u Direkciji za zaštitu tajnih podataka.

Godišnjim planom unutrašnje revizije za 2019. godinu predviđeno je sprovođenje pet revizijskih postupaka, od kojih su realizovana tri, jedan je u toku (započet krajem 2019. godine), dok jedan nije realizovan (revizija postupka nabavke materijala za zdravstvenu zaštitu), zbog nedostatka kadra. Tokom sprovođenja revizijskih postupaka nije bilo utvrđenih značajnijih nepravilnosti i odstupanja.

Tokom 2019. godine ostvarena je bilateralna saradnja u oblasti unutrašnje revizije u sektoru odbrane sa jedinicom unutrašnje revizije Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine. Tom prilikom su razmijenjena iskustva na temu planiranja i izrade planova u reviziji.

9. JAVNOST RADA

Ministarstvo i Vojska sve informacije o radu i aktivnostima u kontinuitetu objavljuju na internet portalima i društvenim mrežama. Saradnja sa crnogorskim medijima je svakodnevna, a sve je intenzivnija i saradnja sa brojnim inostranim medijima.

Tokom 2019. godine, ministar je imao ukupno 20 gostovanja i intervjua u domaćim i inostranim medijima, među kojima su i Associated press, Deutsche Welle i 1TV.

Pored navedenog, ministar je dao i veliki broj izjava tokom zvaničnih posjeta drugim zemljama, kao i tokom učešća na konferencijama, ministarskim sastancima ili prilikom posjeta ministara i zvaničnika drugih zemalja Crnoj Gori.

Ministar je učestvovao na više međunarodnih događaja i manifestacija, među kojima su najznačajniji Bezbjednosni forum u Varšavi, NATO samiti u Briselu i Londonu i sastanak ministara odbrane Američko-jadranske povelje u Tirani.

Posebno mjesto u medijima imalo je obilježavanje Dana Vojske Crne Gore, koje se održalo u oktobru u Nikšiću.

Ostvarena je saradnja i sa "Dnevnim novinama", koje su tokom ove godine objavile 17 članaka vezane za rad Ministarstva i Vojske, a među njima se izdvaja i intervju sa ministrom odbrane.

Tokom 2019. godine organizovane su različite aktivnosti, kako bi se povećalo interesovanje mladih za vojni poziv i time obezbijedio priliv najkvalitetnijih kadrova. Održana je dvomjesečna kampanja promovisanja dobrovoljnog služenja vojnog roka, u okviru koje je zabilježeno 36 gostovanja, izjava i intervju. Manifestacija "Budi dio nas", se organizuje treću godinu zaredom, u cilju promocije vojnog poziva. U okviru iste, organizovane su posjete brojnim gradovima, gdje je bilo riječi o zapošljavanju u Vojsci, dobrovoljnom služenju vojnog roka, obrazovanju na inostranim vojnim akademijama, stipendiranju za fakultete u Crnoj Gori, kao i Ljetnjem vojnom kampu za mlade, koji je izazvao posebnu pažnju medija. Poseban akcenat dat je i promociji rodne ravnopravnosti.

Iz oblasti produkcije, a u saradnji sa kućom "Media Solution", snimljena su dva spota za dobrovoljno služenje vojnog roka, koja su emitovana na programima lokalnih i nacionalnih televizija i na društvenim mrežama. Urađen je kratak film o interresornoj vježbi "Zima 2019", koja je održana na Bjelasici krajem februara, a na kojoj je učestvovalo oko 100 pripadnika Vojske. Ista producentska kuća je snimila kratki film o vježbi "Adrion Livex 19", čiji je domaćin bila Crna Gora tokom juna. Uoči Dana vojske u oktobru, u saradnji sa NVO "Cezam" pripremili smo promo video "Služi vojsku dobrovoljno".

Ministarstvo je bilo veoma aktivno i na društvenim mrežama, kroz svakodnevne objave na Facebook, Instagram i Twitter stranicama. Zabilježen je stalan porast broja pratilaca.

Sa ciljem unapređenja informisanja javnosti o svim aspektima članstva Crne Gore u Sjevernoatlantskoj alijansi, u julu je započela kampanja "#WeAreNATO", a Ministarstvo je dalo značajnu podršku njenom sprovođenju u Crnoj Gori. Kampanju je koncipirao Komunikacioni tim Savjeta za članstvo u NATO u partnerstvu sa NATO i ekspertima Vlade Ujedinjenog Kraljevstva. U 2019. godini realizovane su dvije faze kampanje, tokom kojih su se predstavili pripadnici različitih vidova Vojske, ali i pripadnici Vojske u NATO misijama.

Predstavnici Biroa za odnose sa javnošću, tokom godine, su učestvovali na 12 obuka (dvije u inostranstvu i 10 u zemlji) i na dvije regionalne PR konferencije, u Beogradu i u Sarajevu.

10. OCJENA RADA I STANJA U UPRAVNIM OBLASTIMA IZ NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

Ministarstvo odbrane je u potpunosti realizovalo svoje aktivnosti iz Programa rada Vlade Crne Gore za 2019. godinu. Od 768 aktivnosti iz Programa rada Ministarstva odbrane realizovane su 684 ili 89%.

Vlada je u martu 2019. godine utvrdila Predlog Strategije odbrane Crne Gore, koju je Skupština donijela u junu 2019. godine. Akcioni plan za implementaciju Strategije odbrane Crne Gore, za period do 2022. godine, Vlada je donijela u julu 2019. godine.

Svi zadaci iz okvira normativne djelatnosti su u potpunosti izvršeni. Vlada je utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odbrani i Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Vojski Crne Gore, koje je Skupština donijela kao i Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tajnosti podataka i Predlog zakona o vojno-obavještajnim i bezbjednosnim poslovima, koji su u skupštinskoj proceduri. Ministarstvo je takođe pripremilo Odluku o upućivanju pripadnika Vojske Crne Gore u NATO misiju u Republici Irak (NATO Mission Iraq), koju je donijela Skupština.

Ministarstvo je u 2019. godini donijelo novu Formaciju Vojske Crne Gore, Pravilnik o poslovima metrologije u Vojski Crne Gore, Pravilnik o specijalnostima vojnih i civilnih lica u službi u Vojski Crne Gore, Pravilnik o dobrovoljnom služenju vojnog roka i Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva odbrane, koji je Vlada utvrdila u martu 2019. godine.

Vlada je u 2019. godini usvojila Koncept podrške zemlje domaćina savezničkim snagama i sa Sjevernoatlantskim savezom potpisala Tehnički sporazum o podršci zemlje domaćina, u vezi sa ubrzanim prelaskom Snaga visoke spremnosti (VJTF), čime su regulisane nadležnosti i obaveze državnih organa u zadacima koji se odnose na oblast podrške zemlje domaćina savezničkim snagama (HNS).

Politika odbrane Crne Gore u 2019. godini bila je usmjerena na stvaranje uslova za zaštitu i ostvarivanje vitalnih, stratejskih i ostalih bezbjednosnih interesa Crne Gore, kroz razvijanje odbrambenih kapaciteta i sposobnosti, integraciju u kolektivni sistem bezbjednosti i ostvarivanje međunarodne odbrambene saradnje. Bilateralna odbrambena saradnja razvijena je sa 28 država, a značajan je bio i njen doprinos u radu regionalnih multilateralnih inicijativa: Proces saradnje ministara odbrane zemalja Jugoistočne Evrope (SEDM), Američko-jadranska povelja (A-5), Centar za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC), Balkanska medicinska namjenska jedinica (BMTF), Minhenska bezbjednosna konferencija, Inicijativa za odbrambenu saradnju (DECI) i Forum o globalnoj bezbjednosti (GLOBSEC).

Saradnja sa NATO odvijala se kroz učešće u radu Sjevernoatlantskog savjeta i raznih komiteta, procesu planiranja odbrane, implementaciji NATO Ciljeva sposobnosti i učešću jedinica i pripadnika Vojske u NATO misiji „Resolute Support“, misiji „KFOR“ u Republici Kosovo i NATO aktivnosti „Ojačano prisustvo na Istoku“ (eFP) u Republici Letoniji. Puna integracija Crne Gore u NATO predstavlja priznanje za dostignuti nivo reforme sistema odbrane.

Crna Gora je napravila veliki iskorak kada je u pitanju harmonizacija nacionalnog procesa odbrambenog planiranja sa procesom odbrambenog planiranja u NATO. Implementacijom smjernica iz strateških dokumenata donešenih u 2018. i 2019.

godini omogućen je dalji razvoj ukupnih odbrambenih sposobnosti i stvoreni su preduslovi za dostizanje NATO ciljeva sposobnosti i implementaciju NATO standarda.

Planski i kontinuirano je rađeno na školovanju kadra, jačanju i promovisanju rodne ravnopravnosti i sprovođenju rodne politike. Realizovano je nekoliko značajnih projekata koji su imali za cilj promociju vojnog poziva i dobrovoljnog služenja vojnog roka. Jedna od najvažnijih aktivnosti bio je „Ljetnji vojni kamp za mlade 2019“, na kojem je učestvovalo 48 učesnika, kako iz Crne Gore, tako i iz zemalja regiona.

Ministarstvo je u 2019. godini ostvarilo kvalitetnu saradnju sa nevladinim sektorom. Sredstva po javnom konkursu "Uloga i značaj Vojske Crne Gore - Vojska Crne Gore - tvoj izbor", koji je objavilo Ministarstvo dodijeljena su sljedećim organizacijama: NVO "Centar kreativnih vještina"; NVO "Sociološki centar Crne Gore"; NVO "Unija srednjoškolaca Crne Gore"; NVO "Centar za multimedijalnu produkciju" i NVO "Centar za razvoj volonterizma kod mladih".

Takođe, Ministarstvo je u i 2019. godini dosledno sprovodilo politiku rodne ravnopravnosti, kako kroz aktivnosti na nacionalnom nivou tako i kroz učešće u regionalnim projektima. U odnosu na 2018. godinu broj žena u Vojsci je povećan za devet, ili 0,87%.

Budžetom za 2019. godinu nastavljen je trend uvećavanja izdvajanja za odbranu iz prethodnih godina. Srednjoročne makroekonomske projekcije za period 2019-2021 i utvrđeni limiti potrošnje za odbranu potvrda su održivog finansiranja i spremnosti Vlade za dostizanje ciljanog izdvajanja od 2% BDP od 2024. godine. Dostizanje ovakvog nivoa izdvajanja i njegovo zadržavanje omogućiće nastavak reformi u sistemu odbrane, dalju modernizaciju i opremanje i dostizanje potrebnog nivoa interoperabilnosti.

Nastavljeno je sa opremanjem i modernizacijom jedinica Vojske, a najznačajnije aktivnosti odnosile su se na potpisivanje ugovora o nabavci i nadgradnji 67 lako oklopnih vozila pješadije za potrebe deklariranih jedinica i pokretanje pregovora o nabavci četiri laka helikoptera BELL 505. U cilju opremanja Vojske novim vojnim motornim vozilima i građevinskim i inženjerskim mašinama izvršena je nabavka: 22 terenska vozila za prevoz ljudstva i lakšeg tereta, jedne autocistjerne za vodu, jedne autocistjerne za gorivo, dva putnička vozila, jednog sanitetskog vozila i jednog kombi vozila, ukupne vrijednosti 1.220.581,89 €. Nabavljeni su čamci za brze vode, alpinistička, logorska i druga planinska oprema u vrijednosti od 268.644,68 €. Preko NATO Agencije za nabavke i podršku (NSPA) pokrenuta je procedura za ustupanje 3D radara velikog dometa za nadzor vazdušnog prostora. Instalacija radara se očekuje tokom 2021. godine.

Na osnovu ugovora o nabavci uniforme za potrebe Ministarstva i Vojske potpisanog sa Vladom Republike Turske, izvršena je nabavka nedostajućih djelova vježbovno-terenske uniforme (VTU-18) ukupne vrijednosti 647.211,20 €. Takođe, u 2019. godini je nabavljena i oprema za boravak u ekstremno hladnim uslovima ukupne vrijednosti 184.405,82 €.

Značajan doprinos opremanju i modernizaciji Ministarstva i Vojske, a time i unapređenju ukupnih odbrambenih sposobnosti i kapaciteta, dale su i SAD i Republika Turska, kroz donaciju finansijskih sredstava i opreme. Crna Gora i SAD su u 2019. godini potpisale ugovor o donaciji 2.155.914.00 \$ za unapređenje sajber sposobnosti i kapaciteta Ministarstva. Sredstva iz donacije će se realizovati 2020. i

2021. godine, kroz Program inostranih vojnih prodaja (FMS) SAD. U okviru Programa 333 pokrenut je proces donacije tri brza patrolna čamca sa pratećom opremom za potrebe Mornarice Vojske, čija ukupna vrijednost prelazi 14 mil. dolara. Ova donacija će se realizovati u toku 2020. i 2021. godine. Ambasada SAD je u saradnji sa Komandom snaga SAD u Evropi (USEUCOM) donirala dva EOD borbeno diverzantska čamca oznake „P 5.8“, čija vrijednost sa dodatnom opremom iznosi 73.565,40 \$. Isporuka čamaca realizovana je u prvom kvartalu 2019. godine. Na osnovu Sporazuma o vojnoj finansijskoj saradnji između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske, potpisanog u oktobru, Republika Turska će u narednom petogodišnjem periodu donirati sredstva iz proizvodnog programa turskih kompanija za potrebe Vojske, u ukupnoj vrijednosti od oko 15,5 mil. €.

Ministarstvo je sprovedo dva postupka prodaje viškova naoružanja i vojne opreme Kopnene Vojske, Mornarice i Vazduhoplovstva. Kroz ova dva postupka, od ponuđene 92 stavke viškova vojne opreme i naoružanja, ukupne vrijednosti 10,835, 413.9 € prodato je 38 stavki, ukupne vrijednosti 1,727,419 €.

Obezbijeđen je potreban nivo sposobnosti Vojske za uspješno izvođenje dodijeljenih misija i zadataka. Realizovane su brojne aktivnosti, među kojima su najznačajnije: pripreme za prelazak na novu organizacijsko - formacijsku strukturu; priprema i učešće u međunarodnim misijama i operacijama; učešće u međunarodnim vježbama; obuka i usavršavanje; opremanje i modernizacija i unapređenje životnog standarda svojih pripadnika.

Realizacijom investicionih radova na vojnim objektima poboljšani su uslovi za život i rad zaposlenih u Ministarstvu i jedinicama Vojske. Lokacija Kasarna „Marko Miljanov Popović“ u Podgorici opredijeljena je za potrebe Ministarstva i Vojske i završen je postupak pribavljanja zemljišta za izgradnju Kasarne „Miljan Vukov Vešović“ u Andrijevići. Dio prostora na planini Sinjajevina, u opštinama Mojkovac, Kolašin i Šavnik, opredijeljen je kao vježbovni strelišni poligon za potrebe Vojske.

Bez obzira na značajan napredak u razvoju sposobnosti, viškovi plovni sredstava u Mornarici i stanje infrastrukture u kasarnama predstavljaju izazove koji negativno utiču na spremnost Vojske. Jedan od izazova u narednom periodu predstavljaju formiranje i popuna rezervnog sastava.

Takođe, dostizanje vojnih sposobnosti za izvođenje zajedničkih operacija sa saveznicima zahtijeva dalje prilagođavanje administrativnih, operativnih i materijalnih kapaciteta Vojske. Kontinuirano se radi na detaljnim aktivnostima koje će doprinijeti eliminisanju pomenutih izazova.

Kvalitetnom realizacijom inspekcijskih nadzora i unutrašnjih kontrola dat je dodatni doprinos transparentnom, pravilnom, ekonomičnom, efikasnom i efektivnom upravljanju i ostvarivanju postavljenih ciljeva.

Obavještajno bezbjednosni direktorat je intenzivno radio na razvijanju i implementaciji vojno obavještajnih sposobnosti u skladu sa nacionalnim interesima i strateškim prioritetima. U okviru svojih nadležnosti, a u cilju unapređenja obavještajno bezbjednosnog sektora i jačanja međuinstitucionalne saradnje, ostvarena je intenzivna saradnja sa organima i institucijama na nacionalnom nivou.

Kadrovskom popunom i planskim osposobljavanjem zaposlenih stvoreni su uslovi za uspješno vršenje unutrašnje revizije, što je značajno doprinijelo jačanju sistema finansijskog upravljanja i kontrola u oblastima rada Ministarstva. Odjeljenje za unutrašnju reviziju Ministarstva, od planiranih pet, sprovedo je tri revizijska postupka.

Biro za odnose sa javnošću kontinuirano je obavještavao crnogorsku javnost o radu i aktivnostima Ministarstva i Vojske, kroz saradnju sa medijima, preko sajta Ministarstva i stranica na društvenim mrežama. Sa aspekta medijskog predstavljanja 2019. godinu obilježili su proslava Dana Vojske, koja je održana u Nikšiću, učešće ministra odbrane, mr Predraga Boškovića i načelnika Generalštaba, bg Dragutina Dakića, na više međunarodnih aktivnosti, aktivnosti jedinica i pripadnika Vojske u zemlji i inostranstvu, prezentacija insignija i uniformi, nabavka novog naoružanja i opreme i manifestacije promocije vojnog poziva.

ZAKLJUČAK

Ministarstvo i Vojska su realizovali postavljene ciljeve i zadatke u 2019. godini dosledno i kvalitetno. Težišne aktivnosti odnosile su se na nastavak izgradnje odbrambenih kapaciteta i sposobnosti Vojske i dostizanje spremnosti za izvršavanje dodijeljenih misija i zadataka; nastavak usklađivanja procesa nacionalnog planiranja odbrane sa procesom planiranja odbrane u NATO, uz doslednu implementaciju obaveza preuzetih u okviru Alijanse; pripremu za učešće i učešće pripadnika i jedinica Vojske u međunarodnim misijama i operacijama; izgradnju i jačanje obavještajno-bezbjednosnih kapaciteta; izgradnju i jačanje kapaciteta za sajber odbranu; unapređenje bilateralne i multilateralne odbrambene saradnje; rješavanje viškova naoružanja i vojne opreme; unapređenje saradnje sa medijima i nevladinim organizacijama.

Aktivnosti multilateralne i bilateralne međunarodne odbrambene saradnje predstavljale su snažan instrument podrške unapređenju ukupnih odbrambenih sposobnosti. Bilateralna odbrambena saradnja je ostvarena sa 28 država, a značajan je bio i njen doprinos u radu regionalnih multilateralnih inicijativa. Crna Gora je učestvovala u radu više regionalnih bezbjednosnih i odbrambenih inicijativa: u Procesu saradnje ministara odbrane zemalja Jugoistočne Evrope (SEDM), Američko-jadranskoj povelji (A-5), Centru za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC), Balkanskoj medicinskoj namjenskoj jedinici (BMTF), Minhenskoj bezbjednosnoj konferenciji i Forumu o globalnoj bezbjednosti (GLOBSEC).

Jačanje odnosa sa ključnim strateškim partnerima, kao i unapređenje regionalne saradnje i razvoj dobrosusjedskih odnosa omogućili su pronalaženje zajedničkih rješenja i odgovora na sve češće bezbjednosne izazove, rizike i prijetnje.

Priprema za učešće i učešće jedinica Vojske u međunarodnim misijama i operacijama predstavljali su najznačajnije aktivnosti Ministarstva i Vojske. Jedinice i pripadnici Vojske su uspješno izvršili zadatke u međunarodnim operacijama, misijama i aktivnostima i nije bilo ugrožavanja njihove bezbjednosti.

Najodgovorniji zadatak Vojske u oblasti podrške civilnim institucijama je predstavljalo zajedničko angažovanje sa pripadnicima Uprave policije na zaštiti državne granice od nezakonitih ulazaka migranata. Realizacija zadatka je ocijenjena najvišim ocjenama sa svih relevantnih državnih adresa.

Pripadnici Vojske bili su u pripravnosti da pruže pomoć civilnim institucijama i stanovništvu u zaštiti od požara, angažovanjem ljudstva, tehnike, opreme i helikoptera, pri čemu u 2019. godini nije bilo angažovanja po ovom osnovu.

Težište obučavanja u Vojsci bilo je na: osposobljavanju za učešće u međunarodnim misijama i operacijama; osposobljavanju deklariranih jedinica za ocjenjivanje po NATO programu CREVAL; osposobljavanju za pružanje podrške civilnim institucijama u kriznim situacijama; osposobljavanju jedinica za pružanje podrške policiji i drugim državnim organima u slučajevima ugrožavanja nacionalne bezbjednosti terorizmom; učenju stranih jezika i osposobljavanju i prikazivanju dostignutih sposobnosti na međunarodnim vježbama i kursovima.

Učešćem na međunarodnim vojnim vježbama unaprijeđene su sposobnosti komandnog i štabnog osoblja Vojske za rad u međunarodnim komandama, kao i za primjenu NATO standarda i procedura i podršku civilnim institucijama u kriznim situacijama. Osim toga, učešće u međunarodnim vježbama doprinijelo je razvijanju

povjerenja i unapređenju saradnje između oružanih snaga zemalja članica NATO i zemalja regiona.

U Crnoj Gori je takođe planirano i izvedeno niz vježbi na svim nivoima komandovanja. Kroz planiranje i realizaciju vježbi razvijana je saradnja kopnenih, vazduhoplovnih, mornaričkih snaga i snaga za podršku. Na taj način izvršena je provjera efikasnosti usvojenih standarda odbrane, unaprijeđene su sposobnosti pripadnika i jedinica Vojske i izvršena je provjera borbenih sredstava i sistema.

Formiranjem vojnog poligona na Sinjajevini koje je u toku i otvaranjem Regionalnog centra za planinsko ratovanje u Kolašinu značajno će se poboljšati uslovi za realizaciju obuke jedinica Vojske, podići kvalitet obučenosti svih njenih pripadnika i stvoriti uslovi za realizaciju zajedničke obuke i vježbi sa pripadnicima i jedinicama članica NATO i partnerskih zemalja.

Ostvaren je značajan progres u implementaciji ciljeva sposobnosti i dostizanju potrebnog nivoa interoperabilnosti sa NATO snagama, posebno u dijelu osposobljavanja deklariranih sastava. Značajan napredak je ostvaren u planiranju odbrane, razvoju informaciono - komunikacionih tehnologija, usvajanju NATO standarda, kodifikaciji i učenju stranih jezika.

U izvještajnom periodu ukupno je uništeno 320,68 t viškova ubojnih sredstava.

Srednjoročne makroekonomske projekcije za period 2019-2022 i utvrđeni limiti potrošnje za odbranu potvrđuju održivog finansiranja i spremnosti Vlade za dostizanje ciljanog izdvajanja od 2% BDP od 2024. godine. Dostizanje ovakvog nivoa izdvajanja i njegovo zadržavanje omogućuje nastavak reformi u sistemu odbrane, dalju modernizaciju i opremanje i dostizanje potrebnog nivoa interoperabilnosti.

Potpisivanje ugovora o nabavci 67 lako oklopnih patrolnih vozila sa nadgradnjom za potrebe deklariranih jedinica i početak pregovora o nabavci četiri laka helikoptera BELL 505 predstavljaju veliki iskorak ka unapređenju ukupnih odbrambenih sposobnosti Vojske i države Crne Gore.

Ostvareni rezultati i ukupni napredak sistema odbrane predstavljaju dobru osnovu za dostizanje potrebnih standarda za ostvarivanje funkcije odbrane države i izvršavanja obaveza iz okvira punopravnog članstva u NATO.

U narednom periodu, Ministarstvo će nastaviti proces sveobuhvatnih reformi sa ciljem daljeg unapređenja odbrambenih kapaciteta i sposobnosti i ostvarivanja zahtijevanog doprinosa kolektivnom sistemu bezbjednosti. Istovremeno, Ministarstvo će preduzeti mjere i aktivnosti u cilju prevazilaženja identifikovanih izazova.

POPIS SKRAĆENICA

1. A-5 Američko-jadranska povelja (US - Adriatic Charter)
2. ACDC Centar za kontrolu naoružanja i razoružanje (Arms Control and Disarmament Center)
3. ADRION Adriatic-Ionian Cooperation Programme (Jadransko-jonska inicijativa)
4. AEMI Godišnja vojna informacija po Bečkom dokumentu 2011 (Annual exchange of military information)
5. AIWG NATO Radna grupa za pristupanje i integraciju (Accession Integration Working Group)
6. ALCM Sastanak nacionalnih direktora za naoružanje i logistiku (Armament and Logistics Coordination Meeting)
7. ALCPT Test provjere znanja engleskog jezika Ministarstva odbrane SAD (American Language Course Placement Test)
8. AMISOM Misija Afričke Unije
9. AMSCC Atinski multinacionalni strateško-pomorski koordinacioni centar (Athens Multinational Shipping Coordination Centre)
10. ASDA Jadranska vojna i vazduhoplovna izložba i konferencija (Adriatic Sea Defense & Aerospace Exhibition)
11. ATT Sporazum o trgovini oružjem (Arms trade treaty)
12. AVPD Autonomni odred za zaštitu plovila (Autonomus Vessel Protection Detachment)
13. BD 2011 Bečki dokument 2011 (Vienna Document 2011)
14. BMS Sistem za upravljanje situacijom na bojištu (Battle Management System)
15. BMTF Balkanska namjenska medicinska jedinica (Balkan Medical Task Force)
16. BULCOD Softver koji koristi Vojska Bugarske u sistemu kodifikacije (Bulgarian codification)
17. BWC Konvencija o biološkom naoružanju (Biological and Toxin Weapons Convention)
18. CAT Transfer konvencionalnog naoružanja (Conventional arms transfer)
19. CCC Kanadska komercijalna korporacija (Canadian Commercial Corporation)
20. CCM Konvencija o kasetnoj municiji (Convention on cluster munitions)
21. CCW Konvencija o zabrani određenih vrsta konvencionalnog naoružanja (Convention on Certain Conventional Weapons)
22. CEDC+ Odbrambena saradnja zemalja Srednje Evrope (Central European Defence Cooperation)
23. CIDS Centar za integritet u sektoru odbrane Kraljevine Norveške (Centre for Integrity in the Defence Sector)
24. CIRT Crnogorski tim za sajber bezbjednost
25. CIS Komunikaciono informacioni sistem (Communications and Information Systems)
26. CMX 2019 NATO štabna vježba za upravljanje kriznim situacijama (Crisis Management Exercise)
27. CNAD NATO Konferencija nacionalnih Direktora za naoružanje (Conference of National Armaments Directors)
28. CodSP Publikacija za podršku u kodifikaciji (Codification Support Publication)
29. COE NATO Centar za izvrsnost (NATO Center of Excellence)

30. CREVAL NATO program za ocjenjivanje kopnenih snaga (Combat Readiness Evaluation)
31. CSDP Zajednička bezbjednosna i odbrambena politika Evropske unije (Common Security and Defence Policy)
32. DECI Inicijativa za odbrambenu saradnju (Defence Cooperation Initiative)
33. EADRC NATO Evroatlantski centar za koordinaciju aktivnosti u pružanju hitnog odgovora (Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre)
34. eFP „Ojačano prisustvo na Istoku“ (Enhanced Forward Presence)
35. EOD Osposobljavanje specijalista za uklanjanje neeksplozivnih sredstava (Explosive Ordnance Disposal)
36. EUNAVFOR Operacija mornaričkih snaga Evropske unije u Somaliji (European Union Naval Force in Somalia)
37. EUTM Misija Evropske unije u Maliju
38. FMF Program stranog vojnog finansiranja (Foreign Military Financing)
39. FMS Inostrana vojna prodaja (Foreign Military Sales)
40. GEMI Globalna razmjena vojnih informacija (Global exchange of military information)
41. GLOBSEC Forum o globalnoj bezbjednosti (Global Security Forum)
42. HBRNO Hemijsko biološko radiološko nuklearna odbrana
43. HCoC Haški kodeks ponašanja (The Hague Code of Conduct)
44. HNS Koncept podrške zemlje domaćina (Host Nation Support)
45. IKS Informaciono komunikacioni sistemi
46. INA Aplikacija za notifikacije (Integrated notification application)
47. ISAF Međunarodna bezbjednosna misija u Avganistanu (International Security Assistance Force)
48. ISIS Islamska država Iraka i Levanta (Islamic State of Iraq and the Levant)
49. ITF Međunarodni povjerilački fond (International Trust Fund)
50. KFOR Snaga na Kosovu (Kosovo Force)
51. LBDM NATO Inicijativa Odlučujuće municije za kopnenu vojsku (Land Battle Decisive Munitions)
52. LC Logistički komitet (Logistic Committee)
53. MAG Multinacionalna savjetodavna grupa RACVIAC-a (Multinational Advisory Group)
54. MINURSO Misija Ujedinjenih nacija u Zapadnoj Sahari (The United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara)
55. MLCC Multinacionalni koordinacioni logistički centar (Multinational Logistics Coordination Centre)
56. MOC Mornaričko - operativni centar
57. MONDEM Program uništavanja viškova naoružanja i municije (Montenegro demilitarization)
58. NAC Sjeverno-atlantski savjet (North Atlantic Council)
59. NATINAMDS NATO integrisani sistem vazdušne i raketne odbrane (NATO Integrated Air and Missile Defence System)
60. NCAGE NATO komercijalni i državni entitetski kod (NATO Commercial and Government Entity Code)
61. NDPP NATO Proces planiranja odbrane (NATO Defence planning program)
62. NSN NATO Skladišni broj (NATO Stock Number)
63. NSO NATO Kancelarija za standardizaciju (NATO Standardization Office)
64. NSPA Agencija za podršku i nabavku (NATO Support and Procurement Agency)

65. NTCC Komitet nacionalnih teritorijalnih komandanata (National Territorial Commanders Committee)
66. NCS NATO kodifikacioni sistem (NATO Codification system)
67. ODC Kancelarija za odbrambenu saradnju SAD (Office for Defence Cooperation USA)
68. OEBS Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju
69. PESCO Stalna strukturisana saradnja (Permanent Structured Cooperation)
70. PMSC Političko - vojni upravni komitet za mir (Political - Military Steering Committee on Partnership for Peace)
71. PSOTC Centar za operacije podrške miru u Butmiru (Peace Support Operation Training Centre)
72. PRKK Podregionalna konsultativna komisija OEBS-a
73. RACVIAC Centar za bezbjednosnu saradnju (Centre for Security Cooperation)
74. RAI Regionalna antikorupcijska inicijativa (Regional Anti-Corruption Initiative)
75. RAP Radarska slika vazdušnog prostora (Recognised Air Picture)
76. SALW Sporazumi o malom oružju i lakom naoružanju (UN Small Arms and Light Weapons)
77. SBUN Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija
78. SČV Stacionirano čvorište veze
79. SEDM Forum za saradnju zemalja Jugoistočne Evrope (South-East Europe Defense Ministerial Process)
80. SEDM-CC/PMSC Upravni odbor SEDM (Political Military Steering Committee of SEDM)
81. SMATSA Agencija za kontrolu vazdušnog saobraćaja Srbije i Crne Gore (Serbia and Montenegro Air Traffic Services Agency)
82. SOC Bezbjednosno operativni centar (Security Operation Center)
83. SPKN-Dayton Sporazum o podregionalnoj kontroli naoružanja za mir u Bosni i Hercegovini
84. SRG Stalna radna grupa OEBS-a
85. STANAG 6001 Test provjere znanja engleskog jezika za vojna lica (Military English exams)
86. SYSMAN Sistem za javljanje prispjelih notifikacija (SMS alert system)
87. TI Međunarodni časopis o integritetu u javnoj upravi (Transparency International)
88. UbS Ubojita sredstva
89. UNROCA UN registar konvencionalnog naoružanja (UN register of conventional armaments)
90. USEUCOM Evropska komanda snaga SAD (U.S. European Command)
91. VCC Verifikacioni koordinacioni komitet (Verification coordination committee)
92. VJTF Snage visoke spremnosti (Very High Readiness Joint Task Force)
93. VTU Vježbovno - terenska uniforma

PRILOZI

Prilog br. 1

PREGLED ZAKONA I PRAVILNIKA

I Zakoni usvojeni na Skupštini Crne Gore

Redni broj	NAZIV ODLUKE
1.	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upotrebi jedinica Vojske u međunarodnim snagama i učešću pripadnika civilne zaštite, policije i zaposlenih u organima državne uprave u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu („Službeni list CG“, broj 46/19)
2.	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Vojsci Crne Gore („Službeni list CG“, broj 34/19)
3.	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o odbrani („Službeni list CG“, broj 46/19)

II Donijeti propisi iz nadležnosti Ministarstva

Redni broj	NAZIV PRAVILNIKA
1.	Pravilnik o poslovima metrologije u Vojsci Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", broj 19/19)
2.	Pravilnik o dobrovoljnom služenju vojnog roka („Službeni list CG“, broj 5/19)

Prilog br. 2

PREGLED OSTVARENIH PRIHODA U 2019. GODINI

Red. br.	Naziv sredstva	Kupac	Količina	Jed. cijena (EUR)	Cijena (EUR)	Napomena
1	Jahta „Jadranka“ (ugovor broj 807-3979/19-8 od 05.09.2019. godine)	Marko Mlakić, Retz, Republika Austrija	1	51.000,00	51.000,00	
2	Dizel generator, tip motora B-554, fabrički broj 30002, snaga 80 kW (ugovor br. 807-3979/19-7 od 21.08.2019. godine)	Nenad Dizdarević, Risan	1	740,00	740,00	
3.	Dotrajala sredstva i sekundarne sirovine (ugovor broj 807-3067/ 18-14 od 08.10.2018. godine i aneks ugovora br. 807-30677/18-17 od 07.10.2019. godine)	„Štit Company“ doo Nikšić	934.148,20 kg	-	120.657,90	
4.	Davanje u zakup prostora za postavljanje samouslužnih aparata za tople i hladne napitke i konditorske proizvode u objektima Ministarstva i Vojske, (ugovor broj 807-2829/19-9 od 01.10.2019. godine)	„Bel“ doo Podgorica	-	-	2.365,50	za X, XI, XII 2019. godine
UKUPNO:					174.763,40	

Prilog br. 3

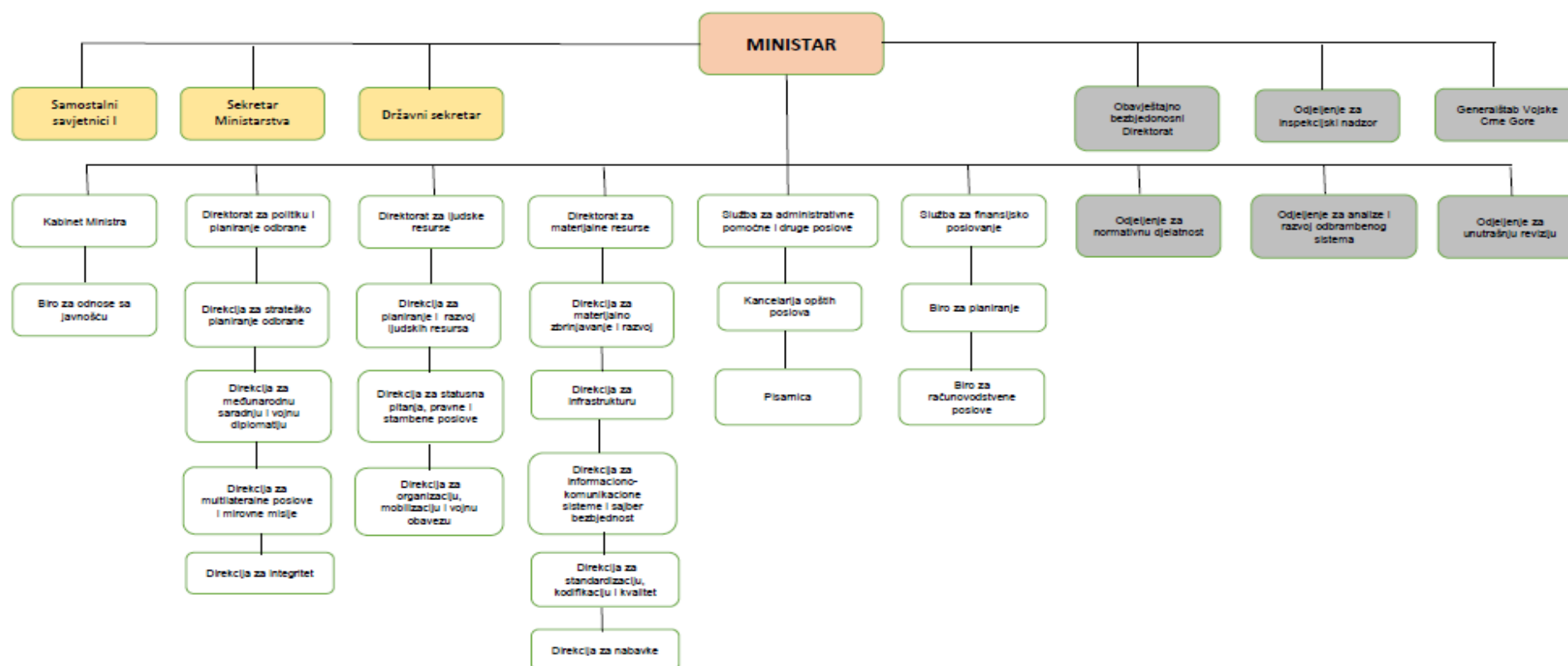
PREGLED REALIZACIJE PLANA INSPEKCIJSKOG NADZORA I NALOŽENIH MJERA

Rb.	Oblast inspekcijskog nadzora i unutrašnje kontrole	Planirano	Realizovano	Procenat realizacije	Naloženo mjera subjektima nadzora i kontrole								
					Svega	Opštinski organi	Privredni subjekti	DPO	DLJR	DMR	Ostale org. jed.	GŠ VCG	Jedinice VCG
1.	Inspekcijski nadzor dostignutog nivoa odbrambenih priprema	12	12	100	9	2	7	/	/	/	/	/	/
2.	Inspekcijski nadzor planiranja i upotrebe ljudskih i materijalnih resursa	3	3	100	12	/	/	/	4	/	/	8	/
3.	Inspekcijski nadzor borbene spremnosti Vojske	2	1	50	8	/	/	/	/	/	/	/	8
4.	Inspekcijski nadzor ZNR, ZZS i ZOP u Ministarstvu i Vojsci	3	3	100	10	/	/	/	/	6	/	2	2
5.	Inspekcijski nadzor primjene ovlašćenja lica u Ministarstvu i Vojsci	1	1	100	1	/	/	/	/	/	/	/	1
6.	Inspekcijski nadzor ostvarivanja prava lica na službi u Vojsci, ocjenjivanje, disciplinska i materijalna odgovornost	3	3	100	2	/	/	/	2	/	/	/	/
7.	Inspekcijski nadzor planiranja i uređenja prostora, izgradnje, rekonstrukcije i održavanja vojnih objekata	2	2	100	14	/	/	/	/	/	/	/	14
8.	Inspekcijski nadzor realizacije mjera iz Plana integriteta u	1	1	100	/	/	/	/	/	/	/	/	/

	Ministarstvu i Vojsci												
9.	Unutrašnja kontrola nad obavljanjem obavještajnih, kontraobavještajnih i bezbjednosnih poslova	1	1	100	3	/	/	/	/	/	/	1	2
10.	Unutrašnja kontrola nad preduzetim mjerama po osnovu svih oblika neetičkog i nezakonitog ponašanja zaposlenih	2	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
UKUPNO		32	32+1*	103	101	19	2	/	10	5	/	35	30

* Povratna inspekcija

NOVA ORGANIZACIONA STRUKTURA MINISTARSTVA ODBRANE

CRNA GORA
Direkcija za zaštitu tajnih podataka

IZVJEŠTAJ O RADU
Direkcije za zaštitu tajnih podataka za 2019. godinu

Podgorica, februar 2020. godine

SADRŽAJ

UVOD	3
I NORMATIVNI POSLOVI	3
II DOZVOLE ZA PRISTUP TAJNIM PODACIMA	4
III MJERE ZAŠTITE TAJNIH PODATAKA	5
III-1 Fizičke mjere zaštite tajnih podataka	5
III-1 Informatičke mjere zaštite tajnih podataka	6
IV NATO I EU	7
IV-1. NATO	7
IV-2. EVROPSKA UNIJA	10
V MEĐUNARODNA SARADNJA	11
VI MEĐURESORSKA SARADNJA	13
VII SARADNJA SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA	15
VIII OBUKE IZ OBLASTI TAJNIH PODATAKA	15
IX ORGANIZACIJA DIREKCIJE	17
X INSPEKCIJSKI NADZOR	19
XI BUDŽET I NABAVKE	20
XII UPRAVLJANJE I UNUTRAŠNJA KONTORLA	21
XIII JAVNOST RADA	22

UVOD

Nadležnosti Direkcije za zaštitu tajnih podataka utvrđene su Zakonom o tajnosti podataka ("Službeni list Crne Gore", br. 14/08, 76/09, 41/10, 40/11, 38/12, 44/12, 14/13, 18/14 i 48/15) i Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", broj 87/18, 2/19, 38/19).

Izveštajem o radu Direkcije za zaštitu tajnih podataka obuhvaćen je pregled najvažnijih aktivnosti Direkcije u 2019. godini, u vezi sa: učešćem u izradi propisa iz oblasti tajnih podataka, izradom opštih akata Direkcije, izdavanjem dozvola za pristup tajnim podacima, NATO i EU sertifikata za pristup NATO i EU tajnim podacima, razmjenom tajnih podataka sa NATO i Evropskom unijom, obavezama koje proističu iz članstva u NATO, EU pregovorima za Poglavlje 31–Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika, aktivnostima na polju međunarodne saradnju naročito u pogledu zaključivanja bilateralnih sporazuma o razmjeni i zaštiti tajnih podataka, bilateralnom i regionalnom saradnjom, međuresorskom saradnjom i saradnjom sa nevladinim organizacijama, obukama iz oblasti tajnih podataka i unapređenjem sistema obuke, stručnim osposobljavanjem i usavršavanjem službenika Direkcije, unutrašnjom organizacijom Direkcije i njenim funkcionisanjem, inspekcijskim nadzorom nad sprovođenjem Zakona o tajnosti podataka i primjenom međunarodnih ugovora o razmjeni i zaštiti tajnih podataka, izvršenjem budžeta, sprovođenjem upravljanja i kontrola i pružanjem obavještenja o radu Direkcije putem sredstava javnog informisanja.

I **NORMATIVNI POSLOVI**

Predstavnici Direkcije učestvovali su u radu međuresorske radne grupe za izradu Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tajnosti podataka. Predlogom zakona proširena je nadležnost Direkcije za zaštitu tajnih podataka u dijelu informatičke zaštite podataka, na način što je preuzet dio poslova koji se odnose na koordinaciju prevencije i zaštitu od računarskih bezbjednosnih incidenata na internetu i drugih rizika od incidenata po bezbjednost informacionih sistema državnih organa, organa državne uprave, organa jedinica lokalne samouprave, pravnih lica sa javnim ovlaštenjima i drugih pravnih i fizičkih lica koja ostvaruju pristup ili postupaju sa podacima. Do usvajanja Predloga zakona, u skladu sa Zakonom o informacionoj bezbjednosti, ove poslove je vršilo Ministarstvo javne uprave. Predlog zakona je u skupštinskoj je proceduri.

Tri predstavnika DZTP učestvovala su u radu i koordinaciji aktivnosti međuresorne radne grupe koja se bavi izradom predloga unaprijeđenih verzija normativnih akata za potrebe sertifikacije komunikaciono-informacionih sistema i procesa u kojima se obrađuju tajni podaci, sa fokusom na unapređenje propisa u dijelu sertifikacije samostalnih računara i interkonekcije informacionih sistema većih stepena tajnosti.

U ovom izvještajnom periodu Direkcija je učestvovala u davanju mišljenja na predloge zakona i podzakonskih akata koje su pripremali drugi organi, kao i mišljenja na predloge

memoranduma i sporazuma o saradnji koji su uključivali odredbe o razmjeni i zaštiti tajnih podataka.

II DOZVOLE ZA PRISTUP TAJNIM PODACIMA

Dozvole za pristup tajnim podacima za fizička lica

Direkcija za zaštitu tajnih podataka, u skladu sa Zakonom, nadležna je za izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima stepena tajnosti STROGO TAJNO, TAJNO i POVJERLJIVO.

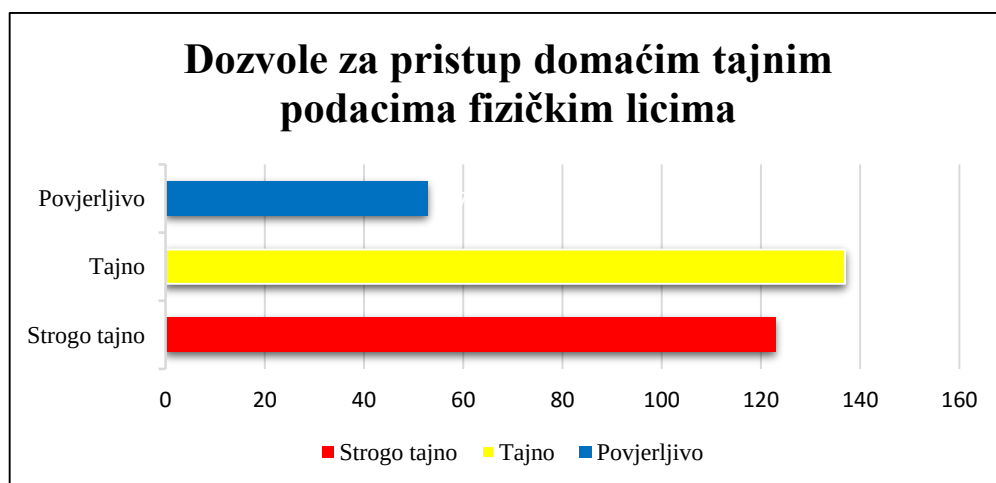
U 2019. godini, podneseno je 504 zahtjeva za izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima, od čega su 84 zahtjeva za produženje važenja dozvole za pristup tajnim podacima.

U 2019. godini, izdato je ukupno 412 dozvola za pristup tajnim podacima, od čega je 297 novih dozvola, dok je produžen rok važenja za 115 dozvola za pristup tajnim podacima.

Za pristup tajnim podacima stepena tajnosti **STROGO TAJNO** izdate su 83 dozvole, a produžen je rok važenja za 48 dozvola za pristup tajnim podacima.

Za pristup tajnim podacima stepena tajnosti **TAJNO** izdato je 137 dozvola, a produžen rok važenja za 66 dozvola za pristup tajnim podacima.

Za pristup tajnim podacima stepena tajnosti **POVJERLJIVO** izdato je 77 dozvola, a produžen rok važenja za jednu dozvolu za pristup tajnim podacima.

U 2019. godini, na zahtjev Nacionalnih bezbjednosnih organa (NSA) drugih država, procesuiran je veći broj bezbjednosnih provjera za strance koji su rođeni, živjeli ili radili u Crnoj Gori.

Dozvole za pristup tajnim podacima za pravna lica

U 2019. godini podnesena su 4 zahtjeva za izdavanje dozvole za pristup tajnim podacima za pravno lice. Postupci su u toku.

III MJERE ZAŠTITE TAJNIH PODATAKA

III-1 Fizičke mjere zaštite tajnih podataka

U kontekstu fizičkih mjera zaštite tajnih podataka, Direkcija za zaštitu tajnih podataka je u 2019. godini nastavila saradnju sa državnim organima i pravnim licima koja u vršenju zakonom utvrđenih poslova, odnosno izvršavanju ugovorenog posla postupaju sa tajnim podacima.

Sprovedene su konsultacije sa organima i pravnim licima u cilju njihovog upoznavanja sa obavezama koje je potrebno ispuniti u postupku prije izdavanja dozvole za pristup tajnim podacima po pitanju fizičkih mjera zaštite tajnih podataka i propisanih standarda u ovoj oblasti, procesuiranja zahtjeva za vršenje bezbjednosne procjene ugroženosti i zahtjeva za pregled protiv prisluškivanja.

Nakon implementacije mjera zaštite tajnih podataka od strane organa i pravnih lica, Direkcija je u obavezi da kod svakog subjekta koji u vršenju zakonom utvrđenih poslova, odnosno izvršavanju ugovorenog posla postupa sa tajnim podacima provjeri ispunjenost fizičkih mjera zaštite u prostorijama namijenjenim za rad sa tajnim podacima ili za čuvanje tajnih podataka.

U 2019. godini, Direkcija je primila i procesuirala veći broj zahtjeva za bezbjednosnu procjenu ugroženosti, pregled protiv prisluškivanja i TEMPEST mjerenja.

U ovom izvještajnom periodu odvijala se saradnja i sa Institutom za standardizaciju Crne Gore i u okviru koje je utvrđena potreba za izmjenom pojedinih propisanih standarda, te potreba za njihovim inkorporiranjem u propise kojima su uređuju fizičke mjere zaštite tajnih podataka.

U 2019. godini Direkcija izradila novi Plana zaštite tajnih podataka, koji će se zbog nastalih organizacionih promjena ažurirati u 2020. godini.

Rad sa državnim organima po pitanju primjene fizičkih mjera zaštite tajnih podataka

Tokom 2019. godine održavani su sastanci i vršene konsultacije povodom ispunjavanja propisanih standarda iz oblasti mjera za obezbjeđivanje fizičke zaštite tajnih podataka sa predstavnicima Uprave za ugljovodonike, Specijalnog državnog tužilaštva, Uprave policije, Ministarstva unutrašnjih poslova, Generalnog sekretarijata Vlade Crne Gore.

U svakom pojedinačnom slučaju Direkcija je dala preporuke za opremanje prostorija po propisanim standardima.

Sastanak sa predstavnicima Stručne službe za informacione tehnologije i digitalne dokaze Specijalnog državnog tužilaštva bazirao se na odabiru i opremanju prostorija za rad ove službe sa tajnim podacima. Prvobitno predložene prostorije nijesu bile odgovarajuće, tako da su odabrane nove, nakon čega je Direkcija po obilasku tih prostorija dala preporuke za njihovo opremanje po propisanim standardima.

Održan je sastanak i sa predstavnicima Sektora za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma Uprave policije, a povodom opremanja postojećih prostorija ovog sektora za rad sa

tajnim podacima. Direkcija je dala preporuke za opremanje prostorija po propisanim standardima.

Na sastanku sa predstavnicima Ministarstva unutrašnjih poslova u vezi sa opremanjem Centra za informaciono komunikacione tehnologije, informacionu bezbjednost i sisteme tehničkog nadzora pojašnjene su procedure za rad sa tajnim podacima, a po obilasku prostorija Direkcija je dala preporuke za njihovo opremanje po propisanim standardima.

U novembru 2019. godine izvršena je akreditacija Registra tajnih podataka u Vladi Crne Gore, a nakon ispunjenosti neophodnih mjera za obezbjeđivanje fizičke zaštite tajnih podataka u prostoriji namijenjenoj za Registar tajnih podataka.

Rad sa pravnim licima po pitanju primjene fizičkih mjera zaštite tajnih podataka

U toku 2019. godine, Direkcija je sarađivala sa pravnim licima po pitanju dobijanja dozvola za pristup tajnim podacima za pravno lice. S tim u vezi, održani su sastanci sa predstavnicima pravnih lica iz: „Simes inženjering“, „Montenegro defence industry“, „Poliex“ i „Čelebić“. Na ovim sastancima je objašnjena cjelokupna procedura za dobijanje dozvole za pristup tajnim podacima za pravno lice.

Sa pravnim licima koja su već u postupku dobijanja dozvole nastavljena je saradnja i u toku 2019. godine.

III-2 Informatičke mjere zaštite tajnih podataka

Informacioni sistem za razmjenu domaćih tajnih podataka

U sklopu druge faze projekta nadgradnje informacionog sistema za razmjenu tajnih podataka sa stepena tajnosti POJVJERLJIVO na stepen tajnosti TAJNO, završene su potrebne obuke za rukovanje krypto opremom i nabavljena je i instalirana sva potrebna informatička oprema. Nakon faze testiranja i sertifikacije ovog sistema, sistem će do kraja I kvartala 2020. godine ući u fazu produkcije i omogućiti razmjenu domaćih tajnih podataka stepena tajnosti TAJNO između registara u Ministarstvu odbrane, Ministarstvu vanjskih poslova, Agenciji za nacionalnu bezbjednost, Generalnom sekretarijatu Vlade Crne Gore, Direkciji za zaštitu tajnih podataka i Misiji Crne Gore pri NATO u Briselu.

Sistem za prenos NATO tajnih podataka - NS WAN

Odjeljenje za informatičku zaštitu tajnih podataka hostuje centralnu jedinicu NS WAN sistema (NATO SECRET wide area network, MAIN POP) za Crnu Goru, posredstvom kojeg NATO tajne podatke razmjenjuje Centralni registar DZTP, Vazduhoplovno operativni centar VCG – VOC, Ministarstvo odbrane, Ministarstvo vanjskih poslova i Misija Crne Gore pri NATO u Briselu. Posredstvom ovog sistema funkcionišu i sistemi u VOC-u za potrebe nadgledanja neba (NATO Integrated Air Defense System).

Odjeljenje za informatičku zaštitu tajnih podataka sinhronizovalo je aktivnosti na usaglašavanju godišnjeg ugovora za servise koje pruža NATO Communication and Information Agency (NCIA) institucijama u Crnoj Gori koje su korisnice NS WAN sistema ("Service Support Package for Montenegro, 2019") i pružalo podršku NCIA za tehničko održavanje MAIN POP NS WAN lokacije.

U okviru NDA nadležnosti, Direkcija za zaštitu tajnih podataka bavila se rukovanjem kripto materijalima i vršila zamjenu ključeva za potrebe funkcionisanja kripto opreme u NS WAN i drugim međunarodnim sistemima za razmjenu tajnih podataka stepena tajnosti TAJNO koji imaju krajnje korisnike u Crnoj Gori.

IV NATO I EU

Najznačajnija dužnost Direkcije u vezi sa tajnim podacima NATO i EU je dužnost da kao bezbjednosni organ koordinira i sprovodi bezbjednosnu politiku NATO i EU u Crnoj Gori, u cilju obezbjeđivanja adekvatnog nivoa zaštite tajnih podataka (NSA - National Security Authority) i izdavanje NATO i EU sertifikata za pristup NATO i EU tajnim podacima.

U cilju adekvatne razmjene i zaštite NATO i EU tajnih podataka, ustanovljeni su i vode se Centralni registar NATO i EU tajnih podataka u Direkciji za zaštitu tajnih podataka i Podregistri tajnih podataka u Stalnoj misiji Crne Gore pri NATO, Stalnoj misiji Crne Gore pri EU u Briselu i Komandi združenih snaga SHAPE u Monsu.

Podregistri tajnih podataka predstavljaju prvu tačku prijema NATO i EU tajnih podataka, odakle se tajni podaci distribuiraju Centralnom registru Direkcije za potrebe državnih organa u Crnoj Gori.

Distribucija tajnih podataka iz Centralnog registra prema državnim organima, korisnicima NATO i EU tajnih podataka, vrši se u okviru registara tajnih podataka uspostavljenih u državnim organima.

IV-1. NATO

Pravni okvir za saradnju

Zakon o potvrđivanju Sporazuma između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o bezbjednosti podataka ("Službeni list Crne Gore - Međunarodni ugovori", broj 12/17 od 07.12.2017), predstavlja pravni okvir za saradnju u oblasti uzajamne zaštite i čuvanja NATO tajnih podataka koji se dostavljaju Crnoj Gori i tajnih podataka koje Crna Gora dostavlja NATO-u i obezbjeđuje primjenu bezbjednosnih standarda i postupaka za razmjenu i zaštitu tajnih podataka.

Razmjena NATO tajnih podataka

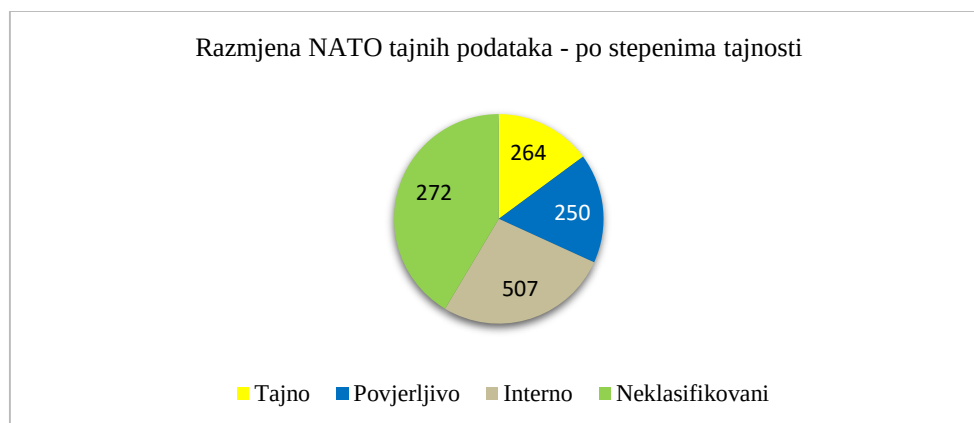
U skladu sa Zakonom o potvrđivanju Sporazuma između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o bezbjednosti podataka, u kontinuitetu se odvija razmjena tajnih podataka sa NATO, koja je otpočela nakon upućivanja prvog kontigenta crnogorskih vojnika u mirovnu misiju ISAF u Avganistanu, a kasnije u misiju "Resolute Support" u Avganistanu.

Pristupanjem Crne Gore NATO Savezu uveden je novi sistem elektronske razmjene NATO tajnih podataka NATO SECRET WAN AREA NETWORK (NS WAN) odobren od strane NATO Kancelarije za bezbjednost (NOS).

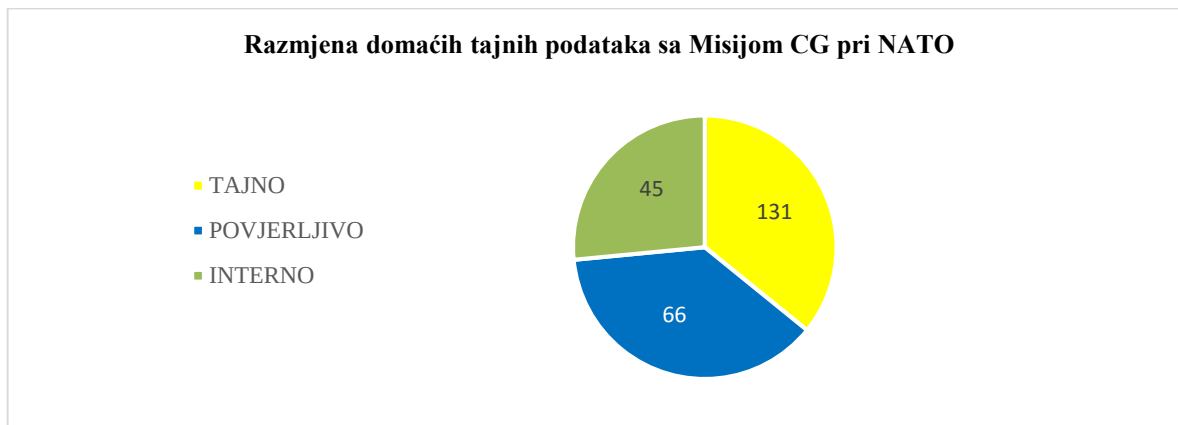
*šematski prikaz razmjene tajnih podataka sa NATO

U 2019. godini razmijenjena su ukupno 1293 NATO tajna podatka različitih stepena tajnosti, od čega 264 stepena tajnosti TAJNO, 250 stepena tajnosti POVJERLJIVO, 507 stepena tajnosti INTERNO i 272 neklasifikovana podatka.

Razmjena nacionalnih tajnih podataka sa Stalnom misijom Crne Gore pri NATO u Briselu

U 2019. godini sa Stalnom misijom Crne Gore pri NATO u Briselu razmijenjeno je ukupno 242 tajna podatka različitih stepena tajnosti, od čega 131 stepena tajnosti TAJNO, 66 stepena tajnosti POVJERLJIVO i 45 stepena tajnosti INTERNO.

Sertifikati za pristup NATO tajnim podacima

Za pristup NATO tajnim podacima koji se prosleđuju Crnoj Gori, kao i za učešće na određenim NATO aktivnostima (konferencijama, sastancima, kursevima, obukama, vježbama, radionicama i sl.) na kojima se razmatraju NATO tajni podaci, neophodno je posjedovanje NATO sertifikata.

U skladu sa Zakonom o potvrđivanju Sporazuma između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o bezbjednosti podataka, Direkcija je organ nadležan za izdavanje NATO sertifikata za pristup NATO tajnim podacima i u 2019. godini izdala je 135 NATO sertifikata.

U skladu sa preporukama NATO sačinjen je spisak pozicija na nacionalnom nivou i lica na tim pozicijama koja imaju pristup posebnoj grupi NATO tajnih podataka (NATO sensitive informations), kao i spisak ovlašćenih lica i njihovih zamjenika u Direkciji i Stalnoj misiji Crne Gore pri NATO u Briselu, ovlašćenih za prijem i dostavu NATO COSMIC/ATOMAL podataka. U 2019. godini inicirano je proširenje spiska pozicija i lica na tim pozicijama koja bi trebala imati pristup posebnoj grupi NATO tajnih podataka (NATO sensitive informations).

NATO NOS inspekcijska kontrola

NATO tajni podaci prosljeđeni Crnoj Gori čuvaju se u Centralnom registru Direkcije, koriste u skladu sa propisanim bezbjednosnim standardima i podliježu redovnoj kontroli NATO Kancelarije za bezbjednost (NOS).

Inspekcijska kontrola od strane eksperata NATO Kancelarije za bezbjednost (NOS) izvršena je prije sticanja punopravnog članstva u NATO (jun 2017. godine). Kontrolom su bili obuhvaćeni svi aspekti bezbjednosne organizacije i standardi za rad sa tajnim podacima u institucijama Crne Gore, prevashodno u Direkciji za zaštitu tajnih podataka i drugim bezbjednosnim organima koji koriste NATO tajne podatke (Ministarstvu odbrane, Ministarstvu vanjskih

poslova i Agenciji za nacionalnu bezbjednost). Izveštajem o inspekcijskoj kontroli, dostavljenim u junu iste godine, prikazan je ostvareni napredak Crne Gore u oblasti tajnih podataka. Nova inspekcijska kontrola koja će osim Direkcije obuhvatiti i ostale bezbjednosne organe koji koriste NATO tajne podatke najavljena je u maju 2020.

Pored kontrole od strane NATO Kancelarije za bezbjednost (NOS), NATO tajni podaci koji se dostavljaju državnim organima na korišćenje podliježu i inspekcijskoj kontroli Direkcije.

IV-2. EVROPSKA UNIJA

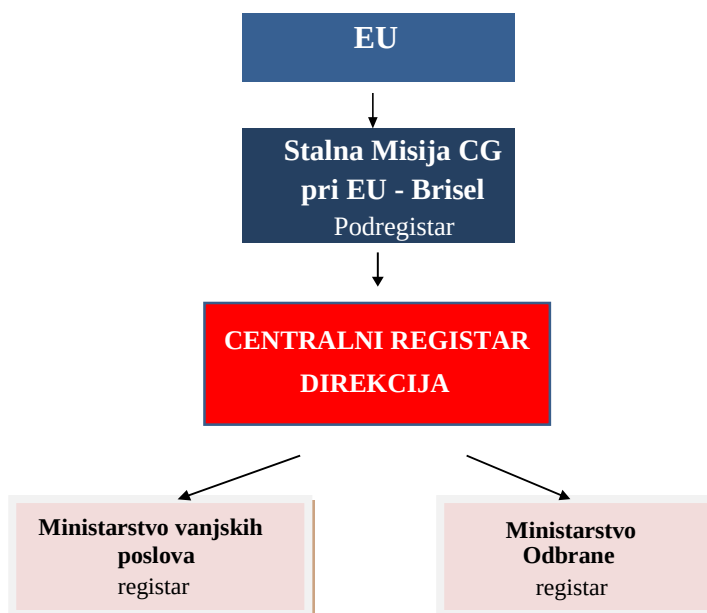
Pravni okvir za saradnju

Sporazum o bezbjednosnim procedurama za razmjenu i zaštitu tajnih podataka, zaključen između Crne Gore i Evropske Unije (septembra 2010. godine) i Bezbjednosni aranžmani za implementaciju Sporazuma (iz februara 2011. godine) predstavljaju pravni okvir za saradnju u oblasti tajnih podataka i obezbjeđuju primjenu standarda prilikom razmjene i zaštite tajnih podataka iz oblasti zajedničke vanjske, bezbjednosne i odbrambene politike.

EU PREGOVORI - Poglavlje 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika

Direktor Direkcije, kao član radne grupe za Poglavlje 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika, aktivno je učestvovao u radu sjednica u cilju realizacije obaveza koje proističu iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG).

Razmjena EU tajnih podataka

Tajni podaci koji se razmjenjuju sa EU odnose se na podatke o angažovanju pripadnika Vojske Crne Gore u pomorskoj mirovnoj operaciji "EU NAVFOR – ATALANTA" u vodama Adenskog zaliva kod obale Somalije, praćenju aktivnosti i bezbjednosti njihovog učešća u operaciji, kao i na podatke o angažovanju pripadnika Vojske Crne Gore u "EUTM" misiji u Republici Mali i misiji "MINURSO" ("The United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara") u Zapadnoj Sahari.

Sertifikati za pristup EU tajnim podacima

Za pristup EU tajnim podacima koji se prosleđuju Crnoj Gori, kao i za učešće u misijama EU ("European Union Training Mission" Mali, "EU NAVFOR ATALANTA" Somalija, "MINURSO" u Zapadnoj Sahari) i drugim aktivnostima, neophodno je posjedovanje EU sertifikata.

U skladu sa Sporazum o bezbjednosnim procedurama za razmjenu i zaštitu tajnih podataka zaključenim između Crne Gore i Evropske Unije, Direkcija je organ nadležan za izdavanje EU sertifikata za pristup EU tajnim podacima i u 2019. godini izdala je 14 EU sertifikata.

V MEĐUNARODNA SARADNJA

Bilateralna saradnja

Direkcija za zaštitu tajnih podataka je tokom 2019. godine imala intenzivnu bilateralnu saradnju.

Nakon sticanja punopravnog članstva u NATO u junu 2017. godine, Crna Gora je nastavila sa ispunjavanjem obaveza koje proizilaze iz članstva u ovoj organizaciji.

U periodu od 20. do 23. maja 2019. održan je sastanak NATO Bezbjednosnog komiteta sa zemljama partnerima u Varšavi, Poljskoj, na kome su učestvovali direktor Direkcije za zaštitu tajnih podataka i još jedan predstavnik Direkcije. Pored prilike za razmjenu iskustava i dobrih praksi u implementaciji bezbjednosnih mjera i procedura za zaštitu NATO tajnih podataka, Direkcija je imala i priliku da članicama Bezbjednosnog komiteta i partnerskim zemljama predstavi sistem fizičke zaštite tajnih podataka u Crnoj Gori, kroz prezentaciju na temu Minimum standarda i najbolje prakse u oblasti fizičke bezbjednosti.

Takođe, u okviru saradnje sa NATO, direktor Direkcije je učestvovao na sastanku NATO Bezbjednosnog komiteta na nivou NSA direktora. Sastanak je održan u periodu od 6. do 8. novembra i bio je posvećen bezbjednosnim izazovima sa posebnim akcentom na cyber security.

U cilju unapređenja standarda u oblasti bezbjednosti tajnih podataka, predstavnik Direkcije za zaštitu tajnih podataka u septembru 2019. godine prisustvovao je prvom zasijedanju radne grupe Data exploitation working group u NATO sjedištu u Briselu.

U organizaciji Savjeta za NATO, u maju 2019. godine u Crnoj Gori je održana sedmodnevna vježba NATO CMX 19 (Crisis Management Exercise 2019 – CMX 19) na kojoj su učestvovali službenici Direkcije za zaštitu tajnih podataka, kao i predstavnici drugih bezbjednosnih organa Crne Gore. Tom prilikom razmijenjena su 134 tajna podatka (132 stepena tajnosti TAJNO i 2 stepena tajnosti INTERNO).

U okviru regionalne saradnje, od 9. do 13. septembra 2019. godine, održana je MISWG (Multinational Industrial Security Working Group) konferencija u Splitu, Republici Hrvatskoj, gdje je Crna Gora, u skladu sa procedurom za pridruživanje MISWG-u, prvi put pozvana da prisustvuje konferenciji u svojstvu povremenog posmatrača na Ad Hoc osnovi. Na dnevnom redu konferencije, između ostalog, bilo je glasanje svih zemalja članica MISWG-a, koje su se tom prilikom složile da Crna Gora postane član u MISWG-u. Predstavnik Crne Gore na pomenutoj konferenciji je bio direktor Direkcije za zaštitu tajnih podataka.

Od 9. do 11. aprila 2019. predstavnici Direkcije za zaštitu tajnih podataka učestvovali su u radu SEENSA radne grupe koja je održana u Tirani. Radna grupa je imala za cilj usaglašavanje predloga Opšteg bezbjednosnog sporazuma o razmjeni i zaštiti tajnih podataka koje bi države članice SEENSA u budućnosti mogle koristiti kao polaznu osnovu tokom pregovora o bilateralnim sporazumima o razmjeni i zaštiti tajnih podataka, a sve u cilju bržeg i efikasnijeg usaglašavanja.

Od 23. do 25. oktobra, održana je Godišnja konferencija direktora Nacionalnih bezbjednosnih organa zemalja jugoistočne Evrope (SEENSA) u Tirani. Konferencija je bila posvećena prije svega budućim oblicima saradnje i njenom intenziviranju između država članica SEENSA, u cilju čega je usvojen i niz zaključaka koji će se implementirati i dalje razrađivati kroz rad SEENSA radnih grupa s posebnim akcentom na oblasti akreditacije komunikaciono informacionih sistema i industrijske bezbjednosti.

Radi upoznavanja sa sistemom zaštite tajnih podataka u Crnoj Gori, realizovana je posjeta predstavnika NSA Republike Letonije Direkciji za zaštitu tajnih podataka i drugim bezbjednosnim organima u Crnoj Gori i otpočelo se sa pregovorima za zaključivanje Sporazuma o zaštiti tajnih podataka između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Letonije.

U periodu od 1. do 4. aprila 2019. u Podgorici je realizovana posjeta delegacije Kancelarije Savjeta za nacionalnu bezbjednost i zaštitu tajnih podataka Republike Srbije. Posjeta je realizovana u okviru nastavka pregovora o zaključivanju Sporazumu između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Srbije o razmjeni i uzajamnoj zaštiti tajnih podataka.

Tokom 2019. završeni su pregovori i usaglašen je tekst Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Sjeverne Republike Makedonije o razmjeni i uzajamnoj zaštiti tajnih podataka. Sporazum je potpisan 24. maja 2019. godine u Podgorici. Sporazum su potpisali ministri odbrane Crne Gore i Sjeverne Republike Makedonije.

U okviru bilateralne saradnje u maju 2019. godine, Rumunija je inicirala početak pregovora o zaključivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Rumunije o razmjeni i zaštiti tajnih podataka.

Direkcija za zaštitu tajnih podataka je u okviru SAA nadležnosti (Security Accreditation Authority) učestvovala je u februaru 2019. godine na sastanku međunarodnog BICES akreditacionog tijela (BICES Accreditation Board) u Estorilu (Portugal) i u okviru NDA nadležnosti (National Distribution Authority) u maju 2019. godine učestvovala na NDA konferenciji u Ljubljani.

VI MEĐURESORSKA SARADNJA

U okviru međuresorske saradnje, predstavnici Direkcije su zastupljeni u radu Interresorne komisije za suprostavljjanje hibridnim prijetnjama, Nacionalnog operativnog tima za sprovođenje Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma 2015-2018. godine, Savjeta za informacionu bezbjednost. Radnoj grupi za Poglavlje 31 Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika – pregovori sa EU i Interresornoj komisiji za NATO.

Predstavnici Direkcije za zaštitu tajnih podataka aktivno su učestvovali u radu međuresorskih radnih grupa koje djeluju u oblasti zaštite od hibridnih prijetnji, sajber bezbjednosti i informatičke zaštite tajnih podataka.

U izvještajnom periodu, Direkcija za zaštitu tajnih podataka je imala kontinuiranu međuresorsku saradnju koja se u najvećoj mjeri odnosila na implementaciju propisa o tajnosti podataka, realizaciju mjera zaštite tajnih podataka i rješavanje zahtjeva za izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima.

Saradnja sa Ministarstvom odbrane odvijala se kroz učešće u izradi Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tajnosti podataka, pribavljanju mišljenja na Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, izradu Funkcionalne analize Direkcije za zaštitu tajnih podataka, pripremu materijala koji se razmatraju na sjednici Vlade (informacije, sporazumi i sl.), praćenje i izvještavanje o strukturi zaposlenih koji namjeravaju da zaključe sporazum o prestanku radnog odnosa uz isplatu otpremnine, realizaciju obuka o tajnim podacima, davanje mišljenja i sugestija na sporazume o saradnji u oblasti odbrane u dijelu koji se odnosi na tajne podatke, finansijske poslove i unutrašnju reviziju, izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima, učešće na sastancima i dr.

Saradnja sa Ministarstvom javne uprave odvijala se kroz aktivnosti vezane za normiranje i preuzimanje dijela poslova iz nadležnosti ovog ministarstva u Direkciju za zaštitu tajnih podataka (poslovi koordinacije prevencije i zaštite od računarskih bezbjednosnih incidenata na internetu i drugih rizika od incidenata po bezbjednost informacionih sistema državnih organa, organa državne uprave, organa jedinica lokalne samouprave, pravnih lica sa javnim ovlaštenjima i drugih pravnih i fizičkih lica koja ostvaruju pristup ili postupaju sa podacima, koje je u skladu sa Zakonom o informacionoj bezbjednosti vršilo Ministarstvo javne uprave), zatim kroz učešće predstavnika Direkcije u radu radnog tijela za izradu Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama, kroz učešće na konferenciji “U susret izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama – izazovi i dobra praksa”, realizaciju aktivnosti utvrđenih Nacionalnim akcionim planom za sprovođenje inicijative Partnerstvo za otvorenu upravu u Crnoj Gori 2018-2020, Izvještaj o sprovođenju Zakona o tajnosti podatka u posljednjih tri godine, izvještavanje o sprovođenju

mjera Plana optimizacije javne uprave Crne Gore 2018-2020, praćenje i izvještavanje o strukturi zaposlenih koji namjeravaju da zaključe sporazum o prestanku radnog odnosa uz isplatu otpremnine, realizaciju aktivnosti vezanih za e-usluge preko E-portala, imenovanje osobe zadužene da prati i podstiče razvoj e-usluga iz nadležnosti Direkcije, inoviranje pojedinih obrazaca za primjenu Zakona o tajnosti podataka, davanje mišljenja na Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji i dr.

Saradnja sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma odvijala se po pitanju pružanja pomoći u implementaciji Zakona o tajnosti podataka.

Saradnja sa Agencijom za nacionalnu bezbjednost, Ministarstvom unutrašnjih poslova, i Upravom za kadrove, odvijala se po pitanju realizacije zajedničkih seminara "Bezbjednosna kultura u državnoj administraciji".

Saradnja sa Agencijom za nacionalnu bezbjednost odvijala se i po pitanju vršenja bezbjednosnih provjera za lica za koja su podneseni zahtjevi za izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima, vršenja bezbjednosnih provjera za strance, izrade bezbjednosnih procjena ugroženosti, pregleda protiv prisluškivanja i pregleda od kompromitujućeg elektromagnetnog zračenja-TEMPEST mjerenja.

Saradnja sa Državnom revizorskom institucijom odvijala se kroz dostavljanje Izveštaja o realizaciji mjera koje je naložila DRI 2018. godine, kao i kroz odgovor na Upitnik o angažovanju lica po osnovu ugovora o djelu, ugovora o dopunskom radu i ugovora o povremenim i privremenim poslovima.

Saradnja sa Kancelarijom za evropske integracije odvijala se kroz učešće predstavnika Direkcije na sastancima "peer review" misije koja je analizirala sveobuhvatnost i adekvatnost zakonodavnog okvira, posebno Zakona o slobodnom pristupu informacijama i Zakona o tajnosti podataka i dala preporuke o mogućim zakonskim poboljšanjima.

Saradnja sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma odvijala se po pitanju implementacije Zakona o tajnosti podataka, povodom izvještaja koje dostavljaju i kontrola koje se vrše u tom ministarstvu od strane inspektora Međunarodne agencije za atomsku energiju - IAEA.

Saradnja sa Ministarstvom finansija odvijala se kroz podnošenje zahtjeva za dodjelu budžetskih sredstava za 2020. godinu i pripremu Nacrta budžeta Direkcije za zaštitu tajnih podataka za 2020. godinu, realizaciju budžeta i dostavljanje izvještaja o primicima, izdacima i ugovorenim obavezama, dostavljanje Godišnjeg izvještaja o aktivnostima na sprovođenju i unaprijeđenju upravljanja i kontrola, dostavljanje zahtjeva za preusmjeravanje odobrenih sredstava po programima i pojedinim izdacima, davanje saglasnosti na Kadrovski plan i dr.

Saradnja sa Ustavnim sudom Crne Gore odvijala se kroz davanje mišljenja za ocjenu ustavnosti i zakonitosti odredbe člana 12 stav 5 Zakona o tajnosti podataka.

Saradnja sa Agencijom za sprječavanje korupcije odvijala se po pitanju Plana integriteta Direkcije - Izradi Plana integriteta za 2019. godinu i Izveštaja o sprovođenju Plana integriteta za 2018. godinu, podnošenja izvještaja o prihodima i imovini javnog funkcionera, vođenja evidencije poklona i dostavljanje izvoda iz te evidencije.

Saradnja sa Agencijom za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama odvijala se kroz zaštitu ličnih podataka i dostavljanje podataka o rješavanju zahtjeva za slobodan pristup informacijama.

Saradnja sa Upravom za kadrove odvijala se kroz realizaciju obuka iz oblasti tajnih podataka i obuka o bezbjednosnoj kulturi u državnoj administraciji i kroz stručno usavršavanje zaposlenih. Saradnja se odvijala i po pitanju davanja mišljenja na Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, izrade Kadrovskog plana za 2020. godinu (planiranju broja zaposlenih, promjenama u kadrovskoj strukturi i drugim pitanjima upravljanja kadrovima u skladu sa budžetskim sredstvima), vođenja i ažuriranja kadrovskog informacionog sistema (KIS) i dr.

Saradnja sa Upravom za javne nabavke odvijala se kroz dostavljanje Plana javnih nabavki, Izveštaja o javnim nabavkama, kao i Izveštaja o kršenju antikorupcijskih pravila.

Direkcija je na svojoj internet stranici objavljivala informacije koje zahtijevaju proaktivni pristup, vodeći računa o zaštiti ličnih podataka i podataka koji su označeni stepenom tajnosti.

VII SARADNJA SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

Saradnja sa nevladinim organizacijama odvijala se kroz različite vidove saradnje: kroz učešće predstavnika Direkcije i NVO sektora u radu radnog tijela za izradu Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama, učešće na sastanku o primjeni "poslovne tajne" kao osnova za ograničenje slobodnog pristupa informacijama (u organizaciji NVO Institut alternativa), učešće predstavnika Direkcije, kao paneliste, na Okruglom stolu posvećenom izmjenama Zakona o slobodnom pristupu informacijama (u organizaciji NVO MANS), učešće na sastanku na temu „Poslovne tajne javnih preduzeća: Paradoksi prakse u Crnoj Gori“ (u organizaciji NVO Institut alternativa), učešće na konferenciji "Povratak osnovama, informisani građani - aktivno društvo!" (u organizaciji NVO Institut alternativa), prisustvo na panel-diskusiji na temu "Da li je moguća depolitizacija obavještajnog sektora" (u organizaciji Institut alternativa), upoznavanje sa izvještajima, istraživanjima i analizama objavljenim u brošurama NVO sektora.

Saradnja se odvijala i kroz rješavanje zahtjeva za slobodan pristup informacijama, kao i vršenje vanrednog inspekcijskog nadzora pokrenutog po inicijativama NVO MANS.

Direkcije za zaštitu tajnih podataka sarađivala je i sa Direkcijom za saradnju s nevladinim organizacijama Ministarstva javne uprave, u pripremi i dostavljanju Izveštaja o saradnju sa nevladinim organizacijama.

VIII OBUKE IZ OBLASTI TAJNIH PODATAKA

U cilju stručnog usavršavanja državnih službenika i namještenika i unapređenja znanja iz oblasti tajnih podataka, Direkcija za zaštitu tajnih podataka je u saradnji sa Upravom za kadrove, Ministarstvom unutrašnjih poslova i Agencijom za nacionalnu bezbjednost u 2019. godini realizovala pet jednodnevnih seminara na temu "Bezbjednosna kultura u državnoj administraciji", koje je u izvještajnom periodu pohađalo 133 službenika. Pored ovog, Direkcija

je realizovala devet seminara na temu “Tajnost podataka”, koje je u izvještajnom periodu pohađalo 206 polaznika.

Obuka na temu “Tajnost podataka” održana je državnim službenicima i namještenicima, mladim oficirima Vojske Crne Gore, pripadnicima Vojske Crne Gore koji se pripremaju za upućivanje u misiju “Resolute Support” u Avganistanu, kao i službenicima Direktorata za vojno obavještajne, kontraobavještajne i bezbjednosne poslove Ministarstva odbrane. Takođe, u 2019. godini realizovana su dva predavanja o tajnim podacima, studentima Humanističkih studija sa Univerziteta Donja Gorica.

Unaprijeđen je sistem obuke iz oblasti tajnih podataka na način što je, u okviru TAIEX instrumenata tehničke podrške, uspostavljena elektronska aplikacija za E-trening, koja pruža mogućnost državnim službenicima za lakšim i savremenijim edukovanjem u ovoj oblasti. Ovaj oblik edukacije primijenjuje se na sva lica prije izdavanja dozvole za pristup tajnim podacima.

Stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika Direkcije

U aprilu 2019. godine tri službenika zaposlena u Odjeljenju za informatičku zaštitu tajnih podataka pohađala su kurs za rukovanje krypto opremom EU i NATO sertifikovanom za stepen tajnosti TAJNO (Dresden, Njemačka).

U okviru NDA nadležnosti DTTP, za potrebe korištenja informacionog sistema za razmjenu NATO krypto materijala, dva zaposlena pohađala su u septembru 2019. godine obuku u trening centru u Merilendu, SAD.

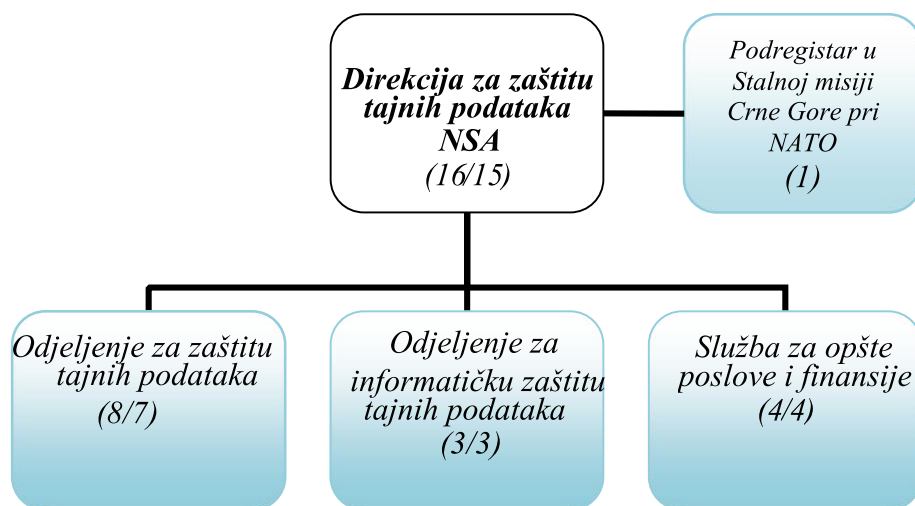
U organizaciji CIRT-a (u okviru DCAF projekta) tri zaposlena u Odjeljenju za informatičku zaštitu tajnih podataka DZTP učestvovala su u decembru 2019. godine na CompTIA obukama (CompTIA Security +, CompTIA Linux +).

U okviru Programa stručnog usavršavanja državnih službenika i namještenika, koji realizuje Uprava za kadrove, službenici Direkcije su pohađali brojne obuke kao što su: Razvoj etike i integriteta u drzavnoj upravi, Jedinstvena evidencija drzavne imovine i rad na web aplikaciji ARS-jedinstvena evidencija državne imovine, Integritet u javnoj upravi, Novi modeli izvještavanja o sprovedenim javnim raspravama, Upravljanje rizicima, Izrada kadrovskog plana organa državne uprave i službe Vlade Crne Gore, Metodologija praćenja reforme javne uprave, Kadrovsko planiranje, Podrška upravljanju ljudskim resursima u javnom sektoru Crne Gore, Etički kodeks, Integritet u politici i javnom sektoru, Sticanje ključnih vještina za obavljanje poslova menadžera integriteta, Izvještavanje o upravljanju i kontrolama, Podrška upravljanju ljudskim resursima u javnom sektoru Crne Gore, Rezultati istraživanja, odnosno indikatori o stepenu korišćenja elektronskih usluga, Informacioni sistem kao sredstvo za upravljanje ljudskim resursima, potencijalnim problemima i mjerama za prevazilaženje istih u cilju unapređenja poslovnog ambijenta, ocjenjivanje radnog učinka i Otvorenost institucija izvršne vlasti, u organizaciji CDT.

IX ORGANIZACIJA DIREKCIJE

U skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, Direkcija za zaštitu tajnih podataka vrši poslove iz svoje nadležnosti u okviru tri organizacione jedinice, i to:

1. Odjeljenje za zaštitu tajnih podataka,
2. Odjeljenje za informatičku zaštitu tajnih podataka
3. Služba za opšte poslove i finansije.

U Odjeljenju za zaštitu tajnih podataka, vrše se poslovi iz osnovne djelatnosti Direkcije koji se odnose na: obezbjeđenje primjene standarda i propisa iz oblasti zaštite tajnih podataka; koordiniranje aktivnosti koje obezbjeđuju zaštitu tajnih podataka povjerenih Crnoj Gori od strane drugih država i međunarodnih organizacija, izradu i ažuriranje Plana zaštite tajnih podataka, inspeksijski nadzor nad sprovođenjem Zakona o tajnosti podataka i primjenom međunarodnih ugovora, sprovođenje postupka za izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima i izdavanje NATO i EU sertifikata za pristup NATO i EU tajnim podacima, postupka za ograničenje ili prestank važenja dozvole, evidenciju podnijetih zahtjeva za izdavanje dozvola i evidenciju izdatih i oduzetih dozvola, NATO i EU sertifikata, obuku korisnika tajnih podataka, vođenje Centralnog registra NATO i EU tajnih podataka i saradnju sa podregistrima tajnih podataka u Stalnoj misiji Crne Gore pri NATO i Misiji Crne Gore pri EU, evidenciju NATO i EU tajnih podataka koji se prosleđuju Crnoj Gori, diseminaciju i njihovo dostavljanje korisnicima, evidenciju NATO ATOMAL tajnih podataka, stručnu pomoć organima i organizacijama radi ispunjavanja bezbjednosno-tehničkih uslova za rad sa tajnim podacima, ustanovljavanje i vođenje registra, podregistara i kontrolnih tačaka, akreditovanje i odobravanje njihovog rada, unutrašnju kontrolu nad sprovođenjem mjera zaštite tajnih podataka, informisanje strane države odnosno međunarodne organizacije o bezbjednosti tajnih podataka koje je strana država, odnosno međunarodna organizacija predala Crnoj Gori, međunarodnu saradnju i kontinuiranu saradnju sa NATO Kancelarijom za bezbjednost (NOS) i Kancelarijom za bezbjednost Generalnog sekretarijata Savjeta EU (GSCSO) i drugi poslovi u skladu sa propisima.

U Odjeljenju za informatičku zaštitu tajnih podataka vrše se poslovi iz osnovne djelatnosti koji se odnose na primjenu mjera bezbjednosti za zaštitu tajnih podataka koji se primaju, obrađuju,

prenose, čuvaju i arhiviraju u komunikaciono-informacionim sistemima i drugim elektronskim sistemima, od gubitka povjerljivosti, cjelovitosti ili dostupnosti, i to: obezbjeđivanje primjene standarda i propisa iz oblasti informatičke zaštite tajnih podataka, prijem, obradu, prenos, čuvanje i arhiviranje NATO i EU tajnih podataka u elektronskoj formi, obezbjeđivanje da su kriptografski sistemi, proizvodi i mehanizmi za zaštitu tajnih podataka adekvatno i efikasno odabrani, instalirani i održavani, nadzor nad rukovanjem kriptomaterijalima NATO i EU i nadzor nad proizvodnjom, distribucijom i čuvanjem kriptomaterijala za potrebe jedinstvenog sistema za elektronsku razmjenu domaćih tajnih podataka, proizvodnja, distribucija i čuvanje kriptomaterijala za potrebe jedinstvenog sistema za elektronsku razmjenu domaćih tajnih podataka između organa; certifikovanje komunikaciono-informacionih sistema (CIS) i procesa u kojima se obrađuju, prenose i čuvaju domaći, NATO i EU tajni podaci i certifikovanje prenosivih komunikaciono-informacionih sredstva i memorijskih medija koji se koriste u sistemu (CIS); zaštita prostorija i opreme od rizika elektromagnetnog zračenja (TEMPEST), procjena mogućeg ugrožavanja bezbjednosti tajnih podataka od upada u IS, edukacija i podizanje CIS bezbjednosne svijesti, instaliranje uređaja za čuvanje rezervnih kopija (back-up) tajnih podataka; uništavanje tajnih podataka u elektronskoj formi, memorijskih medija i uređaja za enkripciju podataka; organizovanje obuka i administracija portala za on-line obuku, ažuriranje web stranice Direkcije i dr.

U razmjeni i zaštiti tajnih podataka sa NATO i EU, vrše se poslovi koji se odnose na: bezbjednost komunikacija za izbor, upravljanje i održavanje kriptografske opreme za prenos, obradu i čuvanje tajnih podataka (NCSA - National Communication Security Authority); sprovođenje bezbjednosne akreditacije komunikaciono-informacionih sistema i procesa u kojima se koriste tajni podaci (SAA - Security Accreditation Authority), koje obuhvata rješavanje po zahtjevu za certifikovanje sistema, vršenje bezbjednosne provjere sistema, izdavanje certifikata i privremenih certifikata i vođenje evidencije u vezi s tim i upravljanje materijalima za kriptografsku zaštitu tajnih podataka i bezbjedno rukovanje, čuvanje, distribuciju i evidenciju kriptomaterijala (NDA - National Distribution Authority).

U Službi za opšte poslove i finansije vrše se poslovi koji se odnose na: izradu opštih akata, programa rada i izvještaja o radu, izradu pojedinačnih akata o ostvarivanju prava iz radnog odnosa: prijem, raspoređivanje, zarada, naknada i drugih primanja i dr., javne i povjerljive nabavke, pripremu i sačinjavanje ugovora koji sadrže tajne podatke – povjerljivi ugovori, obradu i korišćenje tajnih podataka kod povjerljivih nabavki, materijalno finansijsko poslovanje, izradu finansijskog plana, korišćenje sredstava u skladu sa budžetom i finansijskim planom, vođenje poslovnih knjiga, periodične obračune i završne račune, izradu finansijskih iskaza i dostavljanje Državnom trezoru, blagajničko i knjigovodstveno poslovanje, upoznavanje sa rezultatima unutrašnje revizije: konačnim revizorskim izvještajem i predlogom plana aktivnosti za sprovođenje preporuka za poboljšanje sistema upravljanja i unutrašnje kontrole, izradu internih pravila i procedura za uspostavljanje i sprovođenje upravljanje i razvoj unutrašnjih kontrola, aktivnosti po pitanju rodne ravnopravnosti, Plana integriteta, saradnje sa nadležnim organima, učešće u realizaciji akcionih planova, saradnju sa nevladinim organizacijama i rješavanje zahtjeva za slobodan pristup informacijama, postupanje po prijavama zviždača, saradnju po pitanju stručnog usavršavanja zaposlenih, oglašavanje slobodnih radnih mjesta, vođenje kadrovskog informacionog sistema (KIS), evidenciju primljenih poklona, prijem, vođenje evidencije i distribuciju domaćih tajnih podataka i njihovo čuvanje, kancelarijsko poslovanje i vođenje djelovodnika i drugih knjiga, rukovanje pečatima i štambiljima i njihovo čuvanje, dostavu NATO i EU tajnih podataka i sprovođenje adekvatnih

mjera zaštite prilikom dostave drugim državama i međunarodnim organizacijama, vođenje evidencije o korišćenju motornih vozila i dr.

Direkcija za zaštitu tajnih podataka donijela je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Direkcije za zaštitu tajnih podataka u januaru 2019. godine, a Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, Vlada Crne Gore utvrdila je u julu 2019. godine.

Pravilnikom o unutrašnjoj oirganizaciji i sistematizaciji Direkcije sistematizovano je 16 službeničkih radnih mjesta za 16 izvršilaca.

U 2019. godini Direkcija je bila popunjena sa 14 izvršilaca, a od juna iste godine sa 15 izvršilaca. Naime, jednoj službenici, kojoj su mirovala prava i obaveze iz rada i po osnovu rada u Direkciji, zbog upućena u Stalnu misiju Crne Gore pri NATO u Briselu, istekao je mandat i vratila na rad u Direkciju u junu 2019. godine.

U skladu sa Sporazumima zaključenim između Ministarstva vanjskih poslova i Direkcije za zaštitu tajnih podataka, jedan službenik Direkcije upućen je u Stalnu misiju Crne Gore pri NATO u Briselu. Ovaj službenik je prva “kontakt tačka” u Podregistru tajnih podataka u Misiji za prijem NATO tajnih podataka i njihovu distribuciju Centralnom registru Direkcije.

X INSPEKCIJSKI NADZOR

U 2019. godini, na inicijativu NVO MANS, izvršen je vanredni inspekcijski nadzor kod Savjeta za privatizaciju i kapitalne projekte, Ministarstva održivog razvoja i turizma, Ministarstva finansija, Ministarstva unutrašnjih poslova, Agencije za nacionalnu bezbjednost, Regulatorne agencije za energetiku, Sekretarijata za razvojne projekte i u Službi Predsjednika Crne Gore, po pitanju sprovođenja Zakona o tajnosti podataka.

Redovni inspekcijski nadzor vršen je u bezbjednosnim organima.

U januaru 2019. godine, upravni inspektori Ministarstva javne uprave izvršili su inspekcijski nadzor u Direkciji za zaštitu tajnih podataka u odnosu na:

- pravilnost i blagovremenost dostavljanja podataka u Centralnu kadrovsku evidenciju (CKE) i vođenja zbirke dokumenata u vezi sa kadrovskom evidencijom. U postupku inspekcijskog nadzora utvrđene su sitnije nepravilnosti koje su odmah otklonjene i postupak je obustavljen;
- ispunjenost uslova za prestanak radnog odnosa po sili zakona, a u cilju realizacije jedne od kratkoročnih mjera za optimizaciju javne uprave, shodno Planu optimizacije javne uprave 2018-2020, gdje nijesu utvrđene nepravilnosti i postupak je obustavljen.

XI BUDŽET I NABVKE

Budžet

Za finansiranje Direkcije u 2019. godini odobreno je 257.196.60 € budžetskih sredstava.

Na osnovu člana 45 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Ministarstvo finansija je donijelo Rješenje da se Direkciji odobrava preusmjeravanje sredstava sa izdatka 4415 (izdaci za opremu) na izdatak 4111 (neto zarade), u iznosu od 5.400,00 €.

Na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore, broj: 07-7501 od 12.12.2019. godini, izvršeno je preusmjeravanje sredstava sa potrošačke jedinice Generalni sekretarijat Vlade, sa Programa: Pružanje stručne i administrativne podrške na realizaciji ustavnih nadležnosti Vlade, sa izdatka: 4415 (izdaci za opremu), iznos od 23.700,00 €, na potrošačku jedinicu Direkcija za zaštitu tajnih podataka, Program: Zaštita tajnih podataka, na izdatak: 4415 – izdaci za opremu, iznos od 23.700,00 €.

Nabavke

U skladu sa članom 38 Zakona o javnim nabavkama, Direkcija je dobila saglasnost Ministarstva finansija na Plan javnih nabavki za 2019. godinu. Planom javnih nabavki za 2019. godinu planirane su nabavke u iznosu od 14.500.00 €.

Planom javnih nabavki za 2019. godinu, realizovano je ukupno 14 postupaka javnih nabavki. Predmetni postupci sprovedeni su putem postupaka nabavke male vrijednosti.

POSTUPAK	USLUGE	
	Broj postupaka	Vrijednost u €
Male vrijednosti	14	12.743,43

Na osnovu Uredbe o objedinjavanju javnih nabavki roba i usluga, koje sprovodi Uprava za imovinu, Direkcija je donijela Plan objedinjenih nabavki za 2019. godinu u iznosu od 13.020,00 €. Ove nabavke odnosile su se na administrativni materijal, rashode za gorivo, komunikacione usluge, osiguranje i izdatke za opremu.

Ugovor o povjerljivoj nabavci koji je zaključen 2018. godine, na iznos od 131.612,30 €, isplaćen je na način što je prvi dio u iznosu od 45.904,10 € isplaćen iste godine, dok je preostali dio u iznosu od 85.708,20 € isplaćen u 2019. godini.

Na osnovu člana 116b Zakona o javnim nabavkama donijet je Plan nabavki izuzetih od primjene Zakona o javnim nabavkama za 2019. godinu. Zaključen je Ugovor o povjerljivoj nabavci i realizovana nabavka u iznosu od 23.885,52 €.

XII UPRAVLJANJE I UNUTRAŠNJE KONTORLE

Upravljanje i unutrašnje kontrole obuhvataju postupke upravljanja sredstvima subjekta, finansijske i druge kontrole i unutrašnju reviziju radi uspješnog upravljanja i ostvarivanja poslovnih ciljeva subjekta, na transparentan, pravilan, ekonomičan, efikasan i efektivan način.

U skladu sa obavezama koje proističu iz Zakon o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru, Direkcija je u 2019. godini sačinila još jednu internu proceduru-Uputstvo o načinu angažovanja lica po osnovu ugovora o djelu, broj 02-870/19 od 1.11.2019. godine. Interne procedure za uspostavljanja i sprovođenja upravljanja i unutrašnjih kontrola za određene poslovne procese u Direkciji, utvrđene u dosadašnjem periodu su: Odluka o korišćenju telefona za službene potrebe i naknadi za njihovo korišćenje, Sporazum o povjeravanju poslova unutrašnje revizije Ministarstvu odbrane, Inovirano Uputstvo o uslovima i načinu korišćenja službenog vozila (Odluka o dodjeli službenog vozila na korišćenje i Rješenje o dodjeli službenog vozila na korišćenje), Uputstvo o troškovima reprezentacije, Uputstvo za izradu zahtjeva za dodjelu budžetskih sredstava, Uputstvo za izradu internih pravila-procedura koje se primjenjuju u Direkciji, Uputstvo o upoznavanju zaposlenih sa etičkim kodeksom, Odluka o obavezi stručnog osposobljavanja i usavršavanja službenika, Ovlašćenje za sprovođenje postupka javnih nabavki, Uputstvo o komunikaciji sa medijima, Uputstvo o korišćenju i raspolaganju inventarom i sredstvima za rad, Inovirani Pravilnik o obračunu i isplati zarada, Uputstvo o postupku zasnivanja radnog odnosa bez javnog oglašavanja, Uputstvo o načinu evidentiranja i plaćanja ulaznih faktura, Interne procedure o postupcima nabavki iz oblasti odbrane i bezbjednosti izuzetih od primjene zakona o javnim nabavkama, Pravilnik o postupku hitne nabavke, Pravilnik o postupku nabavke male vrijednosti, Uputstvo za postupanje po prijavi i evidenciju prijava korupcije unutar Direkcije za zaštitu tajnih podataka i zaštitu identiteta lica koje je podnijelo prijavu, Interna procedura o blagajničkom poslovanju i Uputstvo o načinu angažovanja lica po osnovu ugovora o djelu.

Interna pravila i procedure sadrže opis procedure, ovlašćena lica i kontrolne mehanizme i sastavni su dio Knjige procedura Direkcije za zaštitu tajnih podataka za upravljanje i unutrašnju kontrolu.

Izrađen je Godišnji izvještaj o aktivnostima na sprovođenju i unaprijeđenju upravljanja i kontrola za 2019. godinu. Izvještaj je dostavljen nadležnom organu.

Državna revizorska institucija (DRI) je u 2018. godini izvršila finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti poslovanja Direkcije za zaštitu tajnih podataka. Nadležni Kolegijum DRI je izrazio pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj Direkcije i naložio da se sprovedu preporuke u dijelu koji se odnosi na usklađenost poslovanja sa propisima. Direkcija je u skladu sa Izvještajem DRI, sačinila Plan aktivnosti za realizaciju preporuka i iste realizovala u predviđenom roku. Izvještaj o realizaciji naloženih mjera prosljeđen je Državnoj revizorskoj instituciji u januaru 2019. godine.

U skladu sa Sporazumom zaključenim sa Ministarstvom odbrane, poslovi unutrašnje revizije u Direkciji povjereni su Odjeljenju za unutrašnju reviziju Ministarstva odbrane. Ministarstvo odbrane podnosi Ministarstvu finansija Godišnji izvještaj o unutrašnjoj reviziji izvršenoj u Direkciji za zaštitu tajnih podataka.

XIII JAVNOST RADA

Direktor Direkcije redovno je izvještavao javnost o najznačajnijim pitanjima iz nadležnosti Direkcije za zaštitu tajnih podataka.

Direkcija je ažurno odgovarala na upućena pitanja medija.

Za potrebe javnosti rada, Direkcija je ažurirala svoju internet stranicu www.nsa.gov.me na kojoj su objavljeni podaci o značajnim aktivnostima, kao i informacije koje je odrgan dužan da objavi na svojoj internet stranici u skladu sa članom 12 Zakona o slobodnom pristupu informacijama.